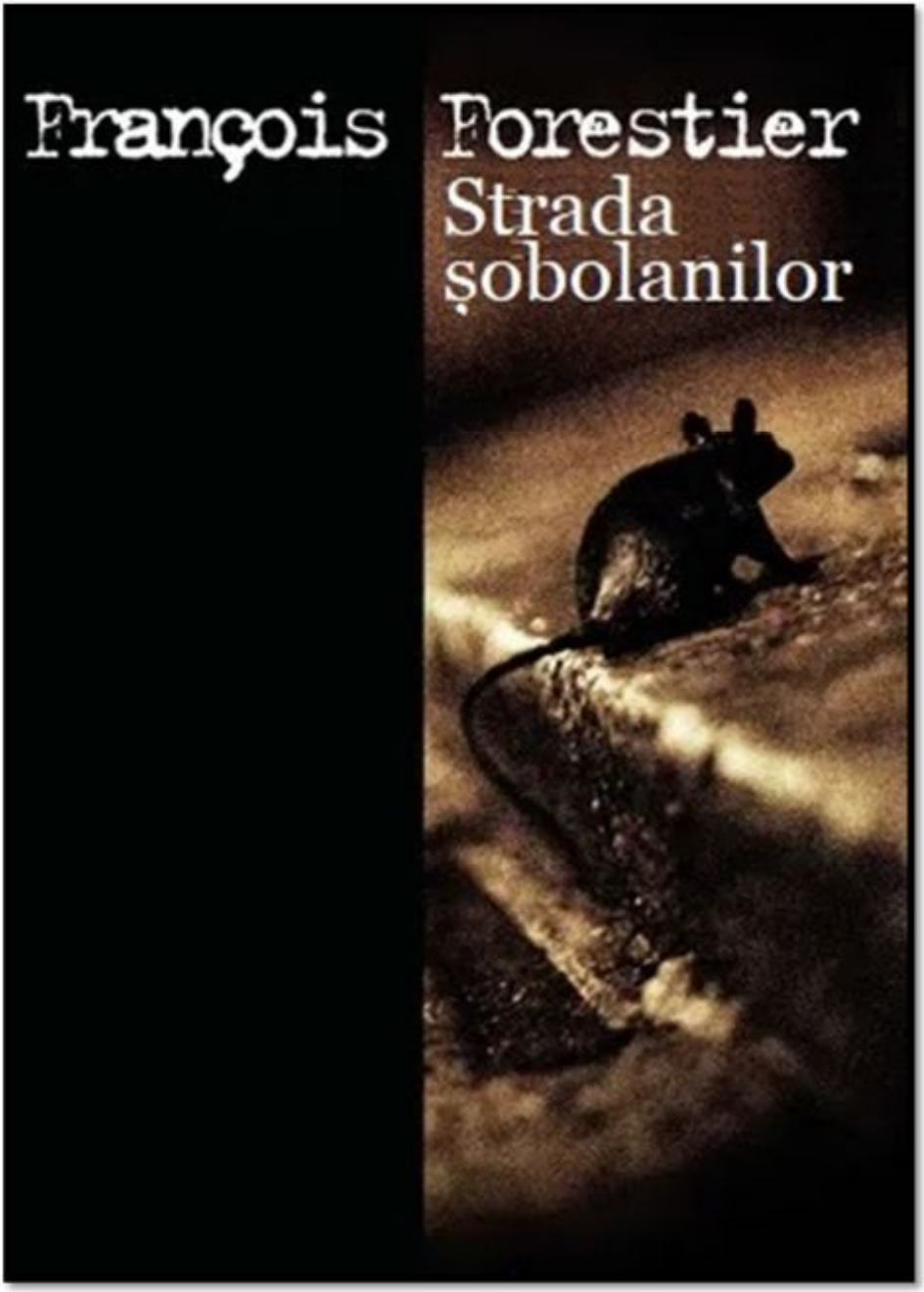
François Forestier
Strada
șobolanilor

François Forestier

STRADA ŞOBOLANILOR

Traducere din franceză de
ELIZA DUMITRESCU

Editura Crime Scene Press
crime scene, nr. 25
Bucureşti, 2010

François Forestier
© 2010, « Strada şobolanilor »
Editura Crime Scene Press
crime scene, nr. 25
Rue des rats, (2005) Stock

FRANÇOIS FORESTIER este jurnalist dintre numeroasele publicaţii la care a colaborat amintind: *L'Express, VSD, ELLE, Première, Studio magazine* şi *Vogue,* în prezent lucrând pentru *Nouvel Observateur*. A mai publicat în 2008 volumul non-fiction *Marilyn şi JFK*.

Ştiu străzi pe care intri plin durere şi care te fac să mai suferi un pic..

LÉON-PAUL FARGUE

În fond, intriga e una singură: lucrurile nu sunt aşa cum par.

JIM THOMPSON

1.

Primul cadavru avea o înfăţişare stranie: chipul părea supt din interior. Obrajii, încremeniţi, lăsau să se ghicească prin transparenţa lor zone de umbră, pungi apoase, pietricele negre. Buzele, de un gri molatec, spânzurau. Limba, care atârna pe lângă colţul gurii, era coaptă. Mortul fixa cu privirea crăpăturile tavanului, traversate de muluri sărăcăcioase. Zgribulit pe pardoseală, omul era vag mumificat, îngheţat de durere, cu genunchii strânşi la piept. Vedea lucruri pe care eu nu le vedeam. Apartamentul mizerabil mustea de umezeală. Ici colo, pe unde se scorojise tencuiala se vedeau şipcile, în grosimea zidului. Pe geam se zăreau copaci zgribuliţi, apoi o stradă dreaptă şi în pantă, cu murdării care se scurgeau în rigolă. Plutea un miros fad de sânge, mascat din când în când de duhoarea celui ars. Sétubal, comisarul, era nervos. Îşi freca obrazul de parcă l-ar fi pălmuit o fantomă. Fără să privească pe cineva anume, spuse:

— Ar trebui să aranjăm asta discret.

Era 25 noiembrie 2003, şi data figura în rapoartele preliminare.

Deasupra unui cămin de marmură falsă în care erau îngrămădite chiştoace şi bucăţi de foiţă de aluminiu, atârna strâmb un crucifix. Crucificatul, sub coroana sa de spini, era

furios. Şi eu. Iisus privea spre cealaltă uşă, unde alte două cadavre erau aşezate în fotolii desfundate. Un roşcovan, cu ochii daţi peste cap, cu privirea lăptoasă şi braţele atârnând părea că implora o existenţă suportabilă. Ce aşteaptă de fapt? Ar fi în stare să aştepte până la sfârşitul vremurilor. Pe genunchi avea o seringă. Aproape de el, o tânără cu părul decolorat rânjea. Bluza îi era ridicată până la axile dezvelindu-i burta albă. Chipul acrit de greutăţile vieţii, era încadrat de meşe vopsite cu hena. Murise zâmbind cu milă. Pe podeaua putredă, trei seringi se rostogoliseră lângă o cutie de trabucuri. Legistul umbla de colo colo. Era unul dintre zbirii lui Bonacieux, medicul şef. Sétubal deschise cutia: înăuntru, un ghemotoc de vată, două lămâi, o brichetă bună de aruncat, două linguriţe înnegrite.

Am stat o clipă în faţa ferestrei. Lumina de noiembrie alunga umbrele. Cineva ardea nişte pneuri care adăugau un miros acru la atmosfera vâscoasă a încăperii.

— E dezgustător, să mori aşa.

Era Rector, poliţistul de proximitate. El, metisul vaccinat împotriva a tot şi a toate, pălea. M-am întors spre el.

— Aşa spui de fiecare dată.

— Da, dar de fiecare dată e mai rău.

Apoi a tăcut. Îşi rodea unghiile. Era modul lui de a se revolta. Înţelegeam ce simţea. Era sătul de această lume de albi. Sétubal, cu mâinile la spate, părea că deja îşi compune raportul în minte, cu o grijă birocratică.

Morţii din fotolii sângeraseră mult. Roşcatul şi însoţitoarea sa lăsaseră pe parchet un strat gros, lipicios, deja uscat pe alocuri. Locul mirosea a sărăcie, abandon, jeg. O fotografie înrămată zăcea pe jos. În urma ei, pe perete, un pătrat de tapet decolorat. Pe bucata de carton se ghicea un cuplu, în ziua nunţii, în faţa

unui fotograf de provincie. Era o fericire veche, de care nimeni nu-şi mai amintea.

Rector se apropie de fotolii. În spatele lui, jandarmul Frémiet ezita.

Cadavrele nu mai aveau palme, tăiate de la încheietura pumnului, iar membrele atârnau de o parte şi de alta sprijinite de braţele fotoliilor.

— Pe deasupra, i-a măcelărit.. mai apucă să spună Frémiet, înainte de a întoarce capul ca să vomite.

Morţii suferiseră. Li se decupaseră rotulele. Rector se întoarse în prima cameră şi se sprijini cu spatele de cămin. Comisarul călcase în sânge: tălpile pantofilor săi Richelieu căpătaseră franjuri de un roşu care bătea spre negru. Celălalt inspector, Galichat, preferase să rămână jos pentru a-şi fuma a mia ţigară din acea zi.

Am privit primul cadavru. Întins pe jos, încă avea mâinile şi rotulele. Comisarul se întoarse spre Rector.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu ăsta. Ce crezi, Rector?

— Supradoză, probabil. Avea un anturaj prost, asta-i tot. De altfel, ce importanţă are. Nu ştiu dacă sunteţi la curent, comisare, dar se spune că nu e deloc sigur, cartierul.

— Nu am nevoie de astfel de remarci de la tine, Rector.

Sétubal, enervat, reluă:

— Şi, ei bine, chiar are importanţă.

În acest mic imobil din Strada Myrha plutea un parfum dulceag de tămâie. Aşadar, infernul miroase a tămâie? Nimeni nu-mi spusese nimic despre asta. În faţă, un măcelar *halal* vindea capete de oaie, ordonate cu grijă, cu fruntea şi cu ochii întorşi către Barbès. Se auzea un zgomot vag de maşini: autobuze, camioane, mârâitul metroului, o întreagă hulă care venea dinspre bulevard, acolo unde călătorii aşteptau să urce, cu serviete sub

braţ, alături de fete cu aer absent. Un afiş sfâşiat – „Votaţi pentru primarul Berduis” – zăcea în rigolă.

Frémiet, alb ca ceara, se şterse la gură. Îşi dăduse jos casca.

Cu ajutorul unei pagini din *Le Parisien,* culeasă de pe jos – „Sarkozy: toleranţă zero” – am ridicat un uscător de păr cromat. Comutatorul rămăsese la poziţia „heat max”. O bucată de piele era lipită de grilajul micuţ. I-am atras atenţia lui Rector:

— Cei doi de colo au încercat să îşi resusciteze amicul făcându-i respiraţie artificială cu asta. Uite, asta e pielea de pe buze.

Rector se apropie, privi buzele mortului. Întrebă:

— Cum aşa?

— Îţi aminteşti, când erai puşti, cu siguranţă dezlipeai timbre de pe plicuri cu uscătorul mamei tale..

— Încetează, Max. Mama nu avea uscător de păr.

— Mă rog, să zicem că ar fi avut unul. La şcoală, tu..

— Da, da. Sper că nu ai de gând să ne reciţi acum *Iliada* şi *Odiseea?*

Era prost dispus, prietenul meu inspectorul. Am încercat să fac un rezumat:

— Cei doi de colo, când au văzut că e supradoză, i-au lipit uscătorul de buze, ca să-i ventileze plămânii. Dar, s-ar zice că nu a mers.

— Doar i-au ars gâtul.

— Da. Şi nu numai.

Am întors cadavrul deja rigid. Rămase întins pe o parte, dezvelind o mică rană în piept. Un glonţ terminase treaba.

Se aşternu liniştea. Se mai auzea doar Rector cum îşi rodea unghiile.

Legistul ne chemă. În canalul de scurgere din baie, descoperiseră rotulele. Erau patru. Palmele dispăruseră.

Oamenii de Sare trecuseră pe acolo.

2.

Sunt şobolani în pereţi. Sunt acolo, rod, hohotesc, dansează, mănâncă peretele, ştiu asta. În cartierul meu sunt peste tot: în rigole, noaptea. În pubele, seara. La Étoile d'Orient, hotelul din colţul Străzii Philippe-de-Girard, în spate la Solo Prix, toată ziua. Pentru cinci euro pe noapte, ai dreptul la un tapet care se dezlipeşte, la aşternuturi festonate cu jeg şi la şobolani care răzuie.

Rattus rattus a colonizat de asemenea bistroul de jos, Idéal Bar, în care bătrânei care vorbesc prost franceza joacă domino toată săptămâna, tot anul şi vor juca tot mileniul, poate. Când ridici un coş, în piaţa Olive, găseşti un şobolan. Când calci într-o baltă, aproape de biserica Sainte-Jeanne-d'Arc cea cu vitraliile sparte, şobolanii o iau la sănătoasa. Când comanzi un *chop suey* într-un restaurant vietnamez, pe strada Pajol, aproape de fostul depozit al SNCF[1], primeşti probabil un şobolan. Şi atenţie, fără îndoială, e mai bun decât omul.

Sunt deja patru ani de când locuiesc pe Strada Doudeauville, aproape de poarta la Chapelle. Văd urmele bombei care a decapitat imobilul din strada Marcadet, în 1944.

[1] SNCF = Căile ferate franceze. (n. red.)

Întrezăresc şanţurile făcute de Bertha cea Grasă[2], în 1917, cu obuzele sale de opt sute de kilograme la patru sute de metri pe secundă. Observ o răsucire a benzii de la scara rulantă, la staţia Marx-Dormoy: mai devreme sau mai târziu, un trecător va rămâne aici fără un picior. Măsor din ochi acoperişul unei căsuţe din vecinătatea opticianului şi ştiu că acoperişul, deja concav, datează din 1895; într-o zi îi va cădea opticianului în cap. E meseria mea să văd. Restul nu intră la socoteală: seringile de pe jos, care îi scandalizează pe portari, nu mă privesc. Dealerii o ard în jurul chioşcului de ziare, dar ce contează? Oamenii cumsecade semnează petiţii pentru a curăţa cartierul, cu FN[3] în spate, dar eu îmi văd de drum. M-am specializat în riscuri industriale. Catastrofele istorice ţin de alt serviciu.

Sunt chemat când a are loc un accident: decriptez forţele care s-au exercitat asupra unei bârne metalice, până am făcut-o să cedeze. Bârna, în cădere, a ucis un muncitor care aranja o şaibă, în uzina Saint-Placier, un mecanic de precizie. Mi se cere să expertizez dala de beton de la Solo Prix, care s-a prăbuşit peste douăzeci de clienţi la raionul de prăjituri şi ciocolată, într-o zi ploioasă. Au fost douăzeci şi opt de morţi, cranii sparte, gâturi rupte, şocuri cardiace sau sufocare sub dărâmături. Apa umpluse peticul de grădină, de pe acoperiş. Copacii ornamentali, conform arhitectului, erau necesari pentru a atrage clienţii.

Eu văd.

În felul ăsta, văd şi şobolanii. „Domnu' Max!" mă strigă clienţii. Domnu' Max a înţeles: lasă capul în jos, iar s-a întâmplat

[2] Obuzierul Berta cea grasă (în germană *Dicke Bertha*) a fost un tip de obuzier construit de fabricile de arme Krupp din Germania la începutul Primului Război.

[3] FN = Frontul Naţional – partid politic francez, situat la extrema dreaptă. Naţionalist condus de Le Pen.

o oroare. Louis Arbessier, un gras scund care miroase a formol şi a unguente, mă sună: „Domnul Mpétigo, fiţi drăguţ, mergeţi la numărul 23, Strada de l'Arrivée. A fost un incendiu. Haideţi, haideţi. Cei de la asigurări vor să ştie.. Treceţi pe la birou să luaţi dosarul, domnu' Mpétigo, sunteţi drăguţ? În condiţiile obişnuite, desigur." Mă duc. El îmi dă dosarele şi merg pe Strada Arrivée, cu fiolele mele, cleştii, calculatoarele, un Dell Inspiration de 1,4 gigaherţi, un Speed cu modul de comunicare cu infraroşii. Privesc, ating, adulmec, îmi consult calculatorul, compar, citesc documentaţia, caut în baza de date, examinez planurile cadastrale şi mă întristez. Pentru că incendiul nu vine din senin. El a fost provocat. Asigurarea e retrasă. Asigurarea îl plăteşte pe Arbesier, patronul de la Risques Expertise, care mă plăteşte la rândul lui pe mine. Eu îl plătesc pe Carlos Campionul, proprietarul apartamentului meu şi care pentru mine e la fel anonim ca EDF sau PTT[4]. Mi se spune că duminica merge la slujbă. Primeşte banii pe chirie lunea.

Când au venit sticleţii după mine, ca să-i însoţesc pe strada Myrha, nu erau prea amabili. Cu Frémiet, grăsanul, în spatele lui, Galichat cel slăbănog şi sur bătuse la uşa mea. Nici n-am deschis bine că mi-a şi ordonat:

— Trei' să veniţi Pétigo. Comisarul vă cheamă.

— Mpétigo.

— Totuna. Hai, mergem.

Nu-mi plăcea tonul. Nu-mi plăcea Galichat. Inspectorul părea tot timpul întors pe dos.

— Ce vrea, comisarul?

— O să-l întrebaţi personal. Are motivele lui, nu credeţi?

[4] EDF şi PTF= Electricité de France şi Postes, télégraphes et téléphones, unele foste companii naţionale de profil din Franţa. (n. red.)

Zâmbetul îi era la fel de tăios ca o lamă.

— Are motivele lui, inspectore, ca să merg, iar eu le am pe ale mele, ca să rămân acasă. Fie îmi spuneţi despre ce e vorba, fie mergeţi să fumaţi Gitanes în altă parte.

Mă privi de parcă era gata să mă arunce la mititica. Îl lăsasem în prag. Trase îndelung din tutunul negru şi spuse resemnat:

— Două lucruri. Un triplu omicid, într-una din casele pe care le-aţi expertizat, o ruină de pe Strada Myrha. Comisarul crede că aţi putea vedea chestii. După cum am spus, are motivele lui.

Mă gândeam. Cartierul, de ceva timp, era în fierbere. Sârbi, croaţi, polonezi, turci, vietnamezi – toţi mişunau prin zonă. Pe când stăteam acolo, nemişcat, Galichat adaugă evaziv:

— Cadavrele sunt compromise.

L-am urmat.

În cartier, când sunt căutat, reacţia e mereu aceeaşi: „Îl căutaţi pe Max Mpétigo? Ce s-a întâmplat?" Dacă cel care mă caută insistă, urmează şi fişa de identitate: „Mpétigo? Tipul un pic negru, un pic chinez, prost bărbierit, tăcut? Îl găsiţi pe la Idéal Bar, întrebaţi-l pe Amar, patronul." Am o calitate. O anume indiferenţă. Ca şi Amar. Am făcut rost de ea luptându-mă cu viaţa; Amar a dobândit-o frecând paharele. Amar ben-Sahraoui şi Max Mpétigo, aceeaşi luptă. „Amar, o cafea, te rog". Îşi ridică meşa de pe fruntea pleşuvă, îşi şterge mâinile cu o cârpă de o culoare îndoielnică şi îmi serveşte o cafea neagră ca noaptea.

Uneori, Amar lasă deschisă uşa din spate. Atunci, în spatele flipper-ului, se poate vedea o grădiniţă. O biată grădiniţă: trei tufe de iarbă, un castan meschin, coşuri de nuiele care se descompun, partea din faţă a unei caroserii, uitate acolo dintotdeauna. Mai sunt nişte casete de oţel marcate

„Kriegsmarine”. Dar cafeaua, la *Idéal Bar* e bună. E servită în pahare.

— Salut Amar. Ar trebui să-ţi deschizi un restaurant, ţi-am spus-o de mii de ori.

— De mii de ori, da, Max. Ce e cu paharul meu?

— Nimic. Nu e nimic cu paharul tău.

— Mi s-a părut că priveai paharul, Max.

— E verde. Paharul tău e verde.

Schiţează un zâmbet îmbunat, repetă „verde..”, şi începe din nou să lustruiască tejgheaua. În curte, o dată pe an, în decembrie, la sfârşitul ramadanului[5], Amar scobeşte o groapă, pune o oaie la fript, invită jumătate de cartier. Lumea se aşază pe aripile caroseriei şi pe casetele „Kriegsmarine”. Toţi anonimii, skaterii, aurolacii, înfometaţii, toţi fraţii mei vin să mănânce.

— Nu mai e mult, hm? Oaia? Frige cafeaua ta, Amar!

— Da, nu mai e mult timp. Când te întorci poţi să iei nişte pâine, Max? Îţi dau banii. Cu seminţe de mac, ştii tu.

Djondjon, fiul lui Amar trage chiulul. Lasă pe seama mea treburile casnice. Amar repetă:

— Ştii, da?

— Ştiu.

Brutăreasa mă cunoaşte: mare cât o movilă, vinde cornuri cu margarină drept cornuri cu unt. Ea ştie că eu ştiu. Ea ţipă. Eu ţip. Îmi agit impermeabilul. Ea îşi vântură şorţul. Brutăreasa e cineva într-un cartier. Ea îţi poate face o reputaţie. A mea, trebuie să mărturisesc, e mediocră. Am plete şi frecventez nişte mizerabili.

Mizeria mă însoţeşte îndeaproape. Îmi deschide ochii.

---

[5] ramadan – a noua lună a calendarului musulman, este una dintre cele mai sacre perioade pentru musulmani. Este luna în care se crede că Sfântul Coran a fost trimis din cer „ca îndrumare pentru bărbaţi şi femei, o declaraţie de direcţie şi un mijloc de salvare.

Astfel, ştiu că hornarul turc care a căzut de la etajul şase la intersecţia Marx-Dormoy, drept pe o bornă de ciment din faţa bistroului La Chapelle (meniul zilei cu o reducere de 20% dacă nu îl consumi pe loc. Taxiurile sunt binevenite), nu s-a sinucis.

A alunecat pentru că streaşină era putredă. Pompierii, ajunşi prea târziu, au vorbit despre un gest de disperare. Când am ajuns la chioşc să-mi cumpăr ziare, l-am văzut pe om: încă respira, un firişor de sânge îi curgea din nas, pompierii se agitau sub căştile lor argintii. Toată lumea se holba la bucata de cutie craniană care îi sărise nenorocitului mai încolo, în faţa vitrinei cafenelei. Un client continua să-şi mănânce iahnia, impasibil. Am remarcat jgheaburile care abia se ţineau de perete, ţevile de plumb (apa potabilă toxică), piroanele pe jumătate smulse, balconaşele de fier forjat care se clătinau uşor, fisurile din betonul prea sablat, şi streaşina care nu era bună de nimic. În arondismentul al 18-lea imobilele sunt şubrede, pereţii învechiţi, oamenii firavi. Casele, aici, au fost construite pentru săraci.

Locuiesc în prima clădire construită vreodată pe Strada Doudeauville, la numărul 11. E pe colţ şi bistroul care era la parter şi a fost închis în 1987: vânzare de droguri. Exista o şcoală primară la cincizeci de metri. Sticleţii nu au avut nicio ezitare. Au zidit ferestrele bistroului. Dar clădirea nu are nimic, e ţeapănă. Datează din 1823. Construită din piatră de Meuse, scoasă cu dalta, cum se făcea pe atunci. Celelalte clădiri, în schimb, sunt din moloane, trosnesc, se clatină, valsează, se ondulează, se acoperă cu o lepră roşiatică. 11-le rămâne alb. În anii ’60, pereţii au fost dublaţi cu o izolaţie sumară. În grosimea lor proprietarul a băgat cabluri, fire electrice, şi golul a fost umplut mai târziu cu o mână de var şi cu vată de sticlă. Pereţii au devenit sandvişuri. Swing pentru şobolanii dinăuntru.

Casa mea e pe strada şobolanilor.

Ascult. Ascult cu atenţie.

3.

— Sunt toate culorile aici, Max, nu-i aşa?

Julien Rector privea pe fereastra bistroului, cu coatele peste ziarele de pe masă. Armata americană îl căuta pe Saddam Hussein, PSG-ul se afunda în criză, Patrick Bruel se gândea să se mute la ţară: ştirile nici nu meritau altceva, decât să stai cu coatele pe ele. O mamă beneneză trecea prin faţa cafenelei cu un copil agăţat de şold. Un câine se pişa pe zid. Rector se strâmbă:

— Îţi aminteşti, acum o vreme? Era altfel pe aici.

Avea un aer distrat. Da, îmi aminteam. Unul dintre cablurile de transmisie ale Roţii Mari, ridicată pentru bicentenarul Republicii cedase. Ville de Paris[6] fusese dat în judecată, la fel exploatatorul Roţii, primarul cartierului fusese parte civilă, iar inspectorul Rector anchetase. Ne ştiam de multă vreme, din periferie, apoi viaţa ne îndepărtase. Când Arbesier, patronul meu, îmi încredinţase afacerea Roţii Mari, aflasem cu plăcere că se ocupa de caz inspectorul Rector. Fusesem la faţa locului, la grădina Alphonse-Allais. La prima vedere era vorba de o întreţinere defectuoasă. La o privire mai atentă, remarcasem o uşoară coborâre a nivelului străzii: reparaţii – un pasaj protejat

[6] Primăria generală a Parisului. (n.red.)

pentru pietoni – fuseseră efectuate cu câteva săptămâni mai devreme, îi vândusem pontul lui Rector. El îl folosise bine. Directorul de la direcţia de reabilitare a străzilor din cartier băgase mâna în fondurile alocate: în loc să compacteze şoseaua cu pietriş de huilă nealeasă, cu pietriş de Lorena, foarte dur, el turnase nisip luat din rezervele oraşului. Solul se înfundase sub greutatea Marii Roţi. Morţii cu morţii. Directorul lucrării fusese numai bun pentru sancţiune.

— Da, îmi amintesc.

Liniştea se lăsase din nou. Rector continuă:

— Am îndoieli, privind afacerea din Strada Myrha.

— Mai bine am face o tur cu bicicletele, Julien.

— Bicicleta nu e totul în viaţă, Max. Câte victime s-au adunat, în ultimele două săptămâni? O duzină?

Comisarul îmi explicase. În „situaţia actuală", spusese el, trebuia să fii prudent. Primarul Berduis insistase: lucraţi cu mănuşi. Înţelesesem: incendiile distrugeau imobilele din arondismentul 18, drogaţii erau masacraţi, aveau loc „ciocniri etnice". Cartierul risca să sară în aer. „Problema imigranţilor", subliniase comisarul Sétubal, era delicată. Dacă poliţia punea mâna pe un prezumtiv vinovat, nu trebuia să se înşele. Dacă sticleţii arestau un român, un ivorian sau un turc, ceilalţi români, ivorieni sau turci din zonă riscau să ia foc. În schimb, dacă un locuitor al cartierului, ca mine, ar iscodi cu grijă, nimeni nu s-ar gândi la poliţie. Rector ridică fruntea. L-am întrebat:

— Tatăl tău e OK?

De când taică-său, Aubelin Rector, venise din Guadelupa pentru a eşua în cazarma Celestinilor, portar la jandarmi în timpul războiului algerian, Julien Rector îşi trăise copilăria într-o îndoială permanentă: deci asta era viaţa adulţilor? O slujbă umilă, munca de jos, pentru albi? Rector arăta acum de vreo

cincizeci de ani – cincizeci de ani dezagreabili. Cu burtă, păr rar, tenul tern. Dar ochii îi erau verzi, de un verde lichid, precum cei ai unei femei. O furie surdă dormita în el. L-am întrebat:

— Eşti îngrijorat, Julien?

Nu îmi răspunse. Îşi bău cafeaua, apoi îi făcu semn lui Amar să îi mai dea una. Spuse:

— În cartier nu e bine. Se pare că se instalează o nouă bandă. Duri. Am mai văzut noi, duri, dar ăştia..

— Da, am auzit. Oamenii de Sare. Mai sunt şi turcii.. Piaţa e comună..

— Ţi s-a cerut să vii, Max, ştii, din cauza tipilor înţepeniţi din Strada Myrha. Dar, fii atent. Dacă afacerea transpiră, Sétubal îţi va pune totul în cârcă. Interesul tău e să fii discret, Max. Toţi nu aşteaptă decât să arunce comisariatul în aer.

— Ştiu. Iar Sétubal le va pasa chibriturile. Vrea să se care. În plus, nu prea mă înghite.

— Aşadar vei fi numai bun de ţap ispăşitor, Max. Ai zahăr, Amar?

În timp ce Amar aducea cubuleţele de zahăr, l-am privit pe Rector. Totul îl despărţea de Sétubal: unul venea de pe stradă, celălalt din birou. Rector îşi folosise deja Coltul Magnum scurt; Sétubal îi dobora pe oameni cu formularele. Rector demonta o armă cu ochii închişi; Sétubal croşeta formule de politeţe despre cei de sus. Când cei doi îşi vorbeau, se simţea dispreţul unuia faţă de celălalt.

Rector a aruncat un cub de zahăr în cafea şi a continuat:

— Strada Myrha..

— Ce e cu ea?

— Strada Myrha? Ce crezi despre asta?

— Ştii ce cred.

Când eram puşti, ne jucam de-a ghicitul. Pe stradă, cu prietenii, priveam oamenii şi încercam să le ghicim meseria. Vidanjor, tinichigiu, poştaş, învăţător, hoţ, cioclu, cântăreţ.. Când mergeam în Turcia, cu mama, să îmi văd bunicii, totul se schimba. Oamenii aveau alte meserii, alte chipuri. Jocul nu mă învăţase nimic despre natura umană dar mă obişnuise să observ. Am, zis aşa, de formă:

— Glonţul e însă prea de tot.

— Explică-te, te rog.

M-am explicat.

— Dacă cei doi din camera din fund au încercat să îl resusciteze cu uscătorul, pe tip, asta înseamnă ca el trăia încă. De acord?

— De acord.

— Arsurile din interiorul gurii o confirmă. Ţesuturile se băşică la peste 85 de grade. Dacă ar fi fost mort, ei doar i-ar fi uscat interiorul gurii, nu ar fi apărut pungi de apă. Dar aici, e altceva.

— Ce crezi că a fost, Max?

— Trei drogaţi mor, nimic neobişnuit în cartier. Unul dă ortul popii, cu un uscător de păr în gură, iar asta e ciudat. Dar s-au văzut chestii şi mai ciudate. Da' de ce a încasat şi glonţul?

Amar, în spate, juca 421 cu un client. Începea să plouă. O lumină molatecă se revărsa pe stradă. Julien mă asculta cu atenţie. Am continuat:

— Îndată ce autopsia se va termina..

— Bonacieux deja lucrează la asta. Mâine vom avea rezultatele..

— Îndată ce vom avea rezultatele, va trebui să ne interesăm de glonţ. Puterea de penetrare, unda de şoc, mă pricep, e sectorul meu. Dă-mi caracteristicile şi într-o oră te rezolv. Merge aşa?

— Merge.

— Ia zi, dăm o roată până la Meudon, duminică?

N-am mai fost de mult.

— De acord.

Trecu un camion de colectare a cărnurilor. Dimineaţa camioanele făceau turul măcelăriilor halal, al restaurantelor orientale şi al pieţelor, pentru a colecta resturile animale şi oasele. O miasmă dulceagă, dezgustătoare se tăra în urma vehiculului ai cărui pereţi laterali, foarte înalţi, nu te lăsau să vezi în interiorul benei. Rector îşi frecă nările.

— Şi o să mâncăm cârnaţi la chioşcul de la Lac. Sigur îi fac din chestii de prin camioanele astea.. O să facem o frumuseţe de colesterol!

Aruncă pe masă o monedă şi mai mult schiţă o grimasă decât un zâmbet. În timp de se ridica, se uită dacă haina îi acoperea bine arma, adună ziarele şi continuă:

— Glonţul e sigur deja la laborator. Nu ai decât să te întâlneşti cu Gorasson, expertul balistic, îl ştii, nu?

— Da, sigur. Tipul cu o droaie de copii. Aia nu e familie, e trib. De fiecare dată când îl văd, are un nou puşti..

Rector îşi trecu mâna peste faţă, ca şi cum l-ar fi durut dinţii. Poate chiar îl dureau dinţii. Îşi privi unghiile şi îmi spuse:

— Bine, mă duc. Mă întreb de ce a murit băiatul. Glonţ sau heroină? Pentru el, nu e nicio diferenţă.

— Pentru noi, da.

Deschise uşa şi, chiar înainte de a ieşi, îmi strigă în timp ce-şi rula ziarele:

— Şi mergi să-l vezi pe MacDou, Max. Am auzit că are necazuri.

Rector are dreptate: cartierul are toate culorile. Turci, algerieni, sudanezi, coreeni, haitieni, croaţi, huroni, venusieni, toţi se

amestecă în sărăcia locului. Dar niciunul nu ştie că sub picioarele lui se cască vidul. Pe dedesubt suflă vântul. Întregul 18 e un şvaiţer. Altă dată, erau cariere de ipsos. Pietrarii au săpat pornind de la Strada Blanche, care şi-a câştigat numele în acest fel. Galeriile s-au format puţin câte puţin. Apoi, apa s-a infiltrat de-a lungul anilor, s-a amestecat cu detritus[7], cu urina cailor, cu bălegarul de porc care îngăla Strada Marcadet până în 1920. Acum, apa reacţionează la gazele de eşapament ale maşinilor. Rezultatul garantat: producerea de acid clorhidric. Sub trotuare, sub case, apa umflă creta. Uneori dispar case. Când se cumpără un apartament, un butic, sau o chiţimie, în 18, contractul specifică de fiecare dată: „*Cumpărătorul declară că i s-a adus la cunoştinţă existenţa riscurilor naturale*..” Nimeni nu crede. Totuşi prăbuşirea furişă, lovitura secretă, dispariţia în adâncuri ameninţă. Nu se vorbeşte despre asta. Ziarele preferă ravagiile colorate, masacrele pitoreşti, incendiile grandioase. Casă din Strada Lepic, înghiţită acum cinci ani cu trei familii cu tot? Linişte. Atelier electric din spatele fostului depozit al SNCF? Iar linişte. Agenţiile imobiliare veghează, promotorii sorb din ochi terenul de la Pigalle până la Villette. Nimeni nu şi-a dat osteneala, aici, să prospecteze subsolul. Se ştie că există grote cât Gara de Nord. Dar unde se află ele, mai exact? Păşim peste vid. Toţi suntem dansatori pe sârmă.

Mă pregăteam să plec când cineva m-a strigat:

— Domnu’ Max! Încă o cafea?

Era Goldsinger, croitorul evreu din Strada Marcadet, un slăbănog înalt, cam ca mine, dar bine întreţinut. Cu părul ud, pieptănat lins pe spate, cu mâinile mereu în mişcare, în buticul său de câţiva metri pătraţi el scurtează, croieşte, taie, brodează,

[7] Gunoaie şi deşeuri de orice fel.

face tot ce vreţi. Costumul fratelui mai mare, scurtat pentru prima comuniune a celui mic, la el se face. Rochia de iarnă tivită proaspăt pentru vară, la el. Mantaua militară transformată pentru învăţătoare, la el. Tot el e cel care a aranjat compleul „Prince de Galles", pentru înmormântare al directoarei de la şcoală. „S-a aplecat să ajungă la pisică, domnu' Mpétigo! A căzut! Aşa i-a fost soarta!" Soarta o făcuse pe directoare să aterizeze peste pubele, seara. Dimineaţa, când femeia care păzea o descoperise în curticică, nu mai avea privire, şobolanii îi devoraseră ochii.

— Haideţi domnu' Max, o cafeluţă! E gata repede! Mi-ar face plăcere!

Am vorbit despre timp – putred. Despre epocă – putredă. Despre cartier – putred. Despre muncile de renovare a străzii: „Sunt unii care fac bani din asta, domnu' Max, vă spun eu!" De aceeaşi părere e şi Iuri, vânzătorul de casete video: ca şi Goldsinger, a venit din Rusia, dar nu în acelaşi timp.

Goldsinger, cândva, a făcut parte din Haganah[8] şi a tras asupra ocupantului britanic, în Palestina. Se spune că i-au rămas câteva cutii cu armament în beci. Ne vorbim uneori, când cumpăr un pantalon, un impermeabil. El le ajustează. Astăzi ştiu ce vrea de la mine: vrea să arunc un ochi la ţevile lui de gaz. Are reputaţia omului cel mai bogat din cartier, ar vrea să se retragă la cei şaptezeci şi şapte de ani ai săi, dar nimeni nu vrea să îi cumpere buticul. Poate se gândeşte să îi dea foc şi să încaseze asigurarea. Are nevoie de mine să constat starea excelentă a conductelor sale de gaz. Goldsinger e un şmecher dar, în felul său, e cinstit. Ţin mult la el.

[8] Organizaţie clandestină sionistă creată în 1920 cu scopul de a-i proteja pe evreii emigraţi în Palestina de atacurile arabilor. (n.red.)

Şi cartierul îmi e foarte drag. În anii '50 era populat cu lucrători ai SNCF. Era plin de mici garsoniere mobilate, care îi adăposteau pe controlori, ceferişti, vatmani, pe mecanicii Gării de Nord şi ai Gării de Est. Chiriile erau ieftine, casele înnegrite de fumul locomotivelor care îşi croiau drumul spre Bruxelles sau spre Varşovia. Puştii din cartier erau palizi. Când am început să muncesc pentru căile ferate, am venit aici. Mai târziu, alţi rătăciţi şi-au despachetat aici, la rândul loc valizele. Din China, din Algeria, din Niger mai ştiu eu de unde. Veneau de peste tot. Au început să vândă couscous şi damasc vărgat, orez indian şi ceară, pui cu boia şi rom Barbancourt. Se rugau la divinităţi voodoo sau la zâne creţe, cereau dreptate şi asigurări sociale. Ne-am înţeles bine imediat. Mama, evreică din Istanbul, îmi lăsase moştenire ochi de chinez, iar tata, camerunez, o piele de cafea cu mult lapte. În urma mea, se află în familie un străbunic care a fost sclav în Santo Domingo şi care a lăsat borţoasă o nemţoaică din Suab. Tot acest amestec de sânge, naşte în mintea mea melodii ciudate şi o febră neobişnuită.

Numai din cauză că am trăit aşa, printre resturi de uzine, printre calamităţi, prin şantiere măturate de vânt, în cuburi de beton scurtcircuitate, în silozuri explodate am început, fără îndoială, să văd şobolănia în care ne găsim cu toţii, vii şi morţi. Când sunt cu Bonacieux, medicul legist, într-un laborator, în bluza mea aproape albă, mă gândesc la şobolani. Apoi examinez o bară de aliaj titan-melancrom, o supun la toate forţele imaginabile până când ea cedează şi văd cum funcţionează maşinăria: suntem cu toţii înconjuraţi de nenorociţi, pe toţi ne pândesc o grămadă de riscuri. O macara cade şi omoară un copil. O maşină deviază şi se zdrobeşte de un perete. Oamenii fumează, îşi distrug ficatul la Gévéor, respiră vopseluri cu

plumb, înghit somon tratat cu albastru de metilen, urcă în lifturi hidraulice mortale, se deplasează pe trotuare rulante uzate, trec pe sub linii de înaltă tensiune în culoarele metroului, traversează pe unde nu trebuie şi fac dragoste fără căciuliţă. Se spune că sunt unii care mor de bătrâneţe. „Sunt cei mai răi, cei mai răpciugoşi", garantează Iuri. Oameni ca Arbesier sau Carlos Campionul sunt, poate, eterni.

Alaltăieri, ca să mă amuz, am evaluat riscul cauzat de şobolani. M-am aşezat în faţa calculatorului, am calculat cât mai era până când imobilul în care locuiesc avea să ia foc. Teaca firelor electrice e atacată de acidul conţinut în tencuială, spuma de poliuretan e roasă de şobolani, aerul circulă prin galeriile lor. O scânteie ar fi de ajuns. Va fi o scânteie roşie, o minge de foc, va răspândi flăcările. Din clădire va rămâne doar amintirea.

Aşadar, am evaluat şobolanii (mărime, vivacitate, greutate, număr, frecvenţa deplasărilor); firele electrice (vechimea, voltajul, numărul, intersectările, matisarea, calitatea); tencuiala (aciditatea, fabricaţia, porozitatea, densitatea, granulaţia). Am studiat planurile clădirii, am luat în calcul consolidarea efectuată în 1930 şi diversele îmbunătăţiri (linia telefonică, canaturile, zugrăveala rezistentă la foc). Ultimul parametru: umiditatea. Am mers să caut elemente de comparaţie în arhivele mele, repere de pe Internet, am frunzărit nişte manuale de rezistenţa materialelor, am dat ordine de mărime diverselor riscuri. Apoi am pus totul în program, şi am apăsat pe „enter".

Rezultatul a fost la înălţimea aşteptărilor mele. După calculatorul meu, pe care îl bănuiesc de părtinire, clădirea, de pe Strada Doudeauville numărul 11, ar fi trebuit să ia foc de trei ori din 1930 până acum.

Deci eram în rând cu lumea.

În suspensie.

I-am strâns mâna lui Goldsinger şi am plecat. Acest glonţ din pieptul mortului din Strada Myrha, de unde venea? Cu siguranţă de pe planeta Marte. Atât de departe, atât de aproape.. Prin geamul bistroului, Goldsinger îmi făcea semn să mă întorc. Acest bărbat îşi petrecuse o parte din tinereţe în tabere de refugiaţi şi, puşti fiind, îi văzuse pe bătrâni cum îngenuncheaseră pe calea ferată de la Akaba. „Pierduseră tot, Max, tot. Nu mai puteau. Aşteptau locomotiva." Într-o zi, în timp ce soldaţii englezi distribuiau ciocolată copiilor, Goldsinger furase un pistol şi plecase să se bată la Jaffa. Fusese curier, apărase kibbuţii, ucisese un ofiţer englez. Uneori, când amintirea ţării făgăduite în 1946 revenea, Goldsinger ridica din umeri, se uita spre est, şi rezuma situaţia: „Acolo, au făcut o pace de murit, nu de trăit".

M-am întors. Se apropie de mine şi mă întrebă încetişor:

— Toate problemele astea din cartier, ce credeţi Max?

— Deocamdată nimic, Gold.

— Mi s-a spus că sunt trei morţi, pe Strada Myrha..

Era deci interesat Goldsinger? Când îl vedeam în scuar, unde juca domino cu ceilalţi bătrâni, aveam impresia că văd o fantomă. Faţă în faţă cu Aubelin Rector, tatăl lui Julien, el mişca piesele pe tabla de ciment, alinia micile cuburi şi îl asculta pe Aubelin povestindu-i reţete de bucătărie. Mă gândisem mereu că Goldsinger visa la o lume liniştită, în care era de ajuns să escrochezi asigurările ca să fii fericit. Dar mai era ceva la el. Un instinct de luptător, poate. Adăugă:

— Miroase urât, foarte urât, Max. Nu trebuie să ne lăsăm duşi de nas.

Îi plăcea să flecărească. Dar nu greşea. Era acolo o pace de murit, nu de trăit

Exact asta se petrecea în cartier.

4.

În ziua aceea, Martemora se culcase la uşa mea. Când frigul pişcă, ea venea adesea, aşa, cu tot cu pachetele ei, să doarmă pe rogojina mea. Nu zicea niciodată nimic, nu voia să intre, sforăia ca o trompetă şi răspândea un miros teribil. Toată casa scării era impregnată cu o chestie care ţinea de eterul trezit şi de nucile de karite mucegăite. De vreo treizeci de ani, ea mergea aşa, din poartă în poartă, cu zdrenţele şi cu ideile ei. Îi făceam cafea, pe care o bea pe pragul uşii, înainte să dispară. „Save the world" se putea citi pe sacul de cartofi, în care îşi îndesa obiectele găsite. Aduna cutii de conserve expirate, casete goale, filme sparte şi îndesa totul în desaga sa. Ce făcea cu ele, nimeni nu ştia. Poate avea un home cinema pe undeva, cu un Dolby stereo şi ecran laser cu strat dublu de cristale lichide, cine ştie? Şi privea seara filmele lui Tarantino în compania prietenilor săi şobolanii, dând başii la maxim? Dădea poate note, făcea critici, redacta fişe? O puteai întâlni seara în spatele bodegii lui Iuri Părosul, rusul instalat într-un fotoliu desfundat de la Video Palace Extra, de unde se puteau închiria pentru doi euro, operele complete ale Amandei Nesătula. „Preţ special preţ" zicea Iuri. La el totul era special. Chiar şi vodca ieftină pe care o sugea cu nesaţ, în spatele buricului, era „specială de Azerbaidjan", zicea el. De fapt,

provenea din pivniţa chinezului vecin. Vedeam clar că bârna centrală, de fier, de la casa chinezului avea să cedeze, într-o zi, şi că vaporii de alcool metilic aveau să sfârşească prin a roade plămânii celui cu distileria clandestină. Iuri Preţ Special, sub aparenţa sa bonomă, era un luptător. Cu burdihanul lui de băutor, îşi îmbrâncea prietenii, seducea servitoarele şi semăna cu un urs. Ai fi zis că e un nas într-o mare de păr. În faţa intrării el instalase un proiector magnific, un Bolex-Pétrée 35 mm, recuperat dintr-o sală de cinema demolată. Dădusem un anunţ. Nimeni nu îl cumpărase. În 18, nimeni nu avea şapte sute cincizeci de euro pentru a-şi pune o chestie ca asta în camera de zi.

Ca şi mine, Iuri ţinea mult la Martemora. Uneori, sufletul său slav – care îl împingea, după cum singur pretindea, la indolenţă – îi ordona să strecoare câteva monezi în buzunarul vagaboandei. Apoi se întorcea să îşi servească clienţii şi să îmi asculte doleanţele. Curios, era un jurist desăvârşit.

„Salut, Martemora, am spus. Recoltă bună?" A bătut cu mâinile învineţite de frig în sacul „Save the world" şi s-a aplecat zâmbind pe jumătate. Mai avea un dinte. Altădată fusese drăguţă din câte mi s-a povestit. Apărea într-o fotografie de la manifestaţia din '68, cocoţată pe umerii a doi studenţi, în faţa Sorbonei. Unul dintre cei care o purtaseră atunci devenise ministru de Interne, celălalt un om de afaceri veros. Ar fi trebuit să aibă o viaţă fără complicaţii, Martemora, în loc să-şi petreacă nopţile prin carcase de maşini, sub zăpadă. Dar, la începutul anilor '70, soţul ei dispăruse cu cei doi copii ai lor şi nimeni nu mai auzise ceva despre ei. Ancheta nu ajunsese la niciun fel de rezultat. Ceva mai târziu, Martemora fusese descoperită moartă de beată în câmpul de gazometre de pe Strada Évangile. Câţiva ani mai târziu, s-a aflat că puştii fuseseră recuperaţi de nişte

Illuminati[9]. I-am întins cafeaua: „Ai găsit chestii interesante?" Ea se strâmbă şi spuse: „3 da Boulet". Îşi arse limba. Da Boulet, era Strada Poulet, trebuia să înţelegi. Fusese un incendiu, o încăierare, o expropriere şi, în timp ce toată lumea urla sau se ocupa de altceva, Martemora se strecurase, ca să fure casete video. Şi poate o sticlă de vin. Era modul ei de a opera: pe nevăzute. Uneori, un fost marinar, Bellochio, o însoţea. Dar nu şi în dimineaţa aceea.

Ea îşi goli paharul, îşi luă ceaşca şi se hotărî să se care. Pleca spre noi aventuri, cu hârtia de douăzeci de euro pe care i-o strecurasem. Se pierdu în decor şi un minut mai târziu nu mai rămăsese decât mirosul de eter.

Trecând prin faţa pubelelor, afară, i-am văzut pe prietenii mei şobolanii. Ocupaseră o căbănuţă de lemn în care portăreasa îşi ţinea măturile. Gunoaiele se revărsau ca de obicei, coji de portocală, tampoane folosite, cutii de talc, sticle de Torah Cola. Unele fuseseră tăiate în două pentru a fuma crack. Samir, fostul drogat haitian convertit la islam, care încerca să convingă masa muncitoare de virtuţile religiei, îmi explicase modul de funcţionare. Se taie sticla la mijloc, se încropeşte un fel de pipă, îţi faci norişorul tău acolo, înăuntru. Dimineaţa, găseai vată, resturi de lămâie, linguriţe găurite, un calabalâc de paradis. Desperados se lansau în al şaptelea cer cu din astea, apoi veneau să moară la capătul Străzii Doudeauville, pe un teren viran, aproape de pensiunea Duroux, unde se refugiau toţi africanii ca să mănânce ceva cald şi ca să se apere de rozătoare. Turnau în cazane uriaşe, ca de vrăjitoare, tocană cu orez, mazăre, pui, sosuri verzi, ardei iuţi violeţi. O reţetă inventată de Bacon, ai fi zis, într-un moment de nebunie. Nu semăna cu nimic, dar era bun în serile de iarnă.

[9] Societate politică secretă germană de la sfârşitul secolului al XVIII – lea.

Vara, toată lumea pălăvrăgea, dansa, bea bere înainte de a merge să se facă lată la MacDoudou, neo-McDoul de pe Strada Myrha. Gândacul era rege la MacDoudou. Şobolanul era boss. Clientul doar tolerat.

— Vii să vezi bucătăria, Max? mi-a aruncat MacDoudou.

Ne ştiam de secole. El se ridică, privi strada prin geamul jegos şi îmi făcu semn. Chipul său, negru, negru, avea o urmă de vopsea. Se hotărâse deci să vopsească bucătăria, la insistenţele soţiei sale, Rose Bonbon? MacDou zâmbea. Cu un gest larg îmi arătă peretele de deasupra aragazului, unde şiroia un Ripolin de un bej vag. Avea un aer foarte mulţumit. Se întoarse spre mine:

— Ca să vezi, m-au vizitat cei de la Igienă, îţi dai seama?

Igiena? Era un cuvânt necunoscut în cartier. Funcţionarii – de la gaz, electricitate, urbanism, fisc, recensământ – nu treceau pe aici cu treburi. Veneau şi se aşezau la un joc de manilă, de macao sau de *piquaille*. Un tip de la Igienă nu se rătăcea pe Strada Myrha din întâmplare sau pentru a-i linişti pe clienţi în legătură cu boala oii nebune sau cu encefalita spongioasă, nu. El ştia că marea majoritate a clienţilor de aici nu aveau să facă prea mulţi purici, că seringa îi va termina mai repede decât impozitele, Alzheimer sau indigestia. Deci, dacă igienistul trecea, era pentru a lua şperţ. Ceva mălai. Ochise pubelele aproape de mâncare (interzis), alimentarea cu gaz artizanală (neconformă), şervetele inexistente (la ce bun?), continua cu stingătoarele ruginite, frigiderul deschis, carnea în cantitate neglijabilă, ieşirile de urgenţă dând spre pereţi de piatră, facturile redactate în bască veche sau în linear B. Apoi se făcuse că mâzgăleşte un raport, aşteptând şpaga. Pentru că salmonela era aici ultima dintre griji. De altfel, la MacDoudou, nimeni nu se îmbolnăvise vreodată.

Obosit, da. Bolnav, nu.

Mort, da. Bolnav, niciodată.

Am trecut după draperie, în sala din spate. MacDou îşi şterse mâinile de tricou şi mă îmbrăţişă. Înţepa. Ne-am aşezat. Prin deschizătura pe care o lăsa draperia, se zăreau trei negri care beau cafea şi îşi încălzeau mâinile cu paharele de Pyrex. „Merge, ziarul?" m-a întrebat MacDou. Aveam un exemplar în buzunar: *Trezirea lui 18* era soluţia mea de a salva cartierul. Ideea îmi venise într-o seară, în piaţa Jules-Joffrin, din faţa primăriei. Acolo plânseseră bătrânii în anii '30, când aflaseră de înfrângerea primarului de stânga. Acolo, contramanifestanţii de la 1934 spărseseră câteva capete de muncitori. Pe acolo alergau puştii, se jucau coarda sau raţele şi vânătorii, în funinginea locomotivelor. Acolo dăduse Louise Michel lecţii de aritmetică. Tot acolo, ultimii comunarzi se bătuseră, înainte să fie înjunghiaţi ca nişte viţei de către versaillezi. Îmi spusesem, în faţă la Café du Cadran, că ar fi bine să îi ajut pe toţi aceşti oameni, să păstreze fir de amintire. Spălătoria lui Zola, cea descrisă în *Le Ventre de Paris,* urma să fie distrusă, morile de altădată nu aveau să lase umbra vreunei amintiri, iar Strada Poissonniers nu mai văzuse un solz de merlan de vreun secol. Dar eu aveam o slăbiciune pentru bătrâni. Erau acolo, sub asfalt.

Între două consultaţii gen anchetă de risc sau estimarea pagubelor, strângeam informaţii. Publicam amintiri. Mă revoltam împotriva demolării scuarului făcut de Străzile Doudeauville şi Marcadet, un ansamblu care avea să fie ras. Muncile începuseră:

În zilele de ploaie, cum era aceea, se făcea mlaştină, chiar lângă mica şcoală primară. Vara, terenul se transforma în camping pentru drogaţi. Apărea vreun sticlete? Se tirau toţi. „Sunt ca rândunicile", zicea MacDoudou.

Aproape de sobă, în sala din dos, era plăcut. Scaunele erau un pic îmbâcsite, alunecoase, dar şi impermeabilul meu era la fel, deci.. Intră Rose Bonbon, o frumoasă Black Mamy în boubou[10] galben, larg. „Prietenul meu Max!" spuse ca şi cum nu ne mai văzuserăm de treizeci de ani, ca şi cum aş fi fost fiul rătăcitor întors din lume. Izbucni într-un râs sănătos. Avea douăzeci de kilograme în plus, dar ochii ei aurii erau în stare să carbonizeze pardoseala. Îşi sorbea bărbatul din ochi. De ani buni se ocupa de toate, la Mac. Feţele de masă, furculiţele, afacerea, marea Dragoste, dar şi cea mică, calculele şi cafeaua. Ştia că nu mai beau de mult timp. Aduse o cană apoi, după o pupătură apăsată pe obraz, se pregăti de plecare: „Mă duc la cumpărături. Rămâi la masă, Max?" Am refuzat şi, o dată singuri, Mac îşi puse palmele pe masă.

— Max, mă bucur că ai venit, frate.

— E de treabă, Rose. Ai noroc. Şi eu mă bucur.

— Max, am trecut pe la pensiunea Duroux, mai deunăzi, dar nu erai acolo.

— Nu. Care e faza, MacDou? Nu mai ai nişte zahăr?

Trebuia să-şi încălzească publicul, Mac. Nu se punea problema să vorbească despre problemele lui din prima. Pentru că avea probleme. Igiena? Ce mai era şi asta? Am vorbit despre Goldsinger care nu terminase de cârpit costumul unui client. Am vorbit despre comisariat, unde inspectorul se credea Bruce Lee, sub ochii uimiţi ai lui Sétubal. Am vorbit despre tot felul de fleacuri. Despre nimic.

— Ai văzut proiectorul Bolex-Pétrée pe care îl vinde Iuri în buticul lui?

[10] Obiect de îmbrăcăminte de origine africană asemănătoare unei rochii, foarte largă şi lungă. (n.red.)

Am încuviinţat şi am adăugat:

— Da, l-a recuperat din Far West, cinematograful dărâmat din Strada Marcadet.

Simţeam că ocoleşte subiectul. Începeam să mă agit. Continuă:

— Ascultă, Max, noi ne ştim de mult? De mult, hm?

— Da.

— De douăzeci de ani şi chiar mai bine, nu? Îţi aminteşti când am mers să le livrăm dibluri false australienilor? Voiau să ne plătească în cutii de ceai? Ce-am fi făcut cu ele? Ai mâncat?

— Gata, Doudou, memoria mea nu mai e ce era odată. Dă macaroanele! Ai necazuri, hm?

— De unde ştii?

— Mi-a spus Rector.

— Rector? Hmmm.

MacDou se aplecă spre mine.

— Mai ai basca pe care ţi-a plasat-o tipul ăla? Falsa bască a lui Troţki?

— Da. Dar e adevărată, sunt sigur. Cred că face milioane de dolari astăzi. Ai cădea de prost, dacă ar fi aşa, hm? Aş vinde-o la Muzeul Revoluţiei în Cuba. Bărboşii ar aprecia-o, nu?

— Te-ar băga la mititica, da.

— Şi pentru ce motiv?

— Pentru motivul că eşti un trădător social, iată de ce!

Izbucni în râs.

Făcuserăm de toate împreună. Hippioţi de ocazie, revoluţionari de operetă, discjockey amatori, autostopişti inconştienţi, bătuserăm şoselele epocii, mergând unde ne ducea valul. MacDou fuma haşiş, eu beam la greu. Viaţa părea mişto. Ni se întâmplase să ne fie foame, fără să ne facem probleme. Frig, fără să ne fie frică. După ani, drumurile noastre se bifurcaseră. Eu, în expertiză, după o haltă într-un spital psihiatric. El în

comerţul mărunt, după un arest în şobolănie. Din toate astea mă alesesem cu o privire amară şi amuzată asupra existenţei, MacDou cu o serie de postulate schimbătoare, în funcţie de circumstanţe. Dar exista o regulă, o bornă de care se ţinea cu dinţii. Cum el ţinuse câteva mici restaurante înainte de a ajunge în 18, trăsese de aici o concluzie absolută: „Un om, îl recunoşti după felul cum mănâncă", spunea el.

Eu mâncam macaroanele lui Rose Bonbon cu degetele. MacDou îşi luă chipul lui din zilele proaste. Faţa lui mică şi prost bărbierită se întunecă.

— Ce crezi despre asta? mă întrebă el.

Erau mai multe ipoteze. Puteam să mergem la inspectorul de la serviciile de Igienă, „un anume Gavian", zisese Mac. Să avem o mică discuţie cu el. Era o soluţie care funcţiona, în general. Puteam de asemenea să dăm banul şi să-l prindem cu mâna la pungă dar, degeaba, nu-i aşa, nu era bine să atragi atenţia şi să îţi faci o reputaţie de sifonar în cartier. Copoii? Doar aveau să deranjeze momentan dealerii din colţ, să pună pe fugă rândunelele, să işte un scurt haos. Nimănui nu avea să-i placă. Era preferabil să joci şah.

— O să mă gândesc la asta, Mac.

— Fă-o repede. Căcaturile apar una-două, ştii.

După ce pronunţă această sentinţă puternică, MacDou se uită pe fereastră. Eu, la fel. Un acacia singuratic, crescut în crăpătura pavajului, şiroia de apă. Lumina inertă invada curticele şi porticuri. Norii goneau pe deasupra terenului de joacă, deasupra rocii de escaladă ce purta mesajul „Palestina va învinge" şi sub care se adăposteau doi aurolaci. Am rămas aşa o clipă, fără să spunem nimic. Sub asfalt, bătrânii mormăiau, îşi strânseseră

mânia de un secol, în cartierul ăsta. Mânia era sucul acestor străzi.

Am repetat:

— O să mă gândesc.

Apoi am plecat. MacDou m-a îmbrăţişat – „Frate” – şi mi-a întins un mic dromader din ceară de albine.

5.

Vagabondam de ceva vreme prin ploaia fină când mi-am spus că soluţia era să merg să-l văd pe Marele Danone. Dar ezitam. Danone era sfântul patron al locului, bossul din 18. În Coasta de Azur, altădată, el fusese măcelar. Făcuse o alianţă între taximetrişti şi măcelari şi înfiinţase un sindicat tribal. Brutarii din Abidjan îşi vărsau şi ei obolul. Farmaciştii plăteau. Băieţaşii care voiau să facă afaceri pe la colţuri, dădeau banul. Era înainte de nebunia din Gbagbo, o epocă apusă. Un iz de sânge plutea în jurul lui Danone: dacă erai măcelar, ecarisor sau vânzător de maţe, îi erai prieten. Trebuie să fi rămas ceva în aer, dinspre Villette, chiar dacă abatoarele fuseseră rase acum douăzeci de ani. Toate aceste valuri de sânge, trebuie să fi lăsat urme, neapărat.

Danone avea înfăţişarea unui tătic liniştit, mereu îmbrăcat cu o vestă de piele şi cu un şnur la gât. Chipul său rotunjit, uşoara calviţie, indicau un bărbat calm, poate funcţionar vamal. La prima vedere ai fi zis că lucrează probabil într-un birou. Fals. Fiindcă se vorbea în cartier că Danone s-ar fi plimbat trei zile cu maxilarul unui adversar, decupat cu grijă şi dezosat, în buzunar. După trei zile, ciumpăvitul murise, cu limba atârnându-i pe piept, cu omuşorul uscat, cu sternul negru de sânge închegat.

De la Goutte-d'Or până la piaţa Olive, marele Danone era preşedintele.

Preşedintele Oamenilor de Sare.

Când am trecut prin faţa comisariatului, puştii algerieni o asediau pe brutăreasă, alături. Numărau bananele chimice, căpşunile acid pur, gumele scurse sigur de la Cernobîl. Pentru un sfert de euro, aveai dreptul la o dubioşenie de dulciuri necomestibile, dar delicioase. Nu departe, terenul viran cumpărat de societatea economică mixtă, Zena, sfârşise prin a se transforma într-o mlaştină. Se mai vedea tapetul pe pereţi, fragmente de bucătării, pardoseli sărăcăcioase. Ezitam. Să fie sau să nu fie Danone? Un metis întunecat, cu aerul rătăcit, a intrat alergând în comisariat strigând: „N-ai o ţigară? O ţigară?" L-am auzit pe inspectorul Galichat slăbănogul, răspunzând cu un urlet: „Ce e aici? Tutungerie?"

Trebuia să-l protejez pe MacDou şi să-l găsesc pe Gavian.

Pe deasupra, morţii de pe Strada Myrha, fără rotule, fără pumni, dansau în mintea mea.

Oamenii de Sare veniseră din marile câmpii sub sahariene. De unde, exact? Nimeni nu ştia. Timp de secole, ei controlaseră traficul de sare şi de mirodenii, în caravane, la tejghele, în casele de schimb. Un lighean de sare făcea cât cinci sclavi, cândva. Oamenii de Sare stăpâneau cu o mână de fier regiuni întregi. Acolo, şefii precum Danone învăţaseră că în Africa un singur lucru era respectat: moartea subită. Cruzimea e o şcoală. Există o universitate pentru asta. Oamenii de Sare o inventaseră şi apoi o exportaseră. În Chapelle ţineau drogurile, femeile şi taxiurile.

Când Danone îşi punea djellaba[11] sa ca şofranul peste vesta de piele, toată lumea ştia că pleacă la război. Măcelarii trăgeau obloanele, cei care dezosau furnizau mâna de lucru. Când Danone se întorcea brăzdat de şiroaie lungi de sânge şi cu un zâmbet cumplit, strada îşi intra din nou în ritmul său normal. Apoi Danone se ruga la zeul Sării, Scânteietorul.

În deşert duşmani erau negustorii de sclavi. Erau războinici infernali, nomazi încărcaţi de amulete: Oamenii Oamenilor. Uneori începeau războaie feroce cu cei ai Sării. La Goutte-d'Or, acolo unde metroul făcea să vibreze ferestrele, Oamenii Oamenilor aveau câteva străzi ale lor. Şi urcau. Erau ambiţioşi.

A apela la Danone, era ca şi cum aş fi vrut să zdrobesc cu barosul o furnică. De când o descoperisem pe nepoata sa, ascunsă într-unul dintre dulapurile şcolii primare de pe Strada Suez, într-o duminică, măcelarul ţinea mult la mine. Beam cafele împreună.

Trebuie spus că tipului care îi sugerase micuţei să se ascundă într-un dulap, sperând ca mai târziu să o ia la el acasă, nu-i fusese prea bine. Fusese găsit cadavrul pedofilului, dar nu şi mâinile lui. Rămăseseră în buzunarele lui Danone. Timp de trei zile. Apoi tipul murise.

În capătul străzii, CRS[12] făcuseră un baraj, chiar în faţa şcolii. Maşinile, oprite, străluceau sub ploaie, care le dantela capotele cu o brumă caldă şi subţire. Un tânăr gradat cu pelerină de ploaie

[11] Rochie exterioară unisex lungă, largi, cu mâneci pline , care este purtată în regiunea *Magreb* din Africa de Nord.

[12] CRS = Compagnies Républicaines de Sécurité, forţe aparţinând Poliţiei franceze, cunoscute în principal pentru rolul lor în stăpânirea mişcărilor de stradă. (n. red.)

verifica hârtiile, se mişca fără grabă, compara taloanele de asigurare cu talonul de înmatriculare. Părea în vizită, sigur pe poziţii, în posesia acestui trotuar ud. Toată brigada părea că vine dintr-un alt cartier, de pe altă planetă. Pentru bărbaţii răspândiţi peste tot, fiecare chip părea suspect, la fel fiecare maşină. Un grec gras, care îşi căuta permisul, tuna şi fulgera. Când am ajuns în dreptul barajului, un CRS mi-a făcut semn:

— La rând.

Am încercat să-i explic că eram din cartier.

— La rând! Gura, negriciosule!

Am tăcut. Furia îmi prinsese creierul ca într-o menghină. Am mers înainte.

— Aş vrea să trec.

Alţi doi cu cizme şi căşti s-au apropiat. Unul dintre ei, cu picioarele strâmbe şi care mesteca o gumă, m-a măsurat din cap până-n picioare:

— Facem pe nebunul?

— Nu, aş vrea să trec.

— Ă? Şi actele?

Spumegând, am ridicat mâna să-mi iau portofelul. Impermeabilul meu, ciuciulete, mi se lipea de coapse. O picătură de apă mi s-a scurs pe spate. Abia mi-am strecurat mâna în haină, că poliţistul cu picioare strâmbe m-a lipit de zidul şcolii primare.

Mă întrebam dacă deviza din spatele meu, Libertate, Egalitate, Fraternitate avea să mi se imprime între omoplaţi.

— Atenţie, fără gesturi suspecte! Te mişti, ai dat de necaz, ai înţeles, bronzatule?

Nu înţelegeau nimic. Niciodată. Aveam culoarea de piele care nu trebuia, un aer care nu plăcea, aveam lepră iar diagnosticul era mereu unul: delictul de a exista.

— Unde locuieşti?

— La vreo sută de metri de aici.

— Unde? Într-o nişă?

Oamenii priveau de departe şi treceau. Era bine să nu întârzie prea mult pe acolo. Picioare Strâmbe îmi pipăi buzunarele. Încercam să rămân calm, dar tot corpul mi se împotrivea. Îmi simţeam respiraţia sacadată, inima pompând, am strâns din pumni. Poliţistul observă. Se dădu cu un pas înapoi şi puse mâna pe armă, la centură.

Grecul din spate tăcuse. Motorul unei maşini se îneca. Nu se mai auzea decât acest zgomot regulat şi banal al ploii fără sfârşit, pe o stradă anonimă. La picioarele mele se mărea o baltă gri şi murdară. CRS ridică tocul pistolului, deschise capsa.

Scoase arma, cu ură şi mi-o împinse cu violenţă în burtă. Auzii, cu respiraţia tăiată:

— Deci opunem rezistenţă, tâmpitule?

Făcu un pas înapoi ca să se bucure mai mult de privelişte, în timp ce ridica patul pistolului, se auzi o trosnitură. Se aplecă înainte, îşi duse mâna la nas. Arma îi căzuse pe jos. Printre lacrimi îl văzu pe Rector, cu puşca în mână. O lovitură de pat de puşcă drept în nas, în general temperează ideile tâmpite. Ceilalţi CRS îl recunoscuseră pe Rector. Se mulţumiră să-l sprijine pe Picioare Strâmbe.

Brusc, strada se trezi la viaţă. Se auzeau ţipetele copiilor, apa din rigole, torsul motoarelor. Julien Rector înaintă. Îl privi pe Picioare Strâmbe, arma, pe grec, şirul de maşini. Spuse simplu:

— Lucrează pentru mine.

Trecu de baraj. Şi eu. Un CRS îmi strecură:

— Pe curând, maimuţoiule.

Eram cam ameţit. Mai degrabă de revelaţia furiei latente a prietenului meu decât de lovitură. De unde atâta violenţă la el?

Nu-l recunoşteam. Ajunşi în capătul străzii, Rector îmi spuse simplu:

— Nu te supăra, Max. E un tâmpit. Toţi ne-am dat jos din copaci.

Părea satisfăcut inspectorul. Urma să plece iar spre Chapelle. În faţa magazinului de sandvişuri al turcului, se opri:

— Ah, uitasem, Max. Fii atent. Sétubal ar fi încântat să te ardă. Ne-o spune la tot pasul. I-ar face plăcere. Pe duminică, pentru biciclete, nu? Mergem la Meudon? Adu-mi aminte mai târziu. O să am veşti de la balistică.

Dispăru. S-ar fi zis că patina pe neoanele pe care apa de pe trotuare le reflecta. M-am liniştit.

Cartierul parcă era pe cale să se topească, sub ploaia asta.

Am mers să îi cer ajutorul lui Iuri. Părosul cunoştea fineţurile dreptului, scăpările legislaţiei, competenţele serviciilor administrative. Fiindcă se plictisea în bârlogul lui, citea Dalloz[13]. Dar rus fiind, ştia că legea nu regla totul şi că o grenadă sub pernă putea să convingă un adversar recalcitrant. Ar şti să-mi spună cum să îl abordez pe Gavian. Am pornit aşadar spre Iuri Preţ Special, încă iritat de CRS. Pe drum, am observat că faţada marii clădiri a Gaz de France, construită în 1990, începea să se fisureze. Spiralele se dezlipeau, spărturi mici se încrucişau pe faţada fără ferestre, plăcile de marmură începeau să aibă joc. Trotuarul din faţa clădirii se afundase cu câţiva centimetri, în mici valuri destul de decorative, dar enervante pentru cărucioarele tăticilor de familie care cărau cutii de conserve la sediul bebeluşului. Mama, în general, mergea mai în urmă cu cei doi copii în spate.

[13] Bază de date juridice.

Indicatorul „staţionarea interzisă”, din faţa GDF, se aplecase ca sub o pală de vânt. Pălămida creştea până la gleznă. Era neobişnuit iarna. Acolo, dedesubt, solul era vascularizat, cu un mare conţinut de azot, pe un soclu de calcar. Toată această clădire se odihnea deci pe o bulă de calcar, un fel de pungă goală, înconjurată de coloane de cretă. Calea ferată, puţin mai departe, provoca vibraţii subterane, care se propagau precum valurile mării. Inginerii SNCF, în 1990, nu prevăzuseră TGV-urile Paris-Lille, Eurostar. Frecvenţa ondulatorie era mai strânsă, mai densă, mai vibrantă. Blocul GDF avea să aibă probleme în curând. Poate că rozătoarele, *Rattus rattus,* puseseră şi ele umărul săpând tunele. Rattus nenorociţi. Ne vor învinge pe toţi, Oamenii de Sare, Oamenii din Paris, Oamenii din Istanbul, oamenii de peste tot. Aşteptând verdictul, GDF se clatină. Când Arbesier îmi cere să fac constatarea – „Domnul Mpétigo, domnul Mpétigo, faceţi constatarea” – acestea sunt aspectele pe care trebuie să le analizez. Constat, după cum mi se cere. În general, după catastrofă. Câteodată vorbesc despre asta înainte, într-un mic articol din *Trezirea lui 18.* Apoi, catastrofa oricum se produce, în indiferenţa generală. După aceea devine subiect de conversaţie la Idéal Bar, cu Amar.

Deasupra, norii alergau din ce în ce mai repede. Mi-am spus că urma să înceapă vântul. Apoi, că mi-ar plăcea să mă duc până la spital. Mă simt bine acolo să iau prânzul, să nu fac nimic. Merg adesea pentru câteva ore, îmi iau concediu de la viaţă, când creşte pofta de alcool.

Un nor rotund era în frunte. Mai avea un pic şi depăşea Gara de Nord.

Faţada lui Iuri Preţ Special, dincolo de postul de poliţie, era prăfoasă. O lumină galbenă se scurgea de-a lungul ei în meandre leneşe, până pe trotuar. Iuri probabil că citea, mânca varză cu

metresa lui, o menajeră ucraineancă zdravănă. Am fost să cumpăr un ziar: ofensiva americană, la Bagdad, era la ordinea zilei. În clipa aia am auzit focul de armă. Metisul negricios apăru pe trotuar cu părul plin de sânge. Se prăbuşi repetând: „o ţiga..”. Am văzut că îi lipsea partea din stânga a cutiei craniene şi că osul parietal era dezgolit. Balta de sânge de pe pământ creştea.

6.

Îşi privea chipul în oglindă. Mai ales ochii. Ochi de junglă, îşi spunea. Părăsind pensiunea Duroux, unde se adunaseră în acea seară prietenii camerunezi şi câţiva zairezi, fusese pe Strada Poulet, apoi o luase spre Piaţa Dejean. Acolo, în mirosul de fructe mucegăite, încercase să scape de chemările presante ale câtorva negustorese de culoare care ofereau produse miracol. „Pielea ta va fi albă! Albă!" spuneau ele. El nu voia să se albească, să se otrăvească de la minunile lor. Nu voia alb în viaţa lui. Ci foc. „Vreau foc", murmură el.

În faţa hotelului Europa era un teren viran, un mic pătrat prins între zidurile unei măcelării musulmane şi ale unei pescării. O apă murdară curgea pe mijlocul străzii, maşini claxonau. La staţia de metrou Château Rouge, aştepta maşina CRS. Ce aştepta? Să iasă clienţii de la Kentucty Fried Chicken ghiftuiţi cu pui ultrafript? Să ţâşnească micii dealeri din gura metroului şi să-şi cumpere ziarul de la Bernal, vânzătorul de ziare blazat? Să mătură primăria acest iarmaroc?

„Vreau foc", repeta el. Pe micul teren viran, fusese o clădire putredă. Şase etaje, două ferestre pe etaj, o scară şi şase pivniţe. Construit la sfârşitul secolului al XIX-lea, de Eugène Pottier, autorul versurilor Internaţionalei. Era în ghiduri, citise asta în Trezirea lui 18*, ziarul cartierului. Clădirea servise drept bârlog pentru drogaţi, aurolaci, terminaţi. Poliţia nu avea acces aici. Vreun poliţist de proximitate*

aventuros risca o lovitură de cartof cu lame în faţă sau în cap. Anii trecuseră, iar ferestrele se spărseseră. Douăzeci de metri mai încolo se afla biroul electoral al UMP[14] cu fotografia lui Berduis, primarul, în vitrină. Treizeci de metri mai încolo, şantierul societăţii economice mixte Zena. La intersecţie, chinezii puseseră mâna pe supermarketul negru. Avea să se construiască un turn aici.

Doi haitieni discutau pe trotuar, negociind un BMW nou, şi bând din când în când câte o înghiţitură de rom Barbancourt. Buruienile crescuseră pe această bucată de pământ rătăcit, împuţit de timp şi de oameni şi unde clădirea Pottier arsese în ianuarie trecut. Crack, fără îndoială. Bunăvoinţa divină, desigur. Fuseseră trei morţi. Ancheta fusese sumară.

Ceva teribil îl mâna pe bărbat. O furie de sclav, poate. Uneori simt sub piele furia asta, mii de puncte de foc care mă devorează. Simt acele astea care mi se înfig în carne, care fac sângele să curgă precum cuiele lui Iisus, în timpul procesiunii Saint Sang. „Muerte", murmură el.

Încetă să se privească în oglinda farmaciei şi trecu strada.

[14] Uniunea pentru o mişcare populară, partid de dreapta şi centru-dreapta în Franţa. (n. red.)

7.

În cartier, poliţia făcea figuraţie. Din când în când, se puneau amenzi pe parbrizele maşinilor care staţionau pe pod, apoi, câteva Renault-uri ale Poliţiei treceau noaptea împrăştiindu-i pe cei care se încăierau. Uneori, Sétubal, flancat de Rector şi de Galichat, făcea turul arondismentului, strângând mâna patronului de la bistrou, a farmacistului şi a directorului Solo Prix. Adjunctul primarului, o stârpitură pe nume Alain Grizbec, îi însoţea cu un zâmbet mieros. La comisariat, plantoanele le răspundeau tuturor solicitanţilor, cu un sistematic „Aşteptaţi". Furt de card bancar? Aşteptaţi. Uşă spartă, lovitură în faţă, rulotă furată, casă spartă, câine părăsit, probleme cu asigurarea? Aşteptaţi. Întotdeauna se aştepta, la Sétubal. La sfârşitul zilei, comisarul îi primea pe păgubiţi mângâindu-şi obrajii ciupiţi de vărsat şi aranjându-şi cravata neagră. Părea îndoliat. Spunea: „Aveţi răbdare", şi le întindea un formular al administraţiei. După el, ai fi putut aştepta răbdător iertarea păcatelor completând chestionarul K23 de hârtie roz, auto-copiativă. Sétubal nu înţelegea nimic despre cartier: el trăia la Malakoff, în periferia sudică, aproape de piscina municipală. Era deci un străin. Rector avea pentru el un dispreţ abia disimulat. Doar era fiul lui Aubelin Rector, vicleanul jucător de domino.

O sticlă se sparse la picioarele lui Sétubal. Mă privi.

— Ce căutaţi aici?

M-am ridicat. Am arătat spre cadavru.

— El ar trebui întrebat.

— Liber.

Avea un ton de circumstanţă: glacial. Galichat, în spate, schiţă un gest cu chişţocul.

— Haideţi Petigo, nu rămâneţi aici. Treaba se încinge. Căraţi-vă.

— Mpétigo.

— Pétigo, Bétigo, Fétigo puţin îmi pasă. Fă-ţi de lucru în altă parte.

Oamenii se apropiau. Aveau chef să vadă dar, fiindu-le teamă în acelaşi timp să nu se vâre într-o treabă murdară, care să-i coste permisul de şedere. O rumoare surdă şi neplăcută, ca un miros de ars, se răspândea. Un negru mare, cocoşat, mă întrebă:

— Ce i-au făcut?

Repetă:

— Ce i-au făcut?

În jurul nostru mulţimea începea să mormăie. Cercul se strângea. Galichat, galben la faţă, deja telefona. În cinci minute, maşinile comisariatului din Stalingrad aveau să ajungă. Alte sticle se sparseră pe macadam. Ca nişte spectatori magnetizaţi, riveranii se înghesuiau. Câţiva, enervaţi, strigau. Din Piaţa Assommoir, din Strada Poissonière, de la Chapelle, se vedeau venind amărâţii. Era un val puternic, un fel de comunicare subterană: uciderea unuia de-al lor, de către un poliţist, era o ofensă la adresa tuturor. O excitaţie de rău augur răbufnea, trecând de pe un chip pe altul, atrăgând portarii şi vânzătorii de mărunţişuri. Chinezi, cubanezi, ucraineni, africani, toţi se uneau

în furie. M-am întors. Cu coada ochiului l-am văzut pe Iuri coborând grilajul. Făcea bine ce făcea, Părosul. În fine, mi-am zis, mai bine mă duceam la spital. Iuri mă aştepta. Îmi făcu semn de departe. Îndreptându-mă spre RER[15], am remarcat un puşti în trening Adidas. Cu picioarele în papuci brodaţi, trecu pe lângă mine şoptind: „Du-te la micul Salivă." Când m-am întors, puştiul plecase deja.

De departe, mulţimea părea mai compactă, mai densă.

Chiar înainte să ajung la înfundătura RER, am cumpărat ziarul. O nevoie puternică de a bea un pahar de whisky mă cuprinsese. Un pahar de vin alb ar fi ceva. Privii la *Tout va bien*[16] unde obişnuiţii localului îşi sorbeau Ricardurile şi refăceau lumea, care chiar avea nevoie de aşa ceva. Am simţit că cineva mă trăgea de mânecă; era Djondjon.

— Ce faci, Max?

— Bine. De unde vii, Djondjon?

— Am făcut cumpărături pentru domnu' Goldsinger. Îmi dă mici treburi de făcut. Îmi place. Suntem mai mulţi.

Aşadar Goldsinger avea o reţea de curieri? Vestele, pantalonii, sacourile le livrau Djondjon şi prietenii lui? Puştiul, serios, mă privea. Nu pleca. De jur împrejur se revărsa mulţimea care venea dinspre Gara de Nord. Un val continuu de oameni mătura strada. M-am aşezat pe bordura de piatră, lângă grilaj:

— Ce e, Djondjon?

— Nu ştiu, Max. Oamenii pe strada noastră, se bat nasol. Poliţia a omorât pe cineva. De ce s-a.. dacă.. dacă..

— Aşa e de rău?

---

[15] Réseau Express Régional.

[16] Totul merge bine – în limba franceză. (n. red.)

— Da. Mi-e frică, Max. Mi-e cam frică..

Am stat pe gânduri o clipă. Cum să-i explici asta unui copil?

— Dacă eu lovesc pe cineva, aşa, fără motiv, e o afacere între mine şi el. El va fi furios, va fi supărat pe mine, dar ar rămâne între mine şi el. Acum, închipuie-ţi că fiecare locuitor din cartier a fost lovit. Sau ameninţat Sau băgat la închisoare. Ai văzut asta, nu?

— Da, sigur!

— Nu ai bani, vara e prea cald, iarna prea frig. Ştii că aşa va fi mereu şi pentru copiii tăi la fel. Întreabă-l pe tatăl tău şi vei vedea. Amar îţi va spune. Îţi tot spui că se va termina, că nu vei mai avea necazuri, dar nu va fi mai bine. Înţelegi, nu?

— Sunt super furios.

— Vezi? Hai, întoarce-te.

— De asta sunt oamenii supăraţi?

— Da, de asta.

— Atunci, trebuie să ai pistoale, nu? Ca M. Goldsinger. M-a pus să duc..

Djondjon tăcu brusc. Fusese la un pas să trădeze încrederea clientului său. Un curier bun nu spune niciodată nimic, asta e regula. O ştia. Gânditor, Djondjon se întoarse. Din faţa staţiei de autobuz, aproape de magazinele pakistaneze, îmi făcu cu mâna înainte să se piardă în mulţime.

Am luat ziarul. Sarkozy inaugura noul centru de poliţie la Célestat, iar gaura din stratul de ozon ajunsese la treizeci şi cinci de milioane de metri pătraţi. Preţurile creşteau. George W. Bush începea campania pentru anul următor. Micuţul Salivă era dealer pentru tipii şic. Clienţii veneau în Mercedes-uri, la ora două dimineaţa, când noaptea stingea cafenelele. Sub arcadele metroului, fără a coborî din maşini, vizitatorii îşi primeau micul

pachet din mâinile unuia dintre puştii lui Salivă, care angaja o armată întreagă de ţânci. Livrarea o dată efectuată, clienţii se întorceau la barurile lor de noapte luxoase şi la existenţele lor butaforice, sub zecile de afişe din care primarul Berduis şi adjunctul său Grizbec surâdeau calmi. Aveam vag impresia că sunt observat. Nu era totuşi multă lume pe linia Villejuif. Dincolo de geam, periferia defila. Ironia situaţiei nu îmi scăpă. Sétubal mă însărcina să mă informez în secret despre morţii de pe Strada Myrha pentru a împiedica inflamarea cartierului, dar cartierul totuşi se inflama. MacDou îmi cerea să aranjez afacerea cu Igiena şi nu ştiam de unde să încep. Unde era Gavian? Juan Lorca ştie probabil câte ceva. Lorca, avocatul asociaţiilor riveranilor SNCF, jucătorul stângaci de poker, cinefilul înrăit. Lorca, prietenul. Aveam să merg la el de dimineaţă. Între timp, aveam nevoie să fac un popas la nebuni.

Am coborât la Villejuif. Un negru mare, cu ţeasta rasă, citea ziarul în fundul vagonului, mişcând din buze. I se vedeau gingiile albastre. Pe peron, neoanele pâlpâiau. Eram deci în Paris, eram în zonă.

8.

— Bună ziua, domnule Mpétigo.

Cel puţin, el îmi pronunţa bine numele. Sub şapca sa neagră de portar, părea un pic dezorientat. Alcoolul îl dăduse peste cap pe Victor. Ne întâlnirăm la centrul Alcoolicilor Anonimi, cu zece ani în urmă, aproape de spitalul Boulegron. Mai târziu, Victor îşi găsise de lucru acolo şi ne vedeam în fiecare săptămână când treceam să beau ceai, să ascult confesiunile unuia sau altuia, să îmi povestesc viaţa. Bună ziua, mă numesc Thierry şi sunt alcoolic.. Bună ziua, mă numesc Nathalie şi sunt alcoolică. Bună ziua.. Norbert.. Bună ziua.. Juan.. Litania continua ore în şir. Scaunele deveneau dure. Fiecare zi care trecea era o victorie. Aveam toţi motive bune să bem Johnny Walker, pinot gris de Boulaouane, beaujolais ţărănesc, Pernaud pur, rom Négrita, porto Sandemans, vin tare de Alsacia, calvados de Caen sau vodcă. Drept e că am fi băut orice, benzină de 98 sau alcool pur, ca să oprim tremurăturile. La Boulegron se tremura pe cinste. Suficient cât să produci un seism de 8 grade magnitudine. Pereţii spitalului s-ar fi fărâmiţat. Ceea ce pentru noi nu ar fi schimbat nimic. Sufletul nostru era deja la pământ.

Victor a ridicat bariera şi eu am intrat în curtea aşezământului psihiatric Villejuif. Dincolo de pereţii înalţi puteai zări pădurea. Mai rămăseseră câteva frunze ce străluceau sub ploaie.

Curtea era gri, mărginită de colonade din cărămidă. Câţiva pacienţi se plimbau pe aici, cu aerul absent, în haine fără nasturi. Nasturele e periculos pentru nebuni. Poate fi mâncat, înfundat în urechea altuia, şlefuit până devine tăios, poate fi şlefuit şi pus în mâncare, pe scurt, la Villejuif, e fără nasturi. Cei trei platani care creşteau din gudron erau trişti. Un orologiu Napoleon III oprit de multă vreme, domina curtea. Un bărbat în geacă bleumarin, într-un colţ, îşi freca unghiile de betonul zidului.

Am luat un scaun pliant de lângă biroul infirmierelor şi m-am aşezat sub colonadă. Aici nu se petrecea nimic, niciodată, ceea ce era bine. Nebunii periculoşi erau izolaţi, nebunii medii în ţarcuri, nebunii calmi munceau. Doar nebunii tranchilizaţi bine de tot se plimbau prin curte. Plutea un miros fad de cretă. În fiecare săptămână îmi iau prânzul aici, singur, pe o masă de campanie. Mi se dă jambon, piure, un pahar de apă minerală, uneori o sardină şi o portocală. Liniştea domneşte. O linişte de moarte. Nimeni nu îmi vorbeşte. Privesc ploaia, dacă plouă, alteori umbrele decupate de soare, rândunicile sau porumbeii, dacă îndrăznesc să-şi facă numărul. În acea zi, nu era nimic.

Villejuif, e paradisul meu. Medicul şef, Toscano, îmi permisese cândva această intruziune şi rămăsesem. Uneori trecea pe acolo şi îmi făcea cu mâna. Se auzea o maşină, un camion, podelele scârţâind, apoi nimic. În duminicile de august îmi citeam ziarul aici. Îngrijitorii treceau în toate părţile, cu găleţi şi cârpe groase pentru spălat mozaicul. Lumea, cu şobolanii şi masacrele ei, rămânea afară.

Aici, la aşezământul psihiatric Villejuif, am revenit la viaţă. Aveam nevoie de asta. Cu zece ani mai devreme, eram în plină

noapte, noaptea adevărată cea care zgârie şi sfâşie. Cu capul vuindu-mi, cu dinţii stricaţi, mâinile cuprinse de agitaţie. Aveam coşmaruri, ură, spaime. Aveam şi motive. Am rămas.

— Iată.

Infirmiera tocmai îmi lăsase farfuria pe masa de campanie. Am desenat striuri în piure cu furculiţa. Era interesant. Juan Lorca ar putea, fără îndoială să-mi spună câte ceva despre Gavian. De câteva zile, mai multe restaurante se închiseseră în cartier: La Riviera, o pizzerie turcă şi Justin de Marseille coborâseră pavilionul în iunie. Apoi Kasimir luase foc. Nu mai rămăsese decât gudron topit. Poliţia spusese că focul izbucnise în instalaţia electrică, dar am aruncat şi eu o privire: incendiul începuse aproape de uşă. Urma incendierii era foarte vizibilă, pe planşeul de beton. Benzină, fără îndoială. Îi împărtăşisem îndoiala lui Juan, care constituise un dosar şi îşi reprezenta clienţii la tribunal. Patronii de la Kasimir o ţineau moartă cu teza neajunsului electric. Juan îmi ceruse, oficios, părerea. I-am spus: „Întâmplarea nu are nimic de a face.” Îşi plecase capul, îşi aranjase părul cărunt şi zâmbise, îi ştia pe toţi, din arcanele birocratice. Dacă ar fi cineva care să ştie ceva despre Gavian, ei bine, acesta ar fi Juan.

Când m-am ridicat să plec, Victor s-a apropiat. Avea obrajii supţi, privirea rătăcită. Am simţit un iz de pastis[17]. Poate că băuse doar o infuzie, un strop de lichior de anason. Dar poate că nu. M-a întrebat:

— Cum mai merge?

— Ca vremea. Aşa şi aşa.

— Şi prietenul nostru avocatul? Ce mai face?

[17] Licheur.

— Chiar vreau să trec pe la el. E bine.

— Nu mai vine la întâlniri. În fine, nu l-am mai văzut de mult timp.

— A scăpat. Şi pe urmă, ştii, Victor, de când are o logodnică...

— Are logodnică? Asta e bine. Se însoară?

— Nu ştiu, Victor. Trebuie să plec.

— Să îl salutaţi din partea mea, domnule Mpétigo. Şi vă spun: pe săptămâna viitoare.

Părea mulţumit. M-am întrebat vag de ce, înainte să iau din nou RER-ul.

Juan Lorca îmi servise mult timp de şerpaş. Fost alcoolic dezintoxicat înaintea mea, el mă asculta, mă sfătuia. Deviza lui era: „O dată pentru totdeauna." Locuia deasupra bistroului care dădea spre Strada Saint-Bruno, în faţa scuarului cerşetorilor şi a bisericii imigranţilor. La bistroul *La Cei Trei Fraţi,* l-am găsit cu un teanc de dosare în faţă. La biserică nu ar putea lucra: „Aş avea impresia că îmi citeşte cineva peste umăr"

Aşezat pe bancheta din fund, sub marea oglindă scorojită, îşi deschise larg braţele. Cu stiloul în mână, cu procesul verbal al audierii în faţă, avea un aer foarte profesional. Cu părul albit la tâmple, cu tenul mat, avea totul dintr-un *hidalgo* seducător din filmele hollywoodiene. Chiar un pic mai reuşit decât un Antonio Banderas mai vârstnic. Nici nu-şi dăduse osteneala să-şi scoată impermeabilul. Făcu un gest care cuprindea cafeneaua, cerul, ceaiul pe care îl bea şi pe cei doi vagabonzi, de pe banca de afară. Zâmbea:

— Arriba la Revolución, Max!

— Aşa-i, arriba, arriba. Merg afacerile, justiţia?

— Merg prea repede. Şi nu în direcţia bună, Max

Mă invită să mă aşez în faţa lui, măturând dosarele cu dosul palmei.

— Dacă am..?

— ..mânca? Nu, Juan, am mâncat deja. Dar o să mă uit la tine cu plăcere. O să beau..

— Beaujolais? Rece?

— Mor de râs, Juan. N-am mai băut o picătură de otravă de vreo mie de ani, şi eşti primul care o ştie. Nu, un ceai de mentă merge foarte bine.

La Trei Fraţi era o minciună. Cât despre fraţi, nu erau niciunul, nici doi, nici trei. Actuala proprietăreasă, Normandie, se născuse la Casablanca şi păstrase firma barului, din lemn de nuc îmbrăcat în alamă. Despre restul, ea nu avea nici cea mai vagă idee. Cine erau cei trei fraţi de altădată? În bubuitul căii ferate din apropiere, trecutul se evaporase. Nu mai rămăsese nimic. Aici, oamenii veneau de undeva şi plecau altundeva. Tranzitau. Casele se prăbuşeau, luau foc sau erau fărâmiţate cu lovituri de târnăcop şi un nou oraş renăştea, fără încetare.

În tavan, mulaje ciudate cu îngeraşi goi, înconjurau sala. Fraţii aveau idei năstruşnice, pentru bistrou. Normandie veni să mă salute.

— Salut, Max Mpétigo. Salut, Juan Lorca.

— Salut, Normandie.

Ca de obicei, părea indispusă. Slabă, cu părul vopsit cu henna, cu pometii ascuţiţi, ochii strălucitori, ea funcţiona cu pastis-calva şi cu nicotină. Fuma o sută douăzeci de ţigări pe zi. Nimeni nu-i ştia numele de familie, în schimb ea îşi interpela clienţii pe numele lor complete. Nu-i mai lipsea mult să le servească şi fişa de stare civilă. Juan a întrebat-o:

— Ce ai bun, astăzi, Normandie?

— Limbă cu linte. Îţi aduc o apă minerală, Juan Lorca?

— În regulă. Şi pentru Max un ceai de mentă. A mâncat deja.

— Ah, Max Mpétigo, am văzut-o pe Martemora. Îţi mulţumeşte.

Am dat din cap. Un curent de aer îmi mătură spatele. Privii pe deasupra lui Juan, în oglinda din perete, plină de fisuri. Doi beninezi stăteau de vorbă la bar. Un negru înalt, ras în cap, intră în bistrou, închise uşa, apoi se aşează şi desfăcu *L'Equipe.* Juan Lorca se aruncă asupra coşului de pâine.

— Ştii ceva? Îl apăr pe prietenul tău Iuri. Se pare că ştie o boabă, de drept, mustăciosul.

— Mustăcios, glumeşti! E păros ca o pilotă din lână de Pirinei! Când are timp, citeşte Codul. În magazinul lui, tot timpul are timp. E un fanatic al baroului.

— Ştiu! Citeşte dreptul din amuzament.. Visez, Max! Spune-mi că visez! De multe ori îmi împrumută cărţi, ştii..

— Da, cine ştie? În fine, are tone de casete piratate. Copoii l-au verificat, de parcă nu aveau ceva mai bun de făcut. E halucinant, nu?

Era indignat. Şi eu.

Timp de doi ani, am mâncat fursecuri şi am băut ceai ascultându-i pe ceilalţi alcoolici de pe Strada Laghouat, nu departe de *La Trei Fraţi.* În fosta şcoală, Juan Lorca mă încuraja să uit de alcool. Necazul e că nu te uită el. Priveam la pereţii burtoşi, izolaţiile electrice, poroase, construcţia din cărămizi plate, din anii 30. Juan Hidalgo-ul era acolo când aveam nevoie de el.

De câte ori nu-i telefonasem în miez de noapte, să vină la mine? Venea, beam ceai îndulcit cu miere, el vorbea, iar pofta de whisky care mă încolţise se ducea. La început eram puţin reţinuţi, distanţi. Cu MacDou era o prietenie frăţească. Cu Juan, era o prietenie de camarazi de luptă. O dată, îl ajutasem într-o

afacere veroasă, ceva legat de construcţii. El pledase împotriva unui negustor cu amănuntul de pe Bulevardul Chapelle, Frank Beaubet şi câştigase. Fundaţia imobilului era putredă, expertiza mea o demonstrase. Negustorul trebuise să scoată o grămadă de bani. Apoi Juan pledase împotriva lui Carlos Campionul, unul dintre cei mai mari proprietari din zonă, care se ruga duminica şi frecventa oficinele politice ale UMP. De data asta, Juan pierduse.

O vedeam în oglindă pe Normandie, bându-şi otrava obişnuită. Afară, burniţa se îndesise. Lorca, văzând ce vreme e, şi-a ridicat gulerul automat, apoi şi-a trecut palma peste tâmple, zâmbind trist:

— Ştii ce, Max? Pisica mea, Alias, a murit. Tocmai mi-am dat seama că urna cu cenuşa ei e la mine în maşină de o săptămână.

— Urna cu cenuşa ei?

— Păi, da. Am incinerat-o.

— Şi o ai în portbagaj?

— Îţi pun cenuşa asta într-o urnă cu mulaje *grand stiècle.* Apoi pun urna într-o cutie frumoasă de lemn roz. E lemnul pentru cutiile de trabucuri, ştii? Poţi să îl zgârii cu unghia, aşa e de fin. Dar e..

— Drăguţ, Juan, dar, totuşi, la tine în portbagaj!

— Doar nu ai vrea să o pun pe bord, nu? Sau să mi-o atârn de retrovizoare ca un turist italian?

— Da, dar totuşi..

Râdea. Îi plăcea să mă şocheze. Schimbă subiectul.

— Ia spune, Max, ai văzut centrul pentru drogaţi, din Strada Philippe-de-Girard, în spatele Crédit Lyonnais..

— Aşa?

— I-au dat foc.

— Cine?

— Nu se ştie. Se zice că pizzaiolo de alături.

— Şi tu, tu ce ştii?

— O păsărică îmi spune că treaba e împuţită, Max.

S-a lăsat liniştea. Se auzea flipper-ul, într-un colţ, care clinchetea într-o brumă de bumbac. O letargie de iarnă îneca străzile şi oamenii, iar trotuarele umede păreau presărate cu stele moarte, reflexii ale neoanelor de pe faţade. Juan tăia din limba de vită. Ai fi zis că tăia o cârpă umedă. Reluă.

— O să rezolv cu Alias. Un mormânt mic din cimitirul Montmartre, lângă podul de fier. I-ar plăcea.

— Crezi?

— Da, i-a plăcut mereu locul ăla. E plin de şobolani.

— Juan, hai să-ţi spun ceva. Pisica ta e moartă. E arsă. E praf, e Nescafe.

— Nu înţelegi, Max.

Sunt multe lucruri pe care nu le înţeleg. De exemplu, cum poţi mânca limbă de vită. Lintea merge. Dar limba..

Intrară doi tipi, în pelerine şi căşti de şantier.. Au cerut câte o bere. „L-am văzut pe Grizbec, adjunctul primarului. El înţelege cum stau lucrurile..", a început unul, cu un zâmbet de vulpoi lipit pe bot. Celălalt îi făcu semn să tacă. Amândoi aveau pe căşti câte un ecuson: ZENA Constructions.

Când am fondat *Trezirea lui 18,* m-au luat de nebun. Nimeni nu-şi imagina că poţi povesti istoria spiţerului din Piaţa Olive, aventurile lui Dondon Roşcata la Chapelle, în 1869, rătăcirile lui Louise Michel întoarsă din exil, răpirile din Strada Poissonniers, anul trecut, moartea bătrânelor cinematografe, reamenajarea pieţei Clichy întreprinsă în 1999, expulzările din Strada Biot. Marile gazometre de pe Évangile dispăruseră pentru a face loc HLM-urilor societăţii comerciale mixte Zena. Terenurile virane, de-a lungul Bulevardului Ney, adăposteau prostituate poloneze

care câştigau treizeci de euro sub poduri, pândind camioanele care veneau din nord. Poliţiştii nu mai mergeau acolo. Prea mult drog, prea multă noapte, prea mult vânt, prea mulţi şobolani. De aici încolo, era terenul de vânătoare al Oamenilor de Sare. Era mai bine să nu dormi la gura canalelor, acolo unde începeau subteranele fostelor abatoare: aici se descopereau cadavre, fără ochi uneori, din cauza şobolanilor. Fără rotule uneori, din cauza Oamenilor.

Când primăria a început să îmi strecoare mici reclame, am ştiut că ziarul meu avea să supravieţuiască. În fiecare lună, Nathalie Bauer, o mână de femeie de la serviciul administrativ municipal, îmi dădea lista clienţilor şi un mic cec. Astfel, între două expertize pentru Arbessier sau pentru o colaborare, îmi redactam articolele. Într-o zi, aveam să povestesc despre peşterile de sub străzi, şvaiţerul din subsol, creta roasă de apele de infiltrare. Aveam să spun cum cartierul era aruncat peste un hău, ca o plută. Aveam să scriu: „Mă numesc Max, iar cartierul se scufundă." Poate că Sacré-Cœur şi Strada Myrha aveau să plonjeze până în centrul pământului.

Dispariţie sigură, genune fără fund, cariere de var, case înghiţite, locuitori, canalizări, curticele, portari.

Societatea de comercială mixtă Zena cumpăra tot. În faţa unei limbi de vită tocmai aflam că adjunctul primarului, Grizbec, „Înţelegea cum stau lucrurile". Pe scurt, că plicurile circulau.

M-am gândit din nou la MacDoudou.

— Ia zi, Juan, ştii un tip pe nume Gavian?

Lorca m-a privit de parcă i-ar fi stat un os în gât. Din câte ştiu, limba de vită nu are oase. Cel puţin aşa cred.

Juan a spus:

— Da, am auzit de el.

— Şi..

— Şi, lasă-mă să vorbesc, la naiba. Se ocupă de siguranţă, în cartier, ceva de genul asta..

— Igienă.

— Da, asta e: Igienă. Nu mai spune. Nici el nu ştie cu ce se mănâncă. E serviciul cel mai împuţit din zonă. Băieţii se mulţumesc să treacă, să noteze şi să încaseze.

— Şi Gavian?

— Se spune că e cel mai dur. Unul dintre clienţii mei a avut de a face cu el, acum doi ani.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Dosarul a îngheţat. La sticleţi, dosarul a aterizat pur şi simplu la gunoi. Mă întreb dacă prietenul tău Rector..

— Nu e genul, Juan.

— OK, OK. Nu e genul nimănui. E bună, lintea. Vrei?

— Nu, mulţumesc, Juan. Fă un efort.

— O să mă uit prin dosarele mele. Ca să-ţi fac pe plac.

— Asta este, fă-mi pe plac. Mănâncă şi tu chestii comestibile. Merengue, paella, chestii de la tine, ce naiba.

Părinţii lui Lorca veniseră din Spania în 1939. Amândoi aveau părul alb şi detestau la fel de mult dictatorii. Şi nedreptatea. Juan se făcuse avocat, logic. O dată pe săptămână îşi punea o cămaşă neagră, un pantalon negru, şosete negre şi o frumoasă haină neagră şi mergea să joace poker cu prietenii lui. Se credea într-un film, regele cool-ului. Nu pierdea întotdeauna dar, de obicei, da. Era un foarte prost jucător de poker. Din fericire, mizele erau mici. Am văzut în oglindă că sala se golise. Juan îşi împinse farfuria. Privirea i se aprinsese.

— Îţi aminteşti de mica daneză, Hannah, de care ţi-am vorbit? Venită pentru un schimb de experienţă prin Eurojustice? Ţi-am

vorbit despre ea. Acum două zile mâncam împreună nişte ostropel de vânat..

— Ostropel, îmi aduc aminte. Unde era?

— La braseria de la Gara de Nord. Cred că m-am îndrăgostit. Rău.

— Crezi sau eşti sigur?

— Sunt sigur, Max. Sigur. Ai remarcat?

— Ce?

— Purtăm impermeabile la fel.

— Mă copiezi, asta e tot.

— Hei, hai să facem schimb de locuri. M-am săturat să priveşti oamenii în oglindă. Mă deranjează.

S-a ridicat şi şi-a împins farfuria spre mine. Am profitat să o şterg spre toaletă. Juan mi-a luat locul.

— Curentul, înţelegi?

Înţelegeam. Era un obicei de-al lui. Se aşeza la restaurant şi, imediat, cerea o masă mai bună. Apoi prefera alta. Uneori se întorcea la prima, după ce îl înnebunise pe şeful de sală. Ritualul era bătut în cuie. Când ieşeam să mâncăm, toţi chelnerii dispăreau. Nimic nu mă surprindea la Juan Lorca. Nici măcar indecizia lui. *La Trei Fraţi,* nimănui nu-i păsa de aceste manii. Am aruncat o privire în sală. Într-un colţ, cei doi beninezi îşi continuau dezbaterea nesfârşită, iar negrul mare şi chelios citea *L' Equipe.* Intrând în colţişorul care servea de cabină telefonică şi de toaletă, privirea îmi coborî asupra crăpăturilor de deasupra scurgerii. La Normandie, totul părea că se clatină, dar rezista. Clădirea era din piatră de calcar. Indestructibil. După casele Pottier. Va mai rezista câteva secole. Mi-am dat cu puţină apă pe faţă. O clipă am avut impresia că atinsesem suprafaţa unui lac. Zgomotele erau înfundate, rumoarea de afară ajungea ca prin vată. Chiar şi trenurile păreau în altă parte, departe, la Poto-Poto

sau în Andaluzia. Mi s-a făcut chef de soare. Şi să o văd pe maică-mea.

Cabina telefonică era liberă. Am introdus o monedă şi am întrebat de inspectorul Rector.

— Sunt eu, Julien. S-a mai calmat, la voi?

— E calm ca un vulcan, Max. Spune, nu pot sta, arde.

— Ai rezultatele autopsiei? Tipii din Strada Myrha?

— Nu încă. Gorasson le va avea la sfârşitul zilei.

— Atunci, ne vedem mai târziu?

— Da. Te aştept în spate la Solo Prix, la zece, astă seară. E bine? Vom merge direct la laborator.

— Voi fi acolo. Ciao.

Am închis şi m-am întors în sală. Juan, aşezat în locul meu, se delecta. O pată de sos orna masa. Bistroul era pustiu. M-am strecurat pe sub oglindă. Cu spatele la perete. Juan mi-a întins furculiţa sa.

— Ia. Chiar nu vrei să guşti un pic de limbă?

Nu, nu voiam. Am privit strada. În fund, în spatele grădinii, se lăsa o brumă vagă. Mi-am băut ceaiul şi mi-am amintit că în câteva zile se va termina ramadanul.

— Juan, Amar ne invită la el la mechoui[18], ca de obicei. Pentru sfârşitul ramandanului.

— De acord. Vin cu Hannah.

Viaţa lui avea să se schimbe. Căsătorit? Nu îl vedeam. Dar cine ştie? S-a lăsat liniştea. După o clipă, şi-a pus furculiţa în farfuria goală. Gânditor, şi-a reluat tonul serios:

— Mănâncă adesea la Zepler, Gavian. Ar trebui să vorbeşti cu patronul. El ştie. Mergi să te întâlneşti cu el din partea mea. Îl

[18] prăjirea lentă a unui picior de miel sau a unui umăr întreg până când carnea este suficient de fragedă pentru a fi desprinsă uşor de pe os.

cheamă Langrand, Michel Langrand. Îl vei recunoaşte uşor. Poartă mereu un papion roşu. I se pare elegant.

— Pot să mă recomand ca din partea ta?

— Da, Max. Langrand ştie multe. Cu meseria sa, vede de toate, în plus, acolo unde e situată braseria lui..

— În Piaţa Clichy, nu?

— Da. La ce te uiţi?

Afară, şcoala din faţa bisericii Saint-Bernard începea să fumege. Limbile de foc se aplecau către Strada Tombuctu şi spre Podul Jessaint. Cerşetorii se căraseră din scuar. În depărtare se auzeau sirene. Unul dintre bătrânii stejari din piaţă era deja pârlit. Casele mucegăite de alături, începeau să se clatine sub efectul căldurii. De la treizeci de grade în sus tencuiala plesneşte. Cu cât există mai mult nisip în ciment, cu atât acesta se dezagregă mai repede. La două sute de grade, cărămizile se dezintegrează. Structura, dacă e de fier, se răsuceşte. Podelele se bombează sub presiunea gazelor. Cuiele sar, traversele se frâng, punctele de ancorare crapă, betonul se fisurează. Prima podea care crapă creează un violent aport aer. Ceea ce urmează e o ruletă rusească.

Ploaia se oprise.

Furia rămânea, însă. Moartea metisului, în cartier, avea să provoace pierderi.

Bistroul era în întregime înţepenit, ca Normandie, care, cu mâinile pe tejghea, nu se mai mişca. *L'Equipe* era în faţa ei. Un pic mai departe, un camion Zena demară, ca să nu ia foc. Cenuşa lui Alias, desigur, era pe cale să se încălzească în cutia din maşina lui Juan.

Trebuia să îl găsesc pe micuţul Salivă.

9.

Uneori vântul e dulce.

Îmi plac mult mirosurile cartierului. Vara mă trezesc uneori devreme şi cobor pe Strada Doudeauville, spre Château-Rouge. Uneori, mă întâlnesc cu Martemora. Alteori, îmi iau bicicleta şi o iau spre periferia din sud. Soarele răsare către canalul Saint-Martin şi apune în spatele Montmartre. Pe trotuare sunt fructe de mango zdrobite, seu de oaie, coji de banană, bobiţe de tămâie. Fiecare brutărie arabă miroase a păcură, macadamul degajă o căldură vagă din ajun, aerul poartă miros de bere trezită, turtă dulce zdrobită. Îmi beau cafeaua la Amar, îl privesc pe Djondjon plecând la şcoală şi mă duc să mă plimb spre spălătoria lui Zola, în fundul unei curţi. Câţiva turişti japonezi, rătăciţi, mă salută. Îi salut. În această curte, mirosul predominant este cel de violete şi de pubele. Vara intră încet încet în posesia străzilor şi a nopţilor.

Iarna toate aceste mirosuri mor. Nu mai rămâne decât un gust de noroi şi de ploaie.

Mirosul de putred, nu dispare niciodată.

Astăzi, mirosea a ars.

Pe Strada Myrha, dealerii se făceau că iau aer, iar clienţii se făceau că nu observă că ceilalţi se făceau că iau aer. Restaurantul

lui MacDou se găsea în celălalt capăt al străzii. Între şcoala coranică şi mercerie, l-am văzut de departe pe micuţul Salivă. Zvelt cu părul lung şi dat cu o pomadă care să îl întindă, îmbrăcat într-o haină de piele, părea un copil. Aparenţa asta îl ajuta: trecea neobservat în piaţa Château-Rouge unde făcea afaceri în mod regulat. Se spunea că are cocaină de calitate. Dar Salivă – care, din ce se zvonea era născut în Columbia, în Panama, sau în Belize – dăduse lovitura: supravieţuise schimbărilor de supremaţie din cartier. Se înţelesese cu beninezii, turcii, bulgarii şi cu Oamenii Oamenilor. Ducea o existenţă periculoasă totuşi, ce atârna de subtile schimbări de echilibru. Cu droaia sa de mici spioni răspândiţi în piaţă, care mergeau să caute marfă pentru clienţi, Salivă era regişorul intersecţiei. În treacăt, mi-am amintit că Mercur, cu picioare înaripate, era zeul hoţilor şi al încrucişărilor de drumuri.

Salivă mă reperase. Era de ajuns să aştept. Contactul avea să se facă discret. Am coborât uşor spre calea ferată. Dacă cineva m-ar fi urmărit, ar fi crezut că vreau doar să arunc un ochi la casa cu cele trei cadavre. Am trecut pragul imobilului, m-am strecurat prin faţa cutiilor poştale şi apoi am urcat. Scara se zgâlţâia, balustrada tremura.

Am împins uşa apartamentului. Contururi trasate cu creta delimitau poziţia fiecărui cadavru. Fuseseră ridicate. Rămăseseră nişte urme negre aproape de fotoliul cel vechi. Tipul cu obrajii, arşi ar fi supravieţuit poate drogului, dar nu avusese cum să scape de tratamentul de urgenţă. Amicii îi tăbăciseră glota, îi calcinaseră cerul gurii, îi uscaseră traheea, îi spărseseră plămânii. Circulaţia aerului fusese oprită. Aerul fierbinte îl împiedicase să respire. Pentru siguranţă, primise un glonţ în piept. Aşa că nu mai respirase deloc.

Oamenii de Sare trecuseră mai târziu, ca să se ocupe de cei doi artişti cu uscătorul de păr. Fără îndoială, aceştia erau în transă, cu drogul în doză serioasă în vene. Oamenii de Sare începuseră prin a le decupa rotulele, cu cuţitul măcelarului şi încheiaseră prin a le tăia palmele cu cuţitul de abator. Era modul lor de a spune că cei doi care se aventuraseră pe teritoriul interzis, nu vor mai putea niciodată să îngenuncheze în faţa zeului Sării Strălucitoare şi că nu îşi vor putea împreuna mâinile pentru rugăciune. Erau deci condamnaţi la o rătăcire fără sfârşit în profundele ape marine, de unde paradisul fusese smuls cândva.

Am trecut în încăperea de alături. Era un scaun. M-am aşezat, cu impermeabilul pe genunchi. Locul mirosea a var umed şi a drojdie. Prizele atârnau sau erau lipite cu plasturi, tapetul se dezlipea pe fâşii, inscripţii ornau pereţii despărţitori: „Dog Power", „Nique ta Money", „Zulu Christ". Nu ştiam ce înseamnă. Am început să aştept. Aveam timp. În ce se băgase MacDoudou?

Sub „Zulu Christ" era o cutie de trabucuri, în care Sétubal se uitase cu un ochi distrat. Materialul de bază al drogatului era încă acolo: seringă, linguriţă, lămâie uscată. Poliţistul de proximitate Frémiet, după ce fusese ocupat să vomite, lăsase totul acolo. Fără îndoială, Sétubal dăduse instrucţiuni: *fără valuri*. Oficial, cei trei drogaţi muriseră de supradoză: povestea, banală, nu reţinea atenţia. Totul era astfel clasat, legat şi talmeş-balmeşul macabru al cutiei de trabucuri nu mai prezenta niciun interes. Morţii rămâneau morţi. La urma urmei, de ce primise un glonţ în piept bufonul?

Aplecându-mă, am remarcat un căpăcel sub plinta dezlipită. Ca un căpăcel de pix. Roşu. M-am întrebat cum lui Rector îi scăpase aşa ceva.

Era jumătatea unei doze. Venea din Strada Polonceau, aproape de scuarul Leon, unde toate sunt roşii. Începând de la scuar, era terenul de vânătoare al Oamenilor Oamenilor, cucerit pe moment de Oamenii de Sare. Dar geografia puterii era mişcătoare, frontierele se trasau cu sânge, în fiecare zi. Am lăsat căpăcelul să cadă când am auzit uşa scârţâind încet. M-am ridicat, cu spatele la perete, cu gâtlejul uscat.

Micuţul Salivă apăru, gâfâind uşor. Uşa şubredă se închise în urma lui şi Salivă, prudent, se îndreptă spre mine. O lumină firavă filtrată de ferestre îi cădea peste mâinile îngrijite. Cu un aer mândru, îşi ridică bărbia. Haina de piele îi cădea urât peste şolduri: ascundea, fără îndoială, o armă, probabil un Glock, pe care-l îndrăgea. Cu un gest teatral îşi aruncă pletele pe spate, pentru a lăsa să se vadă un chip de copil din Anzi, cu nas coroiat şi zâmbet strălucitor. Semăna cu un circar latino. Dar, ştiam bine, Salivă era periculos. Îl văzusem cum se ridicase într-o cafenea şi cu acelaşi gest spărsese o sticlă de bere şi o lipise de gâtul adversarului. Doar că nu acţionase ca în filme: eroii sparg mereu sticlele dând cu ele de bar, de sus în jos. E greşit! Salivă spărsese sticla de Kronenberg de jos în sus: cioburile de sticlă ţâşniseră la înălţimea ochilor răufăcătorului. În timp ce se apăra cu un gest reflex al mâinii, şmecherul se trezise deja cu ciobul lui Salivă la jugulară. Mişcarea fusese suplă. Conversaţia scurtă, unilaterală. Tipul murise la puţin după aceea, cu mărul lui Adam ciopârţit

— E OK, Max?

— E OK, Salivă.

Privirea i se plimba de la fereastra cu pervaz până la baia veche şi se întorcea la obloanele ce atârnau. Nu rămânea o clipă imobilă. Afară se lăsa întunericul.

Am păstrat liniştea o clipă. Îşi aprinse o ţigară, fără ca atenţia să-i slăbească.

— Vrei?

— Nu. Ştii bine că nu fumez, Salivă. Care mai e viaţa ta?

— Tot dură, tot dură. Dar aici suntem.

— Mi s-a spus că vrei să mă vezi.

— Da, Max. Se întâmplă chestii.

Salivă voia ceva. Era un negociator abil. Îşi croise o reputaţie de caid *free-lancer.* Naviga după vânturile prielnice, evita recifurile. Se mută pe celălalt picior, privi la vârful ţigării sale Marlboro şi continuă:

— Îţi mai aminteşti Max, când au venit togolezii aici, acum patru ani?

— E preistorie, Salivă.

— Voiau să pape tot. Le era foame. Şi-au lipit femeile de trotuar, apoi au ajuns şefi de şefi..

— Da, dar nu mai sunt acolo. Au tăiat-o.

— De acord, Max, ai dreptate. Dar ce se întâmplă când e un loc liber?

— Îl ocupă cineva.

— Vezi?

— Au fost candidaţi, printre care şi tu, Salivă.

— Da, dar e mai complicat

După ce poliţiştii demontaseră reţeaua togoleză, alţi dubioşi ieşiseră din umbră. Mai răi, mai duri, mai înfometaţi. Oamenii de Sare însă, făcuseră treabă bună. Fuseseră găsiţi invadatorii făcuţi bucăţi, prin beciurile din apropiere. Salivă avusese contribuţia lui. De atunci, între el şi Danone era un armistiţiu.. Regele măcelarilor şi al taximetriştilor îl tolera pe Salivă, care îi strecura câteva informaţii utile, pe căi ocolite. Totul era ca această colaborare să rămână discretă. Sétubal făcea pe comisarul cel bun, nu se amesteca în această înţelegere: alergătorii lui Salivă erau ţinuţi în lesă, supravegheaţi de şeful lor mărunţel, care

mergea până la a le cronometra venirile şi plecările, ca să îi rentabilizeze. Drogul, pentru Salivă, era o afacere serioasă. Ca şi cum ar fi vândut faianţă sau nuga. El gestiona magazinul. Reputaţia lui de ucigaş îi dădea un loc aparte: niciodată nu ezita să îi şteargă pe impertinenţi. Pentru el, era ca şi cum şi-ar fi şters picioarele. Nici mai grav, nici mai important. Nu puţini jegoşi, coborâţi din periferiile lor cu şepcile de rapper şi cu lanţurile lor aurite, făcuseră greşeala de a-l subestima. Dansau acum tangoul înţepeniţilor. Ai fi putut să-l iei pe Salivă drept unul dintre cei şapte Pitici, dar era de fapt Grincheux[19], unul cu Glock. Am aşteptat să-mi spună ce avea de spus.

— Max, ştii, în cartier e ca la bordel, pe bune.

— Sunt noii veniţi?

— Da. Tu n-ai auzit. Oamenii Oamenilor. Mi-au omorât câţiva băieţi pe lângă metrou. Nu-i pot lăsa în pace pe viermii ăştia. Sunt prea naşpa.

— De acord. Dar ce vrei?

— Calm.

— Sunt calm, Salivă.

— OK, Max. Dar tipii ăia trebuie opriţi. Înţelegi ce spun?

— Da.

— Mă poţi ajuta?

N-am răspuns. Salivă voia să vorbesc cu Danone. Aştepta să vadă dacă se putea face ceva. Îşi stinse chiştocul cu gheata sa cu încheietoare Éclair şi, considerând că „dealul" era pe calea cea bună, îmi spuse:

— Ştiu chestii.

— Despre?

— Tipii care au murit aici. Eu..

[19] Iritabilul.

Acum stătea aproape de fereastră. Văzuse ceva? Se dădu înapoi, pipăindu-şi haina de piele. Mă privi.

— Trebuie să plec, Max. Dar îţi fac un cadou: cei doi care au murit, acolo, în colţ, e un fleac. I-au gâdilat pe la genunchi, şi au mierlit-o. Dar al treilea..

— Aşa?

Ciuli urechile. Chiar înainte să plece, deschise uşa şi îmi făcu semn.

— Al treilea, din ce am auzit, a mierlit-o ciudat. Ştiu câte ceva. Trebuie să mergi să vorbeşti cu Aubelin, îl ştii?

— Aubelin Rector, tatăl lui..

— Aha. O tai. Salut, Max.

Închise uşa după el. Îl auzii cum, în loc să coboare, urca. Precauţie elementară: în caz că cineva îl aştepta jos.. Salivă ştie foarte bine să găsească o ieşire pe acoperiş. Am rămas acolo o clipă, nehotărât. Apoi, am ieşit pe stradă. Salivă parcă s-ar fi evaporat.. Noaptea domnea. Luminile băcăniilor se reflectau în solul umed. Un vânt uşor, dinspre vest, răsfira crengile arborilor din Montmartre. Pentru mine venise vremea să caut printre amintiri, să pun ordine în trecut. Şobolanii, ca şi oamenii, au memorie. Aşa că supravieţuiesc.

Când am trecut prin faţa restaurantului lui MacDou, toate luminile erau stinse. Probabil că dormea, caraghiosul. Altădată nu dormeam deloc.

10.

MacDoudou şi cu mine eram prieteni vechi. Marcel-Étienne Dou şi Max Mpétigo, un negru şi o jumătate de negru. La el, culoarea era întreagă; eu eram între culori. Ne întâlniserăm într-o altă viaţă, într-o altă lume. Pe atunci credeam în Seara cea Mare.

Mă întorceam din Germania, unde câteva luni de serviciu militar mă dezgustaseră pentru totdeauna de chipiu şi mă convinseseră că viaţa era prea scurtă pentru a învăţa germana. Pe când o frecam pe Bulevardul Saint-Michel, îl văzusem pe negrul ăsta mare care vindea bijuterii de tinichea pe o masă de campanie, în faţa ruinelor de la Cluny. Îmi amintesc că am ieşit de la cinema unde văzusem *Charlie Bubbles* şi îl abordasem pe bijutier. Băuserăm un pahar de vin alb, apoi încă unul. MacDoudou era vesel, agitat, prietenos şi le cam înflorea. Îşi revenea abia după delapidarea semnată de chiar partenerul său, Simon Weiss. Acesta, fost student specialist în ebraica veche, dezertase brusc din domeniul prea puţin lucrativ al gablonţurilor pentru a intra în poliţie. În câteva luni, datorită priceperii sale la limbi orientale devenise inspector la Brigada împotriva traficului de fiinţe umane. Băgase le mititica vreo câţiva proxeneţi marocani înainte să treacă, mai târziu, la Informaţii. Porniserăm

la drum, în căutarea unui destin ieşit din comun. Ne întorseserăm înfometaţi şi puţin nebuni.

În 1975, lansaserăm un radio aşa-zis liber. În acea vreme, nu era tolerat. Radio-Dou rezistase trei luni. Tot jonglând idei subversive („Moarte şobolanilor!", „E lupta finală!", „Bob Dylan la putere!"), ne treziserăm că poliţia venise şi pusese mâna pe emiţător. Nu se mai punea problema să apărăm lumea a treia, Tricontinentala, să intervievăm tipii de la Cărarea Luminoasă[20], să facem elogiul lui Che Guevara sau să lansăm pe unde pagini de Nizan şi muzică de Donovan. Recomandam, precum André Breton, lectura cărţii *Materialism şi Empiriocriticism* de Lenin, un somnifer puternic. Troţki, evident, era un vultur al gândirii umane. În ciuda protestelor lui MacDou, poliţia ne închisese cocioaba.

În acea zi, ieşisem, trăgeam la măsea într-un bar de lângă Notre-Dame privind faianţa de la 1900. MacDou era în emisie. Sprijinit în coate, mă relaxam frumos, când un amic veni să îmi zică: „Sunt copoii acolo!". Clătinându-mă un pic din cauza celui de-al doilea pahar de bourbon stropit cu bere, îmi trebuiseră două ore ca să ajung de la barul Notre-Dame du Ciel până la Rue de la Bûcherie. Trei sute de metri. Când am ajuns la etajul şapte, nu mai era emiţător, nici birou, nici discuri cu Dylan, nici cărţi de Nizan, nici afişe cu Che. Jandarmii luaseră chiar şi *Materialismul şi Empiriocriticismul.* Nu tu Radio-Dou. Nu tu Dou, pe deasupra. Dispăruse.

Timp de patru zile îl căutasem din comisariat în comisariat Eram la ananghie. Bere, vodcă, vin roşu, orice era bun. Aş fi băut

[20] Aluzie la *Sendero Luminoso* (*Partido Comunista del Perú*).

şi terebentină sau Aqua Velva[21] cu o măslină. Dimineaţa mă apuca boala vacii nebune. Eram ostaticul propriilor mele coşmaruri. De ani buni, de când cu prăbuşirea, mă mişcam zi de zi ca printr-o ceaţă. Juan Lorca mă trăsese afară. Fără el, aş fi putut să-mi las oasele acolo.

În cea de-a cincea zi, eram negru ca noaptea. M-am trezit la spital. Apoi am adormit iar. Cu o perfuzie în mână, pluteam într-o semi-inconştienţă ca de vată, ieşeam la suprafaţă, mergeam în derivă. Când am ajuns din nou în stradă, două săptămâni mai târziu, cu picioarele ca de ceară, palid la faţă, cu mâinile reci, cu sângele plin de Valium, MacDoudou încă era dat dispărut.

Nu ştiam unde îmi e prietenul.

Era în şobolănie.

În 1975, Place Dauphine încă mai era un colţ provincial, aruncat în Paris ca o amintire. Palatul de Justiţie zgâria privirea dar piaţa emana linişte. Erau acolo bănci primitoare, pe care îţi puteai bea romul Négrita şi privi la Yves Montand strângând mâna comercianţilor din zonă. Mi se întâmplase adesea să mă aşez acolo ca să savurez freamătul Senei din apropiere, iar seara să privesc fasciculele proiectate de *bateaux-mouche,* pe cerul nopţii. Noaptea se lovea uşor de acoperişuri, zeci de porumbei ornau arborii. Ai fi zis că e un loc fermecător.

Nu ştiam atunci că sub Palatul de Justiţie era o mizerie. Doi kilometri de culoare, o reţea de ziduri mucegăite şi de redute cu grilaje se întindeau până la cheiul Horloge pentru a pleca mai departe spre Hôtel-Dieu. Acolo erau închişi vagabonzii, necunoscuţii, dispăruţii, mizerabilii, anonimii, incomozii, cei ce nu aveau acte, cei ce nu aveau nimic, rătăciţii, cei slabi. În această

[21] Marcă americană de *after shave*.

prăpastie leproasă, ale cărui măruntaie datau, unele, din Evul Mediu, poliţia îi arunca pe nedoriţi. Aceştia deveneau non-persoane. Labirintul fusese folosit în timpul Revoluţiei şi avea legătură cu *Conciergerie*. Ducea până la Sainte-Chapelle. Mareşalii Imperiului [22] scăpaseră pe acolo, leproşii fuseseră aruncaţi ciorchini-ciorchini în aceste carcere, iar nemţii folosiseră aceste celule soioase pentru a-i închide pe supravieţuitorii Orchestrei roşii[23].

Unii spuneau că în şobolănie erau două cercuri. Sub coridoare s-ar fi găsit alte coridoare. Sub închisoare, alte carcere. Dar nimeni nu ştia cu certitudine. Legenda circula în surdină.

Un culoar trecea pe sub Sena şi dădea într-unul dintre beciurile liceului Montaigne, de cealaltă parte a Luxemburgului. În anii '50, administraţia zidise accesul spre liceu şi şterse plăcuţele în germană. Îmi aminteam: la şcoală era cel mai frumos joc. Coboram sub Strada Auguste Comte pentru a descifra inscripţiile. Treceam pe sub cantină, pe sub infirmerie şi, acolo, se afla Necunoscutul, cel adevărat, cel mai negru. Un puşti dintr-a 2-a se rătăcise. Poate fusese găsit mai târziu, mumificat, în bluză gri, cu un Bic la ureche, obiect de veneraţie pentru *Rattus rattus.* Mama, care venea să mă vadă la Paris o dată pe trimestru, nu mă crezuse niciodată. Pornea spre Istanbul convinsă că eram un povestitor din o mie şi una de nopţi.

Mai târziu, în anii '70, săpând pentru RER, muncitorii descoperiseră două sute de motociclete lăsate de nazişti sub palatul Senatului, într-o excavaţie secretă. Era aşadar un Paris

[22] Aluzie la Michel Ney (1769 – 1815), duce de Elchingen, prinţ de Moscova, a fost un general, mareşal şi pair al Franţei.

[23] *Die Rote Kapelle* – numele dat de Gestapo pentru două cercuri de rezistenţă anti nazistă în teritoriile ocupate de Al Treilea Reich.

Deasupra şi un Paris Subteran, două lumi tangente. Parisul tuturor şi un Paris al şobolanilor.

În acest infern mucegăit, poliţia inventase un regat fără legi. În aceste culoare, în celulele îmbâcsite, se înghesuiau imigranţii. Prezumţia de nevinovăţie, dreptul elementar, apărarea, nimic nu mai exista. Era Guantanamo al nostru. Cel care căzuse acolo, putea rămâne două ore, sau şase luni, sau o viaţă întreagă. Era un hotel permanent, o pensiune discretă şi gratuită. Beciuri cu bolţi *haute epoque* garantate, inventate pentru arhitecţi de buncăr. Niciun medic nu s-ar fi aventurat acolo, înăuntru. Niciun avocat nu ar fi fost chemat. Republica, Sănătatea şi Amnesty nu i-ar fi trecut pragul. Oficial, labirintul nu exista. Oficial, toată lumea ştia că era mai bine să eviţi să fii zvârlit sub Conciergerie. În timpul războiului algerian, paraşutişti zeloşi făcuseră pierduţi aici câţiva partizani nemulţumiţi.

Rămânea în aer un fel de curent de durere şi de ruşine. Se făcea frig.

Era o capcană fără ieşire.

MacDoudou era acolo, dar eu nu ştiam.

Simon Weiss îmi suflase informaţia. Aflând că îl căutam pe MacDoudou, îmi trimisese vorbă. În vremea aceea, el se ocupa de afacerea Goldman, studentul de stânga asasinat de o haimana. Într-o zi, în timp ce îmi beam cafeaua la *Idéal Bar,* disperat că nu aveam să îmi mai regăsesc prietenul, Amar îmi arătase în fundul sălii un roşcat mititel, cu cizme de cowboy: „Vrea să îţi vorbească, Max." Mă strecurasem printre flipper-ul zgâlţâit de coreenii de la atelierul de croitorie al lui Goldsinger şi masa de manila. Roşcatul îmi spusese simplu: „Max Mpétigo?" Abia apucasem să dau din cap că da, că tipul adăugase: „Simon vă trimite vorbă să căutaţi în şobolănie." Apoi se ridicase şi plecase.

Două ore mai târziu, cu un avocat angajat în pripă, eram pe cheiul Horloge. De voie de nevoie, un paznic ne lăsase să intrăm în curtea Palatului de Justiţie. Simon Weiss îşi făcuse treaba bine: porţile se deschideau. La propriu şi la figurat. Când uşa de fier se mişcase pentru a descoperi scara ce plonja sub Sainte-Chapelle, noi îl urmasem pe paznicul închisorii. Niciodată nu îmi putusem imagina că un centru de detenţie atât de amplu ar fi putut exista în plin Paris. Şobolănia semăna cu delirul unui drogat: coridoare, iar coridoare, mustind de umezeală. De o parte şi de alta, celulele lăsau să se strecoare o lumină galbenă. Arabi, chinezi, negri aşteptau. O întreagă populaţie de încarceraţi supravieţuia sub Palat, faimosul Palat atât de plăcut intitulat al justiţiei. Justiţia aici era o idee la fel de îndepărtată precum cea de-a cincea dimensiune. Zăream ambalaje de plastic pentru mâncare, goale, găleţi pline de fecale, chipuri resemnate. Mirosul greu şi pătrunzător ar fi intoxicat şi o muscă. Becurile nude, în plase de fier, aruncau raze slabe peste pumnii strânşi. Se putea trăi şi muri acolo înăuntru, fără a să afli că Giscard d'Estaing era preşedintele Republicii. Aveam douăzeci şi doi de ani, priveam toate astea şi eram alcoolic.

Din ceaţa mea, din călătoria mea neagră, am văzut celula în care era închis MacDoudou. Era acolo, aşezat pe jos, verde de oboseală şi de jeg, cu un ochi terminat şi o coastă ruptă. Se zbătuse, animalul. Când m-a recunoscut, a încercat să se ridice, strâmbându-se. Avocatul a zbierat. Am urcat încet, pas cu pas, afară din acest canal de scurgere. Ieşind, nu ne-a întrebat nimeni nimic. Nicio semnătură, nicio decizie de eliberare, nimic. Când s-a văzut afară, MacDoudou a murmurat simplu: „Mulţumesc, frate."

Ne-am îndreptat spre La Fauvette du Châtelet, un bistrou primitor. Acolo, între avocaţii în robe negre şi mesele încărcate de dosare, am băut un pahar. Apoi altul.

Şobolănia nu mai exista. Nu existase niciodată.

11.

Mi-am scuturat amintirile pe jos. Era vremea să merg să mă întâlnesc cu Rector. M-am îndreptat spre Strada Philippe-de-Girard, care taie o secţiune prin cartier. Ea porneşte de la intersecţia cu poşta, pentru a o ţine apoi drept spre metroul de suprafaţă, şi trece pe după Solo Prix – „Preţ unic!" Hoţii care operau pe acolo, puteau astfel să se arunce într-un vagon când erau reperaţi sau să scape de prada lor.

— Ah, în sfârşit!

Rector îşi ridicase gulerul hainei. Sprijinit de maşina de serviciu, trăgea dintr-o ţigară şi îşi rodea unghiile. M-am apropiat. A deschis portiera şi a urcat în Renault-ul obosit. M-am aşezat alături. Maşina mirosea a after-shave, a chiştoc vechi şi a sudoare. Puţin mai încolo, pe stradă, luminile pâlpâitoare ale unui templu hindus dădeau un aer de Crăciun unui vechi atelier de tâmplărie.

Rector îşi rodea arătătorul.

— Salut Max.

— Salut.

Înainte să învârtă cheia în contact se întoarse spre mine.

— Cei trei tipi de pe Strada Myrha..

— Aşa?

— Mă întreb; nu o să o facem, dar mă întreb totuşi dacă nu ar fi bine să o lăsăm baltă.

— Nu e genul tău.

— Nu. Dar poate că ar trebui să fie al tău.

— Ai ceva să-mi spui, Julien?

— Nu, spun prostii, asta e tot.

Porni maşina. Motorul se înecă un pic. Rector băgă într-a întâia şi întoarse pe Strada Chapelle. La capătul metroului de suprafaţă era Pigalle. Îşi aruncă chiştocul pe fereastră, aprinse o altă ţigară. Cu un ton calm continuă:

— Vezi, e mereu o greşeală să te grăbeşti. Tragi concluzii, îţi faci idei, te întorci acasă cu piste false. Sunt scârbit.

— Sétubal?

— Da. Sétubal. Mă seacă. E acolo, mă supraveghează, un ghimpe în coastă. Uneori, nu ştiu ce mă împiedică..

— Ce te împiedică, Julien, e că nu ai timp de pierdut cu idioţii.

— Nu e chiar aşa de idiot, comisarul, să ştii. Îşi ascunde bine jocul. Ştii ce mi-a făcut deunăzi?

Julien Rector era furios. Un sticlete, Galichat fără îndoială, umblase la arma din dotare, când metisul intrase în comisariat ca să ceară o ţigară. Glonţul plecase.

— Nu, nu ştiu.

— A vrut să facem toţi un raport.. să spunem că tipul se repezise la o armă, în birou. Pe scurt, că tipul..

— ..ar fi vrut să se sinucidă? Asta e?

— Exact. Înţelegi ideea? Cartierul se mişcă, o să fie foc şi sânge, iar el, nu încearcă decât să..

— E normal, Julien. Se apără.

— Ştiu, dar..

Nu-şi mai găsea cuvintele, Rector. Ajungând la Pigalle, coti spre piaţa Saint-Georges, pentru a coborî spre Bursă. Avea chef să-mi spună ceva. Îl lăsam să se adune.

Retrasă într-o înfundătură, o clădire micuţă, Napoleon III, părea pierdută. Se citea: „Instit t Medi 6-égal". E adevărat că acolo înăuntru domnea egalitatea. Institutul medico-legal îşi pierduse câteva litere de pe faţadă, dar Rector, îşi pierduse iluziile de mult. Parcă maşina.

— Am ajuns. Vii?

Am coborât. Un neon clipea dincolo de uşa dublă de sticlă a morgii şi se reflecta pe linoleum. Chiar înainte să intre, Rector se opri pe a treia treaptă a scărilor şi îmi spuse:

— Mortul, cel cu un glonţ în piept.. Ei bine, nu e glonţ. Nu e nimic. Nimic. Doar o gaură. A murit de o gripă rea, tipul.

Mergeam printr-un acvariu. Un rând de spoturi verzui, aliniate de-a lungul coridorului, transformau institutul în fund de mare. După poarta de la intrare, o a doua uşă de sticlă, precum în uzine, ascundea alte coridoare. Paznicul, care citea Kit Carson, ne-a făcut un semn cu mâna. Mai departe nu era nimeni.

— Vino cu mine.

După o clipă, Rector se opri în faţa laboratorului de disecţie cu numărul 4. Am intrat.

Într-o sală congelată, patru mese de oţel se înălţau spre lămpile de chirurgie. Pe una, sub o pânză verde se ghicea o formă. Rector înaintă, apucă de un colţ şi, înainte de a ridica pânza, mă întrebă:

— Eşti gata?

Niciodată nu sunt gata pentru aşa ceva. Dar am spus da.

A dezvelit cadavrul până la mijloc. Fusese disecat şi cusut grosolan.

— Ţi-l prezint pe Manuel Ramirez. Douăzeci şi şase de ani, două condamnări, dealer etern, un sejur în centrală. A început cu furturi de maşini pe lângă Val-Fourré, a continuat cu trafic de haşiş şi ca noutate, servea de ghid pentru livrări importante. Tocmai se lansase în heroină.

— Aşadar, un client pentru tine.

— Da, un client pentru mine. Doar că nu îl ştiam, nu era din cartier. Ceilalţi doi, da. El, nu. Parcă ar fi fost în vizită.. Mi-ar prinde bine puţin rom..

— Ia spune, Julien, doar nu m-ai chemat aici să-mi reciţi pedegree-ul câştigătorului?

— Nu, Max. Dar am o problemă. Nu ştiu de ce a murit.

— Aşadar e sigur că n-a murit din cauza primului ajutor cu uscătorul de păr?

Şi-a trecut mâna prin păr, antilezul. Era mai scund ca mine, dar mai îndesat. Când se încăpăţâna, se transforma într-un bloc. În seara aia, cu umerii aduşi, cu corpul dens, părea un cub. Îşi privi arătătorul, îşi roase unghia şi reluă:

— Bine, uite. Îl ştii pe Bonacieux. E vechi în oraş. El a făcut autopsia. Atent, ca la carte, precis şi integral. A tăiat tot, a cântărit, a descris, a înregistrat. Totul, cum am spus. E un artist, în felul său.

— Şi eu sunt un artist. Fac turnuri Eiffel din chibrituri. Unde vrei să ajungi?

Se balansa de pe un picior pe altul. Mortul, cu obrajii arşi, asculta. Părea că se plictiseşte, Manuel Ramirez. Jgheaburile din aluminiu, de-a lungul mesei, picurau o apă care cădea prin conducte pe jos. Totul fusese clătit cu jeturi de apă.

— Ascultă, Max. Bonacieux i-a deschis cutia toracică şi nu e niciun glonţ. Îţi jur, nimic. A analizat ţesuturile, nimic. Degeaba a căutat, absolut nimic. Sânge, heroină şi atât. Doar arsurile, pe

deasupra. S-ar zice că Ramirez a fost ucis printr-o operaţiune a Sfântului Duh. Circulaţi, nu e nimic de văzut.

— E totuşi o urmă de glonţ. Gaura de acolo, din piept, nu a fost făcută cu o bormaşină, Julien. Ce-mi îndrugi aici?

— Aşteaptă, aşteaptă. Bonacieux, a cercetat ţesuturile la microscop, s-a uitat de aproape. În treizeci de carieră nu a văzut aşa ceva.

— Ce n-a văzut?

— Două lucruri interesante. Primo, glonţul nu a atins niciun organ vital. A trecut pe lângă inimă. Fără să o atingă.

— Şi a ieşit?

— Acum devine cu adevărat interesant, Max. Nu a ieşit. Secundo, acest glonţ fantomă era cu fragmentare, dar cu fragmentare specială.

— Un dum-dum virtual? Îţi baţi joc de mine?

— Nu. Ai dreptate. Era dum-dum dar s-a evaporat la contact.

— Rămân mereu firimituri de plumb, chiar dacă glonţul s-a fărâmiţat mărunt, mi se pare.

— De data asta, nu. E un Kevlar, Max.

— Kevlar?

Mai auzisem de asta. Dar, ca şi Bonacieux, nu fusesem niciodată martorul efectelor acestei muniţii *new look.* Am apelat la amintirile mele:

— Kevlar cu fibrilaţie. Glonţul pătrunde şi se transformă în ceaţă, dacă nu mă înşel. E un glonţ care opreşte un taur. Nu e făcut să omoare, ci să oprească. Colateral, omoară. Dovada.

— Cine poate avea chestii din astea, Max? Cine?

— Deci, înţeleg de ce Sétubal mi-a pasat ancheta. Mirosea a probleme. Astea fiind spuse, am o întrebare mai bună, Julien.

— Spune.

— Dacă glonţul a trecut pe lângă inimă, de ce a murit Ramirez? S-a sinucis refuzând să mai respire?

Am rămas acolo, fără să mai spunem nimic. Lampa de disecţie a început să pâlpâie. Am întrebat totuşi dacă Bonacieux căutase amprente digitale pe cadavru, cu cyanogen. Nu, nu considerase că era cazul. De ce să caute o amprentă pe un cadavru care a fost drogat, ars, brutalizat?

Ieşind de la morgă, am vrut să fac un duş. L-am rugat pe Rector să mă ducă acasă. A pus mâinile pe volan, şi s-a întors cu totul spre mine:

— Ştii ce mă omoară?

— Morţii?

— Nu, nu morţii, Max. Ceea ce mă omoară e tristeţea. Nu e nimic altceva decât tristeţe. Când oamenii ajung aici.. Nu zic de morţi. Pentru ei totul e terminat, clasat. Sunt la marele Oumpatah sau în supa cosmică. Dar fraţii, verişorii, părinţii, prietenii rămân. Adunăm un băiat pe coridor, a fost înjunghiat, se văd urme pe mâini, urme de sânge pe pereţi, ştim că venea de la baie, că tocmai luase două pastile de Vasaryl, că avea inima slabă, urma să se aşeze în faţa televizorului şi mâncase o pulpiţă de viţel.. şi pac, o lovitură de cuţit şi o viaţă se curmă. Rămân ceilalţi, copiii, mai ales copiii.. şi pisicile.

N-am spus nimic. A pornit din nou pe Strada Lepic, a privit fotografia fiului său pe bord, fiul care locuia în Martinica cu maică-sa. Am luat-o spre Château-Rouge.

— Tristeţea, Max, nu rămâne decât asta.

Am ajuns la mine în tăcere. Rector mi-a făcut cu mâna, apoi a plecat. Un miros de arsură persista pe stradă. Noaptea era apăsătoare.

12.

Biroul lui e pe strada Poulet, colţ cu bulevardul. De acolo, de la primul etaj, el poate vedea ieşirea de la metrou, maşinile CRS, blocajele. Dacă se apleacă, zăreşte chiar şi metroul de suprafaţă. Se aşază la o masă. Sunt socoteli, cărţi, hârtii de bancă, borderouri. Munceşte. Adună, împarte, calculează procente. Câteodată bea un pahar de lapte. Orele trec, hârtiile îşi schimbă locul, mâinile lui aleargă. Detestă spaţiul ăsta, ar vrea iarbă, lumină, libertate. Ar vrea să fie o pasăre.

Nu e decât un şobolan.

Amintirea copilăriei lui îi face greaţă. Închide ochii, o alungă, se îngroapă în hârtii, se înfundă în umbră, umbra care i-a dat gustul morţii. Când îl asaltează imaginile teribile de altădată, cu durerea şi frigul lor, trânteşte uşa şi porneşte pe străzi.

Uneori merge până la Pigalle, unde poezia brutală a neoanelor îl trezeşte la viaţă. E acolo un magazin cu articole din piele, capişoane, cape, măşti, corsete, jambiere, chiloţi. Pe faţadă pâlpâie reclama: Intrarea artiştilor. Un nume ciudat pentru un magazin de lese şi de căluşe.. muselieres. Da, un nume ciudat îşi spune. Intră. Ca să nu ţipe.

Apoi visează la o femeie. E întinsă printre flori, e în picioare printre cuie. E blondă şi blândă, e brunetă şi dură. Leneveşte pe o canapea cu părul liber şi picioarele goale; e înfiptă pe un soclu cu mâinile în

şolduri, cu o cravaşă într-o mână. E drăguţă. E rea. E o ţărancă. E o desfrânată. E totul, da, totul.

Imaginile se dezlănţuie, se înghesuie, se învălmăşesc. El ţipă. Vede priviri goale, siluete reci de oameni reci. El vrea animale de flăcări. Vrea să fie unul dintre ele. Sparge neoanele, îşi închipuie că sparge neoanele. Cu botniţă, cu botniţă. Îi trebuie o femeie care să îi pună botniţă. „Eşti un şobolan!" îi va striga ea, cea blândă şi cea dură, ţăranca, desfrânata. Zdrobeşte noaptea.

A văzut o astfel de femeie. E acolo, nu departe.

E acolo. Sigur îl aşteaptă.

Mai târziu, umblă prin cartier. Golanii care le rup picioarele trecătorilor cu barele de fier, în Piaţa Blanche, nu sunt încă acolo. Nu vin decât pe la cinci dimineaţa şi dau târcoale staţiei de taxiuri.

Dar pe el nu-l observă nimeni Se strecoară printre invitaţii la peep-show, printre codoaşe ieşite la agăţat, printre tipi care îţi propun un tatuaj. Aripile de la Moulin Rouge nu se mai învârt în Pigalle.

Toate aceste case, tot acest mucegai, tot acest talmeş-balmeş putred.

Ştie ce trebuie să facă.

Rozătorule, rozătorule, ştii de ai de făcut.

13.

Am plecat de acasă pe la unu noaptea. Aş avea nevoie, mă gândeam, de sfaturile unui specialist în balistică. Nu ştiam decât unul: Dagmar Gorasson. Dacă balistica ar fi o artă, Gorasson ar fi un Dali; aceeaşi precizie, aceeaşi nebunie. Doar că el era sudez şi nu catalan. Probabil ştia de gloanţele Kevlar. Îmi va explica. Voi merge la el de dimineaţă. Ajuns în stradă, un miros violent de ars mă izbi. Pe Strada Doudeauville, tineri ganezi alergau strigând: „Ucigaşii! Moarte!" În capăt, acolo, aproape de Bulevardul Barbès, un magazin sport deja fusese jefuit.

Anul trecut, o manifestaţie se soldase cu moartea unui student tunisian în rezerva de dezalcoolizare: anexa primăriei fusese incendiată şi doi CRS fuseseră răniţi. Cu un an mai devreme, doi camerunezi fuseseră opriţi la un control al poliţiei, la ieşirea din pensiunea Duroux. Muriseră încercând să fugă. Ciudat e că fiecare primise câte un glonţ în faţă. Pesemne că fugeau cu spatele. Comisariatul fusese bombardat cu cocktailuri Molotov. „Pârliţi curcanii!" urlau răzvrătiţii. Treaba durase două zile şi se soldase cu câteva magazine devastate. Exploziile de mânie erau ceva obişnuit aici. Dar de data asta era mai periculos.

De data asta focul cuprinsese Saint-Bernard. Cu vântul care venea dinspre vest, din Barbès, din Pigalle şi dinspre mare, peste

şinele aeriene ale metroului, incendiul risca să se propage spre calea ferată şi depourile SNCF. Pubelele din Château-Rouge şi Strada Ordener începeau să vomite vălătuci de fum negru care se târau pe asfalt. Spre Marcadet, aproape de restaurantul haitian, grămezi de pneuri ardeau mocnit, şi din ele se ridicau volute grase. Locuitorii fugeau. O băcănie era spartă. O bătrână, uluită, înţepenise în mijlocul intersecţiei. Una dintre cele trei farmacii fusese jefuită. Sub lumina verde de neon, CRS în cizme şi căşti se desfăşurau. Am văzut un grup de negri înalţi care aşteptau cu pumnii strânşi, atenţi, calmi. În mijloc un bărbat în djellaba galbenă, sub care se distingea gulerul unei haine de piele şi un şnur legat la gât, stătea nemişcat. Mai scund decât oamenii lui, se mulţumea să privească. Vremea se strica. Sub burniţa urâtă, de iarnă, revolta sărăntocilor se desfăşura în tonuri de gri. Focul făcea dâre galbene, coroane roşii. Aveam impresia că sunt observat.

Am coborât spre Piaţa Clichy, trecând pe Strada Custine, unde srilankezii tocmai se instalaseră în vechile antrepozite de rulmenţi. Vindeau casete cu muzică, orez basmati în coşuri de cincizeci de kilograme, bere roşie, legume ciudate şi cocaină foarte albă. Venerau divinităţi pitoreşti, cu capete de elefant, braţe numeroase, ochi în mijlocul corpului. O dată pe an, coborau pe Montmartre, spre est, goi, presărând petale de flori şi arzând şofran. Câinii din cartier erau terorizaţi de aceşti dansatori plini de paiete aurii, cu părul uns, cu pleoapele încărcate de un khôl legendar şi care se dezlănţuiau în ritmul unor tobe de lut.

De la Strada Caulaincourt încolo nimeni nu bănuia nimic. Incendiul nu calcinase încă băncile publice. Eram la trei sute de metri de Château-Rouge, dar era o altă lume. Aici, avocaţii, medicii şi pictorii parveniţi se întâlneau pentru a gusta din

licoarea nouă, în octombrie, sub bolta falsă de la Amicii vinului bun. Mâncau tartine cu haşe de porc. Focul nu avea să coboare niciodată până aici, îmi dădeam bine seama. Clădirile burgheze aveau să rămână bine mersi burgheze, până la Terrass Hotel, cel din faţa cimitirului. Cândva, acolo Blaise Cendrars îşi făcea tabieturile, între două călătorii la capătul lumii. Jean Genet şi prietenul lui Java, excentricul, îşi despachetaseră de câteva ori puţinele lor bagaje. Poate că Troţki, cu şapca lui – Şapca mea! – fusese în 1913 aici, la inaugurare. Mi-am amintit ce spusese Rector „Nu rămâne decât tristeţea."

O ploicică fină haşura noaptea. Am continuat să merg, să mă îndepărtez de haos, să cobor spre Bastignolles, spre inima Parisului. După cimitir, am ieşit de pe teritoriul meu. Dincolo de podul de fier, fantomele riscau să îmi iasă în întâmpinare.

Mirosul de ars urca în pale de aer sălciu. Veneau adieri ce aduceau de nu se ştie unde un iz de bourbon şi de de bere.

Zepler era o braserie de toată frumuseţea. Înăuntru era un zumzet continuu, un fel de electricitate statică permanentă, o rămăşiţă de veselie din interbelic. Balustradele de aramă sclipeau sub globurile electrice, care se reflectau la nesfârşit în oglinzi impecabile. Coloane încrustate cu mozaic în stil modern dădeau o notă pitorească alături de banchetele de un roşu putred. Clienţii casei îşi citeau ziarele, taximetriştii se opreau să bea pe fugă o jumătate, primii cheflii se aşezau la un pahar cu ultimii vânzători de ziare şi, la ora asta, fiecare profita de căldura locului, înainte de a ieşi în ploaia pătrunzătoare. Secretarele îşi întâlneau patronii în secret, funcţionarii schimbau informaţii confidenţiale despre cursele de cai, amatorii de biliard îşi comentau în faţă partidele abia încheiate, la Casa Biliardului. Personaje cu statut social greu de definit ciocneau halbe cu florărese sau cu celibatare pline de viaţă. Se auzeau discuţii

pasionate pe teme futile: „Îţi zic eu, prefer sânul mic care reacţionează.. decât sânul imens, moale..” Spectatorii de la cinematograful de alături se aşezau să noteze un număr de telefon, să răsfoiască o revistă, iar obişnuiţii locului îşi mâncau iahnia răzuind bilete de loto. Dincolo de terasă se vedea toată Piaţa Clichy, cu statuia lui Bon Adrien Jeannot de Moncey, inspectorul jandarmeriei în 1800, tâmpitul. O mulţime compactă se adunase pe trotuar, la semafor, în umbră. Lumina neoanelor, reflectată pe jos, adăuga o poezie ţipătoare acestui spectacol care mirosea a ghinion şi a speranţă. Întârziaţii alergau să prindă ultimul metrou, care tocmai trecuse.

Am oprit un chelner cu mustăţi groase: „Un meniu, vă rog!”. Cu prosopul pe braţ, cu tava de aluminiu în mână, nici măcar nu mă privise. Dar, în goana sa, mi-a întins un caiet galben tipărit cu litere bordo, pe care îl scosese de sub şorţul alb. Gestul era cel al unui magician grăbit, iar chelnerul şi-a continuat drumul spre bar, unde îl aşteptau beri înspumate, strânse una într-alta. Aveau aici un beaujolais bun îmi şopteau fantomele. M-am concentrat asupra meniului. Doi notari, instalaţi pe o banchetă de lângă mine, făceau planuri. Prevedeau reamenajarea Bulevardului Clichy, transformarea aleilor în promenadă plină de flori, igienizarea Străzii Biot. Chiar şi cinematograful Le Méry, un ex-porno, avea să devină un „complex vizual”. În hărmălaia din bar, un negru mare căuta pe cineva.

Nu-mi era prea foame, după vizita la medico-legal. Am comandat un platou de stridii şi un ceai verde şi am întrebat de patron.

A trecut o oră. Un bărbat cu tâmplele albe, surâzător, a venit spre mine. Haina lui de alpaca neagră era croită bine, cămaşa mirosea a croitor meseriaş, iar nodul roşu de la cravată îi sublinia mărul lui Adam. S-a uitat la cochiliile mele de stridie, l-a căutat

din ochi pe chelenerul cu mustăţi groase: „Jean-Claude!” acesta, fără a-şi încetini cadenţa, a sosit ca o furtună, iar platoul a dispărut ca şi cum i-ar fi intrat în mânecă. Magicianul băieţilor de cafenea era Jean-Claude. Fluturele roşu s-a aplecat spre mine.

— Aţi întrebat de mine, domnule?

— Într-adevăr. Mă numesc Max Mpétigo, aş dori să stăm de vorbă.

— Am auzit de dumneavoastră, domnule Pétigon. Din nefericire, obligaţiile de serviciu..

— O să aştept să terminaţi, nicio problemă, domnule Langrand. Juan Lorca m-a trimis.

— În acest caz.. Un lichior de pere cât aşteptaţi? Un armagnac? Vi-l recomand. Am şi „dame blanche”, merită încercată..

— Nu, mulţumesc. O să aştept.

— Bine. O să văd ce pot face.

Am aşteptat citind un ziar pe care l-am găsit pe masă. Sarcozy[24] anunţa o promoţie de radare automatice, Medef se felicita pentru buna stare a Franţei şi pentru starea proastă a drepturilor sociale iar sfârşitul universului era prevăzut pentru 26 septembrie 20897, de către un clarvăzător care jura că informaţia i-a fost transmisă telepatic din cosmos.

Încet, încet chelnerii au început să debaraseze mesele. Uşa dublă de la bucătării se deschidea, se închidea, se deschidea, se închidea într-o mişcare ritmată. Platourile cu cochilii goale valsau, paharele se ciocneau, un fum gros de tutun şi de aburi plutea deasupra mâinilor în mişcare, murdărind toartele de aramă roşie. Noaptea intra uşor în sala cea mare, în timp ce luminile se stingeau rând pe rând. Resturi de varză se amestecau

[24] Nicolas Paul Stéphane Sarközy de Nagy-Bocsa – preşedinte al Franţei (2007-2012).

cu resturi de viţel Stroganoff[25], peste ele resturi de „rhum baba". Afară, pe cealaltă latură a pieţei, reclama luminoasă a tutungeriei părea că face cu ochiul prin întunericul vătuit. O mână de aurolaci se înghesuiau pe scările metroului şi câţiva puşti opreau maşinile în trecere şi, uneori, urcau lângă şofer. Străzile se goleau.

— Domnul Pétigon?

— Mpétigo.

— Mă scuzaţi.

— E bună afacerea dumneavoastră, merge bine.

— Încercăm, încercăm, domnule Mpétigo. Ce vreţi, asta ne e meseria. Tatăl meu ţinea braseria. Vreau să spun că.. e a familiei din 1896..

— Începuturile cinematografului.

— Da, bunicul meu i-a cunoscut pe fraţii Lumière. Nu îi plăceau deloc. Prea încrezuţi, zicea el. Lucra la Grand Café când au avut faimoasa lor proiecţie, ştiţi, la Opéra. Da, da, la Grand Café. Aţi mâncat bine?

— Perfect, mulţumesc.

— Cred că o să iau un păhărel de riesling. Doriţi?

Am refuzat. Nu am încredere. La orele târzii tentaţia alcoolului e cea mai puternică.

Afară luminile se stingeau una câte una. Stelele de la Julot, Rois des Moules s-au topit brusc în întuneric. Primii drogaţi, tremurând, leoarcă, se înfiinţau la farmacia de alături pentru a cumpăra seringi, sirop împotriva tusei, eter. Mai încolo, Batignolles se afunda în noaptea care înghiţea totul. Ploaia părea

[25] Preparat rusesc din bucăţi de carne de vită rumenite într-un sos de muştar şi smântână.

fără capăt. Maşinile treceau într-un şuierat de stropi spre Pigalle, acolo unde cred burghezii că începe aventura. Langrand îşi privea paharul de riesling. Papionul era desfăcut şi avea un aer obosit M-am lăsat invadat de întunericul străzii El îşi dădu seama:

— Şi mie mi se întâmplă la ora asta. E ciudat.. Un val de grizu[26] dar mai lent

— Puţin, da. Totul se stinge.

— Da. Aţi văzut meciul Sochaux-Rennes?

Fotbalul nu m-a interesat niciodată. Păcat sunt lipsit de un frumos subiect de conversaţie prin bistrouri. Dar, am mai spus-o, sunt enorm de multe lucruri care îmi sunt indiferente. Cu excepţia prieteniei şi a rezistenţei materialelor.

Poarta cea mare, de la intrare, cu mânere de aramă a scârţâit. Se auzi:

— Domnu' Langrand, închid?

— Da, închide, Jean-Claude. Pe mâine. Nu uita de coşurile de pâine. Le livrăm de dimineaţă.

De departe, Jean-Claude îşi dădu jos şorţul, îşi aranjă mustaţa, apoi ne făcu cu mâna înainte de a dispărea în fundul sălii pustii. Pentru prima oară Langrand mă privi în ochi.

— Aşadar, ce pot face pentru dumneavoastră?

— Am nevoie de o informaţie.

— Nu ştiam că lucraţi pentru poliţie.

— E pentru un prieten. Are un mic restaurant, acolo, de unde vin. Are probleme.

— Probleme, domnule Mpétigo? Toţi avem probleme. Ale mele au început când m-am însurat

[26] un amestec gazos de origine naturală care se degajă în timpul lucrărilor miniere, de obicei în minele de cărbune.

— Nu de genul acesta. Iată. Prietenul meu a primit vizita unui anume Gavian. Vă spune acest nume ceva?

— Hei! Dacă îmi spune!

Liniştea se lăsă din nou. Poate avea nevoie să se adune înainte de a începe. Sau poate că îi era teamă. Sau poate nu ştia nimic Spuse:

— Vă deranjează dacă îl sun pe Lorca?

— Pe mine, nu. Dar poate pe el, da. E totuşi trei dimineaţa.

— Un minut doar.

Langrand s-a ridicat. Papionul desfăcut atârna lamentabil. Ajuns la bar, îşi scoase mobilul şi formă un număr. Vorbi o clipă, apoi se întoarse şi se aşează.

— Lorca îmi spune că sunteţi de încredere. Atunci, iată. Ceea ce vă voi spune, voi spune doar o dată. Apoi plecaţi. De acord?

— De acord.

A dat la o parte paharul de riesling pentru a se apleca spre mine. M-a privit iar, fix în ochi, apoi:

— Gavian e un gunoi. Vizitează bistrourile din cartier şi..

— ..ia plicuri?

— Ocazional. Dar nu asta e şmecheria lui. Nu. El vizitează, face o constatare de infracţiune pentru Igienă sau pentru Siguranţa Urbană, şi închide localul. Pe loc.

— În ce scop?

— Asta m-am întrebat şi eu când a venit la mine, acum trei ani. Să găseşti un motiv ca să închizi, e uşor. Un coş de gunoi pus unde nu trebuie, o uşă de evacuare prost montată, un fir electric distrus.. De obicei, aceste lucruri le aranjam repede. Dar cu Gavian e altceva.

— Altceva?

— Ei bine, simţeai că el căuta ceva. Nu se ştie ce, dar eu am fler.. Aşa că l-am rugat pe un prieten să se intereseze, şi prietenul

a găsit. Când Gavian lucra în estul Parisului, pe vremea când băieţii lui Pasqua[27] considerau că trebuia să reconstruiască totul, era specializat în expulzări. Imobilele goale erau demolate, apoi veneau agenţii imobiliari. Mai bine spus.. dădeau buluc.

— Zena?

— Vedeţi că înţelegeţi, domnule Mpétigo..

— Dar de ce nu a rămas în est, Gavian?

— Se pare că au fost trei afaceri incomode. Bistrouri cu dealeri, chestii murdare. A fost şi un mort..

Părea furios. Am aşteptat o clipă până să îl întreb.

— Atunci, îi evacuează şi astfel curăţă locul?

— Asta e. Când oamenii nu mai au bistroul lor, băcănia lor, se mişcă uşor. Cartierul moare. Oamenii pleacă.

Aruncă o privire în sala întunecată. Un neon pâlpâia, refuzând să se stingă. Am continuat:

— Mai e ceva, Langrand.

— Poate.

— Spune.

— E un zvon, nimic sigur.

— Spuneţi, totuşi.

— Se pare că ar mai fi la mijloc şi un trafic de prafuri.

— Nimic surprinzător.

— Nu. Dar se pare că e şi un copoi băgat în asta. Nu ştiu mai mult.

Îşi coborî privirea, îşi luă paharul de riesling, îl goli apoi se lăsă pe spate în scaunul său. Întrevederea era încheiată.

M-am ridicat să îi mulţumesc. Mă însoţi până la uşa dublă, o descuie, îmi strânse mâna. Am ieşit împreună în faţa bistroului. Oraşul se dizolvase. Câteva femei fardate excesiv se grăbeau spre

[27] Charles Victor Pasqua – om de afaceri şi politician golist.

Pigalle, sub umbrele în culori stinse. Când mă pregăteam să îl părăsesc, îmi spuse murmurând acru:

— Gavian..

— Da?

— Gavian..

Nu găsea cuvântul. Îl găsi:

— Gavian e o baligă.

L-am lăsat acolo, în întuneric, în prag, cu papionul lui desfăcut, cu mariajul ratat, cu amintirea bunicului său. Avea aerul unui om care îşi priveşte viaţa trecând, de departe, recules.

O apă neagră cădea fără încetare din cer.

14.

Dagmar avea un tic la ochiul drept. Acesta se închidea, apoi se deschidea apoi se închidea iar, ca şi cum nu ar fi reuşit să se hotărască: „Blestemul lui Gorasson, spunea el. Şi taică-meu avea asta şi bunicul.. De mult ce am făcut cu ochiul la fete..”. Izbucnea într-un râs sincer. Dagmar Gorasson era un viking solid, atins de manii de fată bătrână, trăsătură de caracter care îi era utilă în munca sa, dar care le exaspera pe soţiile lui succesive. O şterseseră toate, obligându-l să plătească pensii alimentare substanţiale. Dagmar avea şapte copii ale căror prenume le uitasem şi îi adora pe toţi. La CNRS, în biroul său, era un perete întreg acoperit de fotografii, pe care le privea cu ochiul stâng, înduioşat. Ochiul drept clipea.

— Aşadar, Max, care e treaba? I-ai văzut pe puştii mei? Eu, cu munca.. Şi, în plus, microscopul electronic.. O ştii pe Naomi Campbell? Are cei mai sexi lobi de ureche din lume.. Ultima dată când ne-am întâlnit.. Cum poţi spune despre o fată care nu vorbeşte? Că e „mută” sau că e „tăcută”?

Această gimnastică suprarealistă făcea tot farmecul acestui balistician fin. Gata să încerce orice experienţă, utiliza azot lichid pentru a evidenţia urmele de glonţ sau gumă de mestecat pentru a marca o traiectorie, ajungea să descopere lucruri la care nimeni

nu se gândise. Uneori îşi pune ordine în idei şi atunci debita cursuri excepţionale despre forţa de penetrare şi puterea de oprire de toate calibrele. Nu-i trebuia mult să-ţi vorbească despre suflul provocat de obuzele Grăsanei Bertha.

— Aşteaptă, aşteaptă, Dagmar. Vreau doar să ştiu care sunt efectele unui glonţ Kevlar cu dispersie. Explică-mi.

— Max, dar tu ştii pe dinafară lucrurile astea. Ia uită-te la fotografia de colo. Micuţa e ultima venită. Amandine. Trebuie.. Sigur se spune „mută".

— Vreau să îmi faci un serviciu, Dagmar.

— Orice, Max, orice.

— Închipuie-ţi că sunt unul dintre studenţii tăi. Un debutant. Că nu ştiu nimic Un boboc

— Cum adică, un boboc?

— Lasă. Hai, doar atât îţi cer. Fă pe proful.

Se ridică. Intra în pielea Domnului Gorasson, burduşit de titluri universitare. Mă privi dintr-o parte.

— OK, Max. Iată. Fii atent încep. Când un om e lovit de un glonţ, cade pe jos. Aţi văzut asta prin filme, domnule Mpétigo, sunt convins. Nu-i aşa?

— Da.

— Ei bine, nu aşa se petrece şi în realitate. Când împuşti un mistreţ un cerb sau chiar o zebră, aceste animale continuă să facă ceea ce fac în mod obişnuit. Şi ce fac ele în mod obişnuit, domnule Mpétigo?

— Respiră, nu?

— Mai mult de atât. Aleargă. Ele continuă aşadar să alerge, până ce hemoragia le afectează creierul şi se prăbuşesc Fără anihilarea precisă a unui nerv esenţial, ele aleargă, chiar dacă au răni mortale. De ce?

— Din obişnuinţă, Dagmar?

— Pentru că se tem şi pentru că nu sunt oameni Oamenii ştiu că atunci când sunt loviţi de un glonţ, e rău, foarte rău pentru el Mistreţul, zebra, nu ştiu. Aşadar continuă să alerge.

— Vrei să spui că e ceva psihologic să cazi pe jos?

— Exact Am cunoscut un ofiţer..

Se aşează. Cu un zâmbet larg privi tavanul şi adăugă:

— Totuşi, Naomi Campbell..

— Las-o baltă, Dagmar.

— Da. Am cunoscut un ofiţer care se uita la o armă, iar glonţul a plecat. Soldatul care era în faţa lui s-a prăbuşit instantaneu. Ofiţerul şi-a zis că împuşcase soldatul în cap. L-a ridicat pe băiat şi nu era nici urmă de rană. Nu avea nimic.

— Era deci autosugestia.

— Deci, orice reacţie imediată, în domeniul ăsta, e psihologică, da. Ceea ce explică de exemplu, cum atunci când soldaţii americani trăgeau în indieni, care nu cunoşteau armele de foc, aceştia, împuşcaţi fiind, continuau să tragă cu săgeţi. Există un neuropsiholog în Texas, Dennis Tobin, care a scos o teorie despre asta.

— Mi-o spui în două cuvinte?

— Pot mai mult de atât. Pot să ţi-o arăt. Uite, acolo sus e Ingmar. Are paisprezece ani. E frumos, hm? Copiii îţi schimbă viaţa, Max. E o nebunie. Hai, mergem în sala de tir. Da, copiii se schimbă foarte repede.

Nu, numai copiii: şi cartierul meu se schimba foarte repede. În maşina lui Gorasson, ticsită de broşuri, de extrase şi de instrumente, îmi făceam o idee despre arondisment. Din Strada Clignancourt până la Scuarul Léon-Bernard, era teritoriul Oamenilor de Sare. De la dispariţia polonezilor şi a kurzilor, aceştia stăpâneau cu femeile lor care ziua făceau trotuarul la

Fontaine-du-But, iar seara serveau drept dame de companie în restaurante năclăite. Aveau la mână toate magazinele cu carne din Pasajul Dejean, din Strada Poissonniers, din strada Poulet. Şi întregul comerţ cu oase, pe deasupra. Fiecare femur de oaie care pleca pentru a se transforma în clei era al lor. Fiecare craniu de vită din care avea să se facă ciorbă trecuse prin mâinile lor. Stăpâni ai oaselor şi ai taxiurilor, Oamenii de Sare erau deci regii Terrei. Totul era al lor de la şnururi până la heroină. Tot ce era de vânzare, tot ce se schimba ori se dădea în perimetrul acesta. Fructele în Strada Ordener. Cocaina în Strada Oran. Heroina pe Ernestine. Totul, în celelalte locuri. Clienţii trăgeau pe nas, prin maşini, pe podul de lângă Strada Riquet, sau pe praguri, în Strada Doudeauville. Uneori, când plecam de acasă, dădeam peste drogaţi care îşi încălzeau vitaminele. Plecau repede cu curelele, cu lingurile lor, cu brichetele şi cu tot calabalâcul lor diabolic. Mureau, ştirbi, la primul ger.

Toată lumea ştia legea Sării. După câteva reglări de conturi sângeroase, impuseseră o linişte de cimitir. Uneori, un dealer mai puţin scrupulos dispărea şi oase nou-nouţe erau prelucrate în fabrica de clei. Se găseau hainele băiatului în canalul Saint-Martin şi, pe chei, rotulele sau mandibula lui. Uneori şi ochii, dacă trădase.

Gorasson înainta printre mese. În acest hangar pustiu, la Colombes, îşi avea el „laboratorul”: alei de nisip delimitau tot felul de culoare la capătul cărora se înălţau siluete de carton sprijinite de saci cu pământ. Mai multe cutii, aliniate, se înşirau într-o ordine absurdă. Ai fi zis că e un depozit de negustor de vechituri. Gorasson luă o pereche de căşti pentru urechi, îmi întinse şi mie una, apoi făcu la fel cu nişte ochelari care acopereau jumătate de faţă. În timp ce se pregătea spuse:

— Teoria lui Tobin e că glonţul care pătrunde, declanşează o saturaţie neurologică, un fel de supradoză electrică. Sistemul reticular activ trimite un semnal la muşchii picioarelor victimei şi aceasta se prăbuşeşte. Eşti atent? Ia, ajută-mă, Max.

Era frig în laboratorul lui. Curenţi de aer şi companie plăcută: teorie de bună calitate. O cafea caldă ar fi fost şi mai bună. Dagmar îşi ridică o şuviţă blondă.

— Mai întâi s-au făcut experienţe pe porci. Era în 1983..

— *Experienţe pe ce?*

— Pentru capacitatea de oprire a proiectilelor.

— Te ascult, Dagmar.

— Militarii şi-au dat seama că un inamic rănit mortal dar care continuă să tragă, e periculos. De acord că tipul moare. Dar, mai ales, el trebuie împiedicat să mai facă pagube. Trebuia deci pus accentul pe oprire, pe stopul brutal. Mort sau nu, n-avea nicio importanţă. Trebuia să cadă. Imediat.

— Nu conta că era ciuruit, cât capacitatea de a-l opri.

— Exact. S-a testat şi iar s-a testat. Şi iată ce s-a descoperit.

Se îndreptă spre un carton inscripţionat Rind&Knute pentru a scoate un fel de scut de gelatină, gros cât două perne.

— Ce e asta, Dagmar?

— E o coapsă.

— Din gelatină?

— Da. Aceeaşi densitate, la fel de compactă, dar nu şi aceeaşi culoare, evident. Am fi avut nevoie de bucăţi de cadavru, dar comitetul etic.. Am încercat pe porci, dar nu cooperau şi se mai şi căcau peste tot. Deci am preferat să îi transformăm în gelatină. E o şmecherie fabricată din os de vacă şi grăsime de porc.

M-am întrebat dacă, din întâmplare, oasele de vacă nu erau cumva livrate de marele Danone.

— Şi?

— Şi Rind&Knute ne-a livrat şmecheria asta, Max. În mod obişnuit fac săpun, ligheane de plastic, din astea. Gelatina nu apare în catalogul lor.

Dintr-un dulap de metal închis cu cheia, Gorasson scoase un Magnum Smith&Wesson, o maşinărie de distrugere în masă. Adăugă:

— Important e ca gelatina să se dilate, dar ea nu revine la forma iniţială, spre deosebire de muşchii sau ţesuturile umane. Cu un glonţ cu bot plat, un dum-dum normal, rezultatul e impresionant. Priveşte.

Mi-am potrivit căştile pe urechi şi m-am dat înapoi vreo cinci metri. Explozia fu totuşi puternică. Blocul de gelatină sări, pe masa metalică. Dagmar se apropie şi îmi făcu semn să vin. M-am aplecat: prin gelatină se vedea o scobitură mare cât un grapefruit. Fragmente mici presărau „coapsa". Glonţul se fragmentase.

— Vezi, o deflagraţie energetică. Într-un ansamblu de ţesuturi vii, cavitatea se închide imediat. Nu şi gelatina noastră. Astea fiind spuse, tipul înţepeneşte.

— Da, îmi închipui.

— Să încercăm un glonţ Kevlar.

Armă, ţinti o altă „coapsă". După un luping elegant, aterizâ şi ea pe o masă, mai încolo. De data asta scobitura avea dimensiunile unui plămân. Dar nu se vedeau resturi din glonţ. Erau atât de fine că se pierduseră în gelatină. Se vaporizaseră.

— Ia zi, Dagmar.. Asta înseamnă că deflagraţia e de aşa natură că tipul primeşte un şoc echivalent al izbiturii câtorva tone.

— Patru tone virgulă opt, mai exact. Probabil moare. Dar mai ales, ceea ce ne interesează, se opreşte brusc. Super brusc. Acest proiectil opreşte o camionetă, din faţă, care merge cu nouăzeci de kilometri la oră. Ca şi cum s-ar izbi de un perete. Funcţionează şi

mai bine pe fiinţe vii: ţesuturile lor sunt suple, iar undele de şoc sunt mai bine repartizate în corp.

— Dar cine dispune de o şmecherie ca asta?

— Eu sunt unul dintre puţinii din Franţa, Max. Fiecare unitate e înregistrată. Se dau cu picătura. Asta vine de la serviciul de protecţie de la Élysée, ştii.. Băieţii ăia nu glumesc.

— Aşa deci, OK. Da' nu tu l-ai împuşcat pe tipul meu.

Puse obuzierul în dulapul blindat, îmi luă căştile, îşi scoase mănuşile. Se gândea ce ar putea răspunde.

— Sunt şi alte surse. Astfel, GIGN[28] a folosit gloanţe Kevlar în timpul unei eliberări de ostateci, la Marseille. Teroriştii deturnaseră un avion. Îţi aminteşti?

— Da.

— Au fost ucişi. Niciodată nu s-au găsit proiectilele. Kevlar cu fibrilaţie.

— Vrei să spui că singura filieră e militară, Dagmar?

— Nu. Dar e cea mai importantă şi e strict supravegheată. Sunt şi alte copuri de elită care dispun de arme performante: SWAT din Los Angeles, Mossad în Israel şi, cu siguranţă, câteva agenţii gen MI-6, dar nu sunt sigur.

— Deci cel care l-a ucis pe tipul din Strada Myrha voia să spună ceva?

— Da, Max. Voia să spună că are braţul lung.

În timp ce-şi aduna gelatina, cu mănuşi de grădinar – era reutilizabilă – Dagmar spuse:

— Am întâlnit o fată genială.

[28] GIGN – *Groupe d'intervention de Gendarmerie nationale*, unitate de elită a jandarmilor francezi, specializată în operaţiuni anti-teroriste. (n.red.)

Tocmai omorâse două coapse şi se gândea la noua sa cucerire. Era formidabil. Savantul Cosinus de la CNRS. Mă privi, cu ochiul zbătându-i-se frenetic.

— Acum lucrez la o şmecherie şi mai bună.

— Aha? Jeleu de zmeură, fructul pasiunii sau andivă coaptă?

— Nu. Proiectile anticoroziune. Gloanţe care nu sunt degradate de sânge, de acizii din corp, care pot rămâne mult timp într-un cadavru. Pentru laboratoarele poliţiei ar fi un progres..

— Aş fi preferat gustul de zmeură.

Plecând, a arătat cu degetul spre picioarele mele.

— Max, ai gelatină pe pantofi.

În faţa intrării CNRS-ului am dat mâna. Dagmar a pornit spre graficele sale, camerele de dilatare şi lobii lui Naomi Campbell. Eu am rămas cu gândurile mele. Tipul din Strada Myrha nu murise de bătrâneţe. Glonţul nu îi provocase vreo hemoragie, îl sufocase. Îl pălise. Inima primise o palmă şi se oprise brusc.

Ancheta pe care Sétubal mi-o încredinţase progresa. Poate nu aşa cum îşi dorea el. Deocamdată am hotărât să nu spun nimic Comisarul va aştepta.

15.

Răul există.

Ştiu asta, Răul există. În pereţii lui 18, în subsolurile din cartier, în suflete, e peste tot. Cândva a fost şi în mine. Închid ochii şi îl văd. Seamănă cu o gaură neagră. Înghite tot: bucătăriile, fiinţele, pisicile, trotuarele, maidanele, pavajele, norii. Când drogaţii din zonă se împrăştie ca nişte rândunele, spre următorul dealer, ei adulmecă Răul, care îi aşteaptă. Când un locuitor de pe Strada Roses îşi bate femeia şi aude poliţia bătându-i la uşă, el aruncă o găleată de benzină peste poliţişti şi dă foc. Atunci Răul dansează. Când copiii din HLM[29]-urile de pe Évangile chinuie un vagabond şi îi rup degetele, Răul e în extaz. Se află în coatele reci ale morţilor, în gingiile torţionarilor, în ochii Oamenilor Oamenilor.. Când banda scării rulante de la gura de metrou Marx-Dormoy a cedat în sfârşit, a izbit mulţimea care ieşea din subsol. Au fost doi morţi. Răul, vă spun eu.

Sunt motive să simţi că turbezi.

Când Oamenii Oamenilor au sosit, acum cinci sau şase ani, lucrurile au luat-o din loc. Oamenii au recitat mai întâi textele

[29] HLM = locuinţe cu chirie moderată. Locuinţe sociale a căror chirie e parţial subvenţionată de stat sau de comunităţile locale. (n. red.)

sacre, apoi s-au bătut pe viaţă şi pe moarte cu croaţii care încercau să se infiltreze, şi cu ruşii, gata de orice. Au apărut în cartier primele kalaşnikovuri. Locuitorii, cu spatele curbat de decenii de mizerie, se coalizau uneori ca să protesteze împotriva nesiguranţei, a drogului, a violenţei. Agitau pancarte în faţa agenţiei Crédit Lyonnais, în Piaţa Paul Éluard, în faţa camerelor de supraveghere ale prefecturii şi se întorceau acasă sub privirile rătăcite ale drogaţilor într-o rână şi sub privirea batjocoritoare a negrilor masivi, împrăştiaţi prin pieţe, în faţa poştei sau pe lângă McDo. Oamenii Oamenilor rodeau terenul. De la Scuarul Léon până la Strada Jessaint, trecând prin Polonceau, îşi stabileau teritoriul, care mânca mereu din cel al inamicilor lor. Bătrânele construcţii pline de mucegai, moscheile puse la taxă de protecţie, taxa pe prafurile albe, vânzarea de crack. Aliaţi uneori cu chinezii, care colonizaseră Piaţa Torcy şi Strada Roses, ei curăţau cartierul cu aruncătoare de flăcări. Cu gingiile lor albăstrui şi cu dinţii negri – o cochetărie – terorizau negustorii şi portăresele. Pe informatorii poliţiei îi spânzurau de bârnele care susţineau vechile case de pe Strada Gardes şi care se învecinau cu vechea casă a marelui Norbert, unul dintre revoluţionarii Comunei, executat de locuitorii Versailles-ului. Se găseau cadavre suspendate la etajul al doilea, cu picioarele bălăbănindu-se, cu burta deschisă cu un cuţit de măcelărie, cu măruntaiele întinse până pe podeaua îmbâcsită. Apoi, Oamenii Oamenilor vindeau familii întregi traficanţilor de carne, de sclavi, cei adevăraţi.

Oamenii de Sare aşteptau le vină ceasul.

Între cele două armate, exista un punct de trecere: Strada Myrha unde Rose Bonbon sufla prafuri magice în mâneca bărbatului ei, pentru a-l ţine pentru totdeauna în mrejele dragostei ei.

Două zile mai târziu, era sfârşitul ramadanului.

La *Idéal Bar,* erau zâmbete gigantice. Amar, strălucitor, cu cei trei fii care i se încurcau printre picioare, era în al nouălea cer. În curticica din spatele bistroului, pusese să fie săpată o groapă şi un măcelar din cartier sacrificase o oaie. Cutiile goale de conserve fuseseră măturate, iar cele trei tufe de iarbă păreau călcate în picioare. De cealaltă parte a peretelui din stânga se zărea zidul şcolii municipale, unde toţi ţâncii din cartier veneau să înveţe alfabetul, fotbalul şi uneori viaţa. La şase ani descopereau aritmetica şi jaful, şi îşi cafteau colegii pentru ciocolate BN: „Mâine îmi dai trei!"

De cealaltă parte a zidului din dreapta era acasă. De la fereastra mea de la etaj, puteam să văd curtea bistroului şi caroseria, mâncată de rugină. În fundul curţii, o palisadă dădea spre un teren dezafectat. Aici era frontiera: micul petic de verdeaţă, un rest de periferie de cocioabe. Nu era greu să-ţi închipui şi un acordeonist.

Am intrat cu o sticlă de vin în mână, cu basca lui Troţki pe cap. Amar nu bea. Nici eu. El din motive religioase. Eu de frică. Dar mai erau şi alţi invitaţi care, aveau excelente motive să bea.

— Salut, Amar, ce mai faci?

— Bine, bine, Max. O cafea?

— Cu plăcere. Au venit băieţii?

— Juan şi MacDou? Nu, nu încă. Hai, pune mâna, fă-te util.

În curticică, din reflex, am ridicat ochii şi m-am uitat la fereastra mea. Focul arunca umbre ce dansau pe perete. O clipă mi s-a părut că văd lumină la mine. Precis era propria mea fantomă, un dublu transparent al lui Max Mpétigo.

În timp ce aruncam cutii şi scânduri în foc, mi-a apărut chipul mamei. Îmi povestea adesea despre străzile, cafenelele,

bazarurile, domurile, marea, trecutul Istanbulului. Îmi spunea că bunicul, cel care era din Santo Domingo[30], fusese acolo, înaintea Primului Război Mondial, să hoinărească prin Imperiul otoman. Ce căuta el în acel Orient prea puţin Mijlociu? Se plimba şi atât. Apoi a rămas şi a pus pe picioare o mică fabrică de lumânări. Am închis ochii. Mirosul de friptură mă trimitea spre o mie şi una de nopţi, spre domurile de aur. Poate că cineva îşi mai amintea de bunicul meu din partea mamei, de Coralien Juste, cine ştie? Există oameni care, deşi morţi, continuă să bântuie prin cartierul lor..

M-am aşezat pe una dintre aripile caroseriei. Nu mai avea roţi, volan, nimic. Carcasa rămăsese acolo ca un vestigiu al unei vieţi anterioare. Maşina venise la sfârşitul anilor '50, mi se spusese, şi nu se mai mişcase. Withenhaler, bătrânul care locuia la etajul doi, ne povestea manevrele pe care le făcuse printre culoarele dintre case. În acea vreme nu exista palisada, frontiera dintre Oamenii de Sare şi Oamenii Oamenilor nu exista. Imobilul în care locuiam era o fostă fabrică de moletiere, transformată mai târziu în depozit de mobilă. Citroen-ul eşuase acolo, apoi fusese uitat.

Focul trosnea. Djondjon, vesel şi ghiduş, mi-a adus cafeaua. Se strecura printre invitaţii care soseau. Îşi ridică privirea chiar în clipa în care MacDou şi Rose Bonbon intrau în curte. Se auzeau râsete, exclamaţii, glume. Pe fereastra bistroului, un alt teren viran se putea vedea, în faţă. Era ceva nou. Agenţii imobiliari erau grăbiţi. Locul avea să devină o pădure de HLM – uri, o prelungire a periferiei. Ca profesionist mă întrebam dacă specialiştii de la Zena prospectaseră subsolul, să vadă dacă nu era acolo o genune fără fund. O anumită indiferenţă mă sfătuia

[30] Capitala Rep. Dominicane.

să nu-mi fac griji. Un anume simţ al dreptăţii, totuşi, mă făcea să scrâşnesc din dinţi.

De departe, terenul semăna cu o mare de noroi care se întindea de la Strada Jean-Robert până la Marx-Dormoy, aproape un hectar de pământ nud, în care ploaia săpase bălţi negricioase.

— Mai e puţin şi se va putea înota aici.

MacDou se uita şi el la noroi. Îşi vedea viitorul? Se aşează lângă mine, pe o aripă a rablei. De departe, Rose Bonbon îmi trimise o bezea mare, cu braţele larg deschise, şi plecă la bucătărie să sporovăiască despre mirodenii şi sosuri. Djondjon tocmai îl servise cu un pahar de vin roşu pe Goldsinger şi se grăbea spre MacDou cu sticla în mână. MacDou gustă vinul şi aruncă o rămurică în foc.

Simţeam că e încordat. Îi dădui uşor un ghiont.

— E frumoasă.

— Cine?

— Nu cine. Ce. Oaia ta, Mac. Oaia pe care i-ai vândut-o lui Amar. Pe care o să o mâncăm.

— Ah, da.

Era cu mintea în altă parte, prietenul meu. Îl cunoşteam prea bine. Am rămas acolo, uitându-ne la ceilalţi care ciocneau pahare şi dansau. Tăcerea era un vechi obicei al nostru. Nu aveam neapărat nevoie să vorbim. Noi ştiam. Am întrebat:

— Am auzit că e varză pe strada ta, cu incendiile astea.

— Aşa e.

— Ţi-a ars maşina?

— Da, ghinionul dracu'. Dar..

Ţinea totuşi la micuţul lui BMW, îl ferchezuia de o veşnicie. Ne dusese cândva până în Italia ca să cumpărăm bijuterii de trei lei.

— Ia zi, Max, ai noutăţi?

— Da. Veştile nu sunt prea bune. E un tip jegos. E pătat bine. Dar nu prea e cazul să vorbim aici.

— Nu, ai dreptate, şi..

O rafală de bongo înghiţi restul frazei. Muzica fu dată iar mai încet.

— Ne vedem mai târziu, în linişte. O să-ţi spun mai multe. OK?

— OK, Max.

Zâmbi. Focul îi lumina ochii, dar nu şi zâmbetul.

Amar începuse să taie oaia. Goldsinger primi capul. A mâncat ochii. Zgomotul îmi strângea fruntea. Priveam cerul, deprimant; palisada se mişca; peretele, degradat. Un şobolan stârnit de antren îşi iţi mustăţile, apoi dispăru. Ţâşnise dintr-un perete, în care o gaură cât un măr de largă se vedea de după castanul trist. Stratul de polyuretan era cu siguranţă umflat, cablurile erau afectate. Devenise clasic, în meseria mea: la fiecare zece ani, în mod normal, trebuiau schimbate straturile de izolare, trebuia reînnoită învelitoarea.

Normal.

Nimeni nu o făcea, evident. Nici în 18, nici în 8, niciunde. Când Arbessier mă însărcina cu o constatare după un incendiu sau o prăbuşire, era o constantă: pagubele produse de şobolani permiteau să se încaseze asigurarea. Şobolanul, când e cazul, e aliatul proprietarilor imobiliari. Această alianţă e obiectivă şi momentană. La Istanbul există experţi ca mine? La Istanbul au alte preocupări. Ca şi Dumnezeu, de exemplu.

Rose Bonbon se aşezase pe treapta caroseriei. Cu rochia ei largă, imprimată cu flori de câmp şi care se numea „Dragostea perfectă a unui bărbat”, era superbă. MacDou i-a aruncat o privire distrată, a luat farfuria pe care i-o întindea, apoi s-a întors spre mine. Muzica îşi dublă volumul. Petrecerea la fel. Iuri Preţ

Special, deja beat, se îndopa cu carne de oaie. Înconjurat de trei femei grase, îşi ştergea gura cu dosul mâinii, împărţea sfaturi juridice în stânga şi în dreapta, şi, cu gura plină, mai sorbea o gură de alcool. Una dintre femei îl luase pe după umeri, într-un gest de protecţie maternă. Era evident, Iuri Părosul era fericit.

MacDoudou ridică vocea:

— Max?

I-am făcut semn că nu auzeam. Se aplecă spre urechea mea.

— Max, trebuie să dispar o vreme.

N-am spus nimic. Am aşteptat. În astfel de cazuri nu trebuie să întrebi nimic. Unui om care e în necaz îi trebuie linişte. S-au scurs câteva clipe. Apoi i-am spus la ureche:

— Îţi dau cheia de la cămăruţa mea, de la mansardă. Nimeni nu ştie că e a mea. *Incognito*, înţelegi?

— Incognito, OK. Îţi stă bine cu şapca asta scârboasă.

Rose Bonbon părea captivată de lectura zaţului din ceaşca mea. Ce putea găsi acolo? Secretele Trezirii lui 18? Cheile Paradisului? Fişa antropometrică a lui Gavian? Căuta destinul. Niciodată nu am putut înţelege cum poţi să cauţi tipi de tobă şi potcoave de cai morţi în cafele dar fiecare are credinţele lui. Eu cred în Rău.

Muzica, un rap berber, devenea îndrăcită. Amar ne răsfăţa cu înregistrări inedite, arii de flaut, sunete percutante de tambur. Goldsinger, slab şi golaş, cu o picătură de grăsime pe bărbie, mă trase de mânecă până în stradă, unde ne puteam auzi mai bine. L-am urmat.

— Max, încă vă aştept, Max. Peretele e aplecat!

— Nu am timp, Gold. Dar o să trec. Curând.

— Mă supăraţi, Max. Sunteţi prietenul meu.

— Haide, Gold.

Îşi turnă vin în pahar, un mic vârtej. Cu un gest îşi netezi reverele hainei sale petrecute, care data probabil din epoca René Coty, şi-a aranjat dunga pantalonului verzui. Arăta ca un exhumat.

— Max, eu..

— Da?

— Eu.. vreau să vă spun ceva.

— Da, spuneţi.

— E destul de greu. Ştiţi, la mine la lucru, chinezii care sunt angajaţi, sporovăiesc. Croitoria e obositoare. Îmi mai spun lucruri pe care le-au auzit.

S-a uitat la oaie, apoi la MacDou care mânca şi vorbea cu o bătrână. Poate era Martemora? Goldsinger a pus mâna pe impermeabilul meu. Începea să se lase frigul.

— Aud lucruri despre dumneavoastră, Max. Ştiţi ce spunea Éliphas Levi, marele rabin al Cracoviei, acum multă vreme?

— Nu. Ce spunea? Mama era sefardă, Gold.

— Ştiu, ştiu, evreică, sefardă, care e diferenţa, Max?

— Aşa e, Gold, care e diferenţa? Filmul se sfârşeşte prost pentru toţi.

— El spunea, Éliphas Levi spunea..

Aruncă restul de vin pe jos. Între două discuri se auzea jăraticul pârâind. Gold coborî vocea:

— Lucrurile nu sunt niciodată aşa cum par.

L-am privit.

— Adică?

— Éliphas Levi spunea asta. În secolul al XVI-lea. La Cracovia..

A privit spre capătul străzii. Poate erau alte incendii, spontane sau nu. Trecea un bărbat pe celălalt trotuar. Era Rector. Arunca un ochi prin cartier. De departe, i-am citit două cuvinte pe buze:

„Bicicletă", „Duminică". M-am întors la petrecere. MacDou nu era nicăieri.

Juan Lorca era acolo, într-o haină neagră. Îl îmbrăţişă pe Amar şi îl bătu pe spate. Juan nu era singur. Îl însoţea o femeie. Avea nasul drept, părul negru, ochii deschişi la culoare. Haina lungă mătura tufele de iarbă. Un vârtej de fum i-a învăluit pe toţi trei şi au dispărut ca într-un nor. Mi-am spus că trebuie să fi fost Hannah.

Când să merg să îl salut pe Juan, a trecut Djondjon.

— Unde e şobolanul? Şobolanul?

Puştiul alerga, surâzător.

— În spatele castanului, Djondjon.

— Să ştii că îi cumpără pe toţi.

Cine cumpăra şobolani? Un negustor de piei? Unul de la deratizare?

Până să îl întreb, Djondjon dispăru după copac Acum, lumea se îmbulzea. Unii beau vin, alţii apă, toţi discutau. Era acolo chiar şi brutăreasa certăreaţă: într-o sporovăială veselă, se schimbau confidenţe, noutăţile din cartier zburau de colo colo, se lansau păreri despre mersul lumii. Flăcările aruncau umbre mişcătoare peste toate feţele. Uneori, grăsimea scursă, sfârâia în cenuşă. Frânturi de voci pluteau în noapte. Mă gândeam din nou la rezultatele analizei lui Gorasson, neaşteptate pentru mine: cine ar fi putut avea acces la un material atât de sofisticat? Acum câţiva ani nişte vagabonzi atacaseră depozitul SNCF cu arme grele. Filierele sârbeşti umpluseră piaţa de bazooka, de muniţii 12,5 mm, de mine. Dar proiectile Kevlar?

Aproape de palisadă, se adunase un grup de bătrânei. Îşi mişcau fălcile cu voioşie, surii. În fiecare zi se întâlneau în scuarul Léon-Front, la mesele de beton, pentru a juca domino. An

după an, secol după secol, îşi împingeau piesele de fildeş, formau şine albe şi negre, iar entuziasmul lor pentru o partidă frumoasă era inepuizabil. În mijlocul grupului l-am recunoscut pe Aubelin Rector. Chel, cu faţa lucind, bătrânul antilez se desfăta. Specialitatea sa – reţetele de bucătărie impracticabile – îl făcea liric: povestea oricui dorea să îl asculte cum să rumenească bananele, cum cocea carnea de ied, la cuptorul lui de modă veche. În hărmălaia aceea îmi făcu semn să mă apropii. Ne-am îmbrăţişat. Era încruntat şi asta îi întuneca faţa. L-am întrebat de ce. Nu îi reuşea reţeta de purcel de lapte cu kiwi şi ciocolată. Începu să îmi explice fineţea preparatului. Nu se grăbea. Dincolo de purcelul de lapte simţeam că mai era ceva arzător. „Vino mâine pe la mine", îmi spuse el. „De acord, Aubelin", am răspuns.

La plecare Juan mi-a făcut cu mâna. Nu avuseserăm timp: să vorbim. Iuri, aşezat pe un scaun, cânta. Am ieşit pe stradă care: mirosea a seu şi a vin trezit. Am tastat codul la intrare şi am urcat la mine. Ecourile de tambur răsunau în casa scării.

Pe prag, era întins un bărbat. Purta o haină de piele. L-am: întors. Micul Salivă fusese sugrumat.

Mi-am scos basca. Basca lui Troţki.

16.

— Deci nu ştiţi nimic?

Comisarul era nervos. Fusese trezit în toiul nopţii şi nu aprecia asta deloc. Galichat rânjea, cu ţigara în bot, luminat de maşinile poliţiei. Cadavrul lui Salivă fusese urcat pe o targă, după constatările uzuale. Nu mai rămăsese decât o urmă mare de sânge în faţa uşii mele. Toată lumea ieşise în stradă pentru formalităţi. Poliţiştii completau dosarele pe capotele Renault-urilor. Zorii erau aproape. Ultimii invitaţi ai lui Amar plecaseră, persista încă mirosul de oaie friptă. *Idéal Bar,* pustiu, fusese închis. Salivă era mort şi un altul avea să îi ia locul, la Château-Rouge, în mijlocul micilor curieri. Baletul continua, afacerile nu se opreau niciodată. Sétubal, cu faţa schimonosită, ura întreg universul. Rector, înăuntru, îi trezea pe oameni pentru a strânge eventuale mărturii. Ştiam că nu va putea.

Comisarul reluă:

— Ce îmi puteţi spune, despre decesul lui Santiago Saliverro?

Era pentru prima dată când îi auzeam numele. Micul Salivă avea deci o identitate, una adevărată. Avea să fie etichetat, apoi tăiat, de Bonacieux. Sângele îi va fi analizat, ţesuturile scrutate, ficatul cântărit. Necazul lui Sétubal era că eu nu ştiam mare

lucru. Iar ceea ce îmi spusese Salivă nu puteam să repet: nu puteam bănui încă unde avea să mă ducă întâlnirea cu Aubelin.

— Deci, domnule Mpétigo, nu-mi sunteţi de niciun folos. Licenţa dumneavoastră de expert va zbura!

Mă luă de braţ ca să mă îndepărteze de inspectori. Lumina de la girofaruri îi evidenţia textura rugoasă a obrajilor. Coborî vocea şi îşi duse mâna la bărbie.

— V-am cerut să ne ajutaţi, în Strada Myrha, pentru că ştiţi bine cartierul şi puteţi ancheta fără a face valuri. Dar iată că e plin de valuri. Nu am nevoie de încă un cadavru ca să totul explodeze. Deja am primit telefoane de la primar. E furios şi îl înţeleg.

— Nu sunt sigur dacă cele două afaceri sunt legate.

— Evident există un raport! E al cincilea mort în câteva zile! Vreau să ştiu ce se întâmplă. Mai am puţin şi mă trezesc cu o răzmeriţă în braţe, Mpétigo!

Aruncă o privire la maşini, ale căror radiouri bâzâiau. Nimeni nu văzuse nimic. Sétubal, cu un aer hotărât, îşi privi pantofii.

— Aveţi patruzeci şi opt de ore. Toate aceste crime sunt legate, sunt convins. Vreau un vinovat. Gândiţi-vă, şi repede!

Altceva nici nu făceam. Ameninţarea mă lăsa rece. Moartea lui Salivă, nu. Aşadar, îmi puteam pierde licenţa de expert. Mare lucru! Cel mai ciudat, însă, era momentul ales pentru asasinat. Micul Latino era un om al străzii. Santiago Saliverro era în stare să omoare zece oameni mai puternici decât el. Moartea lui suna ca un avertisment. Să spunem, ca o invitaţie să stau liniştit şi să nu îmi mai bag nasul peste tot.

Rector, în faţa comisarului, îi spunea că se întorcea cum plecase. Nimeni nu văzuse nimic, nu auzise sau simţise ceva. O zi deprimantă stătea să înceapă. Pietonii se grăbeau spre metrou. Poliţiştii îşi terminau rapoartele. Amar îşi deschise bistroul. În

faţa unei cafele, îmi dădu ultimele veşti. Spre Montmartre, noaptea fusese încinsă: mici grupuri de tineri, foarte mobili, bombardaseră sticleţii cu pietre. Izbucniseră incendii sporadice. O clădire, în spatele căii ferate, dinspre strada Laghouat, arsese. Era unul dintre puţinele incendii pe care pompierii nu le putuseră stăpâni. Ştiam că nu voi putea dormi. În această dimineaţă care îmi întorcea stomacul pe dos, am simţit nevoia să mă plimb un pic. Am luat-o spre Strada Laghouat La urma urmei, toate aceste accidente erau raza care mă ghida.

Capătul Străzii Laghouat nu era decât o grămadă de ruine fumegânde. Se simţea mirosul de cauciuc ars şi de jăratic. Un alt miros, pătrunzător, de gudron, pusese stăpânire pe gâtlejul meu. Micii dealeri o şterseseră spre staţia de metrou, din faţa lăptăriei şi a chioşcului de ziare. Cel mai mic incident avea să pornească din nou corida. Câteva maşini încă ardeau, spre Barbès, iar tinerii ganezi scriau cu sprayuri pe zidurile comisariatului, dar totul scădea în intensitate. Furia era acolo, mocnea. Sétubal se hotărâse să rămână de o parte. CRS fuseseră retraşi şi campau înspre Piaţa Blanche. Locuitorii, cu nişte feţe de Sioux, ieşeau la cumpărături. Solo Prix fusese cruţat iar Scuarul Léon-Bernard era pustiu. Noi teritorii se desenau pe firul incendiilor: Oamenii Oamenilor creşteau. Fiecare flacără aduce puţină putere unora, lua puţin din puterea altora. Geopolitica din cartier era o problemă de trotuare. Pubelele erau bornele. Gurile de scurgere, frontierele. Flegmele, indicatoare.

Pe o străduţă întortocheată, Émile Duployé, am zărit o clădire din cărămidă care arsese. Cărămida e un joc de domino: la cutremure, bombardamente, explozii de gaz, e cea mai rea. Nicio şansă pentru cei dinăuntru. O cărămidă se deplasează şi toată clădirea se duce. Anii ’30 cunoscuseră dezvoltarea acestui tip de

construcţii, mai ales în periferia de sud, mai ales datorită căilor ferate. Ardezia şi cărămida puteau fi aduse din Bretania, din Picardia, cu puţină cheltuială. Dar în cartier, era rară. Se preferau moloanele, mai ieftine şi mai uşor de obţinut: erau la îndemână la Montmartre, la Pigalle, la Barbès. Era de ajuns să sapi. Apoi se înfunda. Lui Émile Duployé puţin îi păsa: era un preot care inventase stenografia. Strada sa altădată avea două mori şi era adoptată de pescarii veniţi din Dieppe sau din Boulogne, cu şaretele lor şi coşurile lor înalte de peşte. Puteau de departe. Nu mai era nimic din toate astea, nimic din popa Émile, nimic din peşti, nimic. Erau trotuare sclipind şi funingine.

Nişte puşti se jucau în dărâmături. Din cinci etaje mai erau trei. Mai întâi, de ce această casă, de pe o străduţă lăturalnică, dintr-un colţ ferit ajunsese pradă flăcărilor aprinse de răzvrătiţi? Dacă recalcitranţii voiseră să protesteze împotriva poliţiei, de ce puseseră focul tocmai aici? Am împins o bârnă calcinată şi am intrat. Un cer slinos pătrundea prin fereastra spartă.

Puştii de pe stradă râdeau: „Vrei să dormi acolo? Eşti prăjit! Prăjit!”

Primul lucru care mi-a sărit în ochi a fost îngrămădeala. Podelele de deasupra se prăbuşiseră peste cele de dedesubt cu un efect de foietaj. Păşeam peste mai multe straturi de moloz între care se întrevedeau bucăţi de veselă sărăcăcioasă, vase sparte, flori de plastic, carcase de televizor, resturi de vieţi triste, căpătâie de existenţe. Casele goale au întotdeauna efectul ăsta asupra mea: aici şi-au desfăcut bagajele nişte oameni, au dormit, şi-au crescut copiii, au visat poate. În Corsica, în *maquis*[31], sunt astfel de case, lăsate aşa, cu batoane de salam pietrificate, întotdeauna suspendate şi cu jambonul transformat în piatră,

[31] Mişcarea de rezistenţă franceză în timpul ocupaţiei germane (1940-1945.

deasupra căminului. În 18, *maquis*-ul începe de la ieşirea din metrou.

Dacă podelele se prăbuşiseră, înseamnă că nu erau susţinute. Am zgâriat tencuiala înnegrită: apărură stâlpi metalici. Focul îi încinsese până la incandescenţă. Căldura provocase o torsiune care făcuse să sară piroanele laterale, cele care sunt înfipte în bârnele de lemn. Evident, lemnul şi metalul nu fac casă bună, dar în 1930, nimănui nu-i păsa. Familiile trebuiau găzduite, şi încă repede.

Am coborât în stradă. Copiii plecaseră. Pereţii exteriori, care dădeau în Strada Émile Duployé, nu aveau nicio urmă de foc. Nici cei laterali. Aşadar? Să fi aruncat un manifestant o sticlă plină de kerosen pe fereastră? Ar fi trebuit să găsesc punctul impactului: căldura kerosenului creează un spaţiu unde focul e mai viu, unde gazele degajă mai puţină anhidridă. În acel moment, o corolă se desenează pe pământ. Uşile interioare rămăseseră închise, deci nu fusese aport de aer. M-am aplecat în dreptul porţii de la intrare: cele trei trepte care duceau aici, erau curate.

Am simţit o prezenţă. Un bărbat al cărui chip nu l-am văzut, se îndrepta spre Strada Poissonniers. Era deja la intersecţie.

Inima îmi bătea mai repede.

„Eşti prăjit! Eşti prăjit!” Puştii se întorseseră. Am început să cercetez pereţii exteriori. Aceştia erau din cărămizi mai groase, susţinuţi de bârne de oţel între care şeful de şantier pusese să se toarne izolaţia de paiantă. De-a lungul anilor aceasta se descompuseseră: umplutura pe bază vegetală, fusese spartă. Firele de in atârnau din tavan. Un sertar pe jumătate deschis vărsa hârtii cu antet. Facturi de chirie, fără îndoială. Am luat

câteva pe care le-am înfundat în buzunarul impermeabilului. Nu reuşeam să înţeleg de ce focul se propagase prin golul pereţilor. Inul prelucrat nu arde. Nici tencuiala, ori cărămizile. Pe vine, cu nasul în perete, nu ajungeam la nicio concluzie: fusese nevoie de un adjuvant, de un truc, de o intervenţie divină poate. Focul e imprevizibil. Dar poate că cineva îl prevăzuse. Poate cineva avea un glob de cristal.

În depărtare se auzeau urlete. Ganezii porniseră iar războiul? Ploaia începea din nou, transformând ziua într-un crepuscul vâscos. Era o burniţă care îţi ajungea până la plămâni, la genunchi, la tălpi, care îţi îngheţa dinţii.

Un zgomot de sticlă scrâşnită pe sol, mă făcu să mă întorc.

Am deschis gura, dar era prea târziu. Am văzut lovitura plecând spre mine. Apoi n-am mai văzut nimic.

Eram într-un pat delicios. Mama era acolo şi pe fereastră vedeam domurile aurii ale Istanbului. Bunicul meu, Corallien Juste, îmi aducea rahat. Cu el, mă ridicam să merg pe străzile oraşului. Negustorii ne îmbiau cu rachiu, ambră, bijuterii, femei. Îmi era sete. Rose Bonbon, în boubou galben strălucitor, îmi propunea să intru într-un bistrou numit *Le Roi du Café,* la staţia Marx-Dormoy. Corallien dispăruse. Rose dispăruse şi ea. Eram acolo, cu setea mea. Un barman fără dinţi îmi turna un pahar de vin roşu. Mâna îmi tremura. Cu gâtul uscat, încercam să apuc paharul, pe care fiecare fibră a corpului meu îl dorea cu violenţă. Tremurăturile mă împiedicau. Mă durea capul. Foarte tare.

— Maff, Maff, Maff, trezeşte-te..

— Max, Max, deschide ochii.. Deschide..

Am deschis ochii. Am văzut două şiraguri de apă de ploaie curgând de-a lungul pereţilor. Aplecată peste mine, Martemora mă privea cu un aer neliniştit. Era cu prietenul său Bellochio, un

fost soţ italian cu un gust exclusiv pentru bere. Bellochio, bine făcut, cu ochii încercănaţi, mă sprijinea de umeri.

— Max, Max, mă vezi? Mă recunoşti?

O recunoşteam.

Evident.

A scos un suspin de uşurare. Am lăsat să treacă un minut. Apoi am întrebat:

— Aţi văzut cine a fost?

După ce şi-a atins cu vârful degetului unicul dinte, mi-a explicat:

— Văzut unul din spate, foalte lepede a plecat, cătat buzunare.

Bellochio, care mă ajuta să mă ridic, a tradus:

— L-am văzut din spate, a plecat repede după ce te-a căutat prin buzunare, Max.

Am căutat prin buzunarul impermeabilului. Chitanţele de chirie dispăruseră.

— Mulţumesc, Martemora, mulţumesc Bellochio.

— N-ai pentru ce, Max. Ştii că te iubim.

L-am privit pe Bellochio. Avea pielea ca de ceară, gura suptă, privirea pierdută. La fel, şi eu, cu siguranţă. Împărţeam un capăt de noapte, un capăt de ploaie.

Am ieşit în stradă, sub un felinar ruginit. Apa cădea şuvoaie. Când mă pregăteam să pornesc, Martemora a scotocit prin sacul ei plin de casete video şi mi-a întins una:

— Ţine, Mfff, un mmar.

Bellochio a reluat

— Vrea să spună un dar.

Un jgheab a cedat şi apa mi-a şiroit pe ceafă.

17.

În faţa uşii mele nu mai era decât un contur de cretă. Am sărit peste silueta lui Salivă, conturată pe palier, şi am intrat la mine. Dimineaţa se târa. M-am întins, cu capul greu. Mă dureau tâmplele. Am închis ochii şi, imediat, mi-a venit în minte ce-mi spusese Gorasson. Kevlar, cameră de dilataţie, putere netă.. Cine..? Cred că am adormit. Cineva abătut la uşă.

— Sunt eu, Max.

Am recunoscut vocea lui MacDou. A intrat, tras la faţă.

Nu l-am întrebat nimic. Am luat o cheie şi am urcat la ultimul etaj. Mă întrebam vag dacă Rector ajunsese acolo, cu o noapte înainte, când mersese din uşă în uşă. Am deschis şi am intrat cu MacDou. În cămăruţa de sub acoperiş era un pat, două fotolii, o masă. Într-un sertar pusesem câteva cămăşi curate. Am deschis frigiderul. Pateul de vânat şi pâinea prăjită ne prindeau bine. Mac şi-a întins picioarele. Departe se auzeau sirenele pompierilor. Fereastra dădea spre o curticică închisă.

Pentru incognito era perfect. Cu condiţia să nu se joace operele complete din *Trei Cuie pe o Fesă* sau din *Trupa Pulverizare Mortală*, în fond, am fi putut rămâne aici ani buni, să evităm recensăminte şi impozite, poate chiar şi necazuri. Vecini nu erau.

Am deschis sticla de jurançon[32] sec pentru Mac.

Mi-am făcut un ceai. Începea să sufle vântul, afară. Am vorbit de tot şi de toate. Despre nimic. MacDou se juca cu un dromader micuţ, din ceară.

— Ştii, Max, astea le fac cadou clienţilor mei. Mă rog, celor la care ţin. Mănâncă ceva, plătesc, la plecare au un mic cadou. Le fac chiar eu, fain, nu?

— E ceva nou, mania asta?

— Hei, e bun pateul tău. Ce e?

— Căprioară. La conservă. Îmi plac mult conservele. Sunt făcute să ţină.

— Ai dreptate, sunt mai puţine chestii naturale. Chestiile naturale, sunt periculoase, nu? Trebuie să mănânci chimicale, cel puţin ştii ce e. Căpşunile Tagada să trăiască şi puii cu hormoni.

A izbucnit într-un râs poznaş. O clipă, l-am regăsit pe MacDou de altădată. Cel dinainte, cel cu acte false pentru australieni rătăciţi, cel din zilele bune. Cel cu care trăsesem beţii crunte. O dată, eram la Hamburg, făceam autostopul pe un frig teribil. Când am ajuns acolo, la ora două dimineaţa, MacDou era vânăt. Am încercat să ne refugiem în baruri. Nimeni nu avea însă chef de un negru vânăt. În final, am fost primiţi într-un bar de lesbiene. Era cald.

— Îţi aduci aminte de Hamburg?

Îşi amintea. Îşi amintea de toate, animalul. Eu am memorie selectivă. Îmi amintesc doar de unele. Bucăţi întregi din viaţa mea au plecat spre o groapa comună municipală, nici eu nu ştiu unde.

Legat de prieteni, memoria mea funcţionează în flash-uri. Sunt lucruri pe care le şterg, dosare pe care le rup, imagini pe care le

[32] Regiune viticolă din sud-vestul Franţei, la poalele Pirineilor.

blurez. Îl ştiam pe MacDou: avea în el un fel de griuri, un mod de a se acomoda cu realităţile. După episodul cu radioul liber, am intrat la SNCF ca asistent la un serviciu de evaluare a riscurilor, cu un procent de alcoolemie variabilă în sânge. Trebuia să verific podurile, buloanele, calitatea apei potabile în gări, rigiditatea şinelor. Şinele mai ales, trebuiau să fie rectilinii, drepte ca un metru etalon de Sèvres. MacDou făcuse pe DJ-ul în cluburi la modă. Îi uitase un pic pe Che, Bob Dylan şi Cărarea luminoasă. Şina lui nu era dreaptă: se făcuse repede albă şi pudrată. Eu îmi ardeam zilele în tonuri de roşu, rosé sau gri de Boulaoune. Nu se cuvenea să judec, eu. Trebuia să tac şi să ajut. M-am ridicat.

— Uite, am un cadou pentru tine, Mac, băiete. O să-mi zici merci.

Am deschis comoda mică de lângă uşă. Am scos macaroanele şi fisticul. Lui MacDou îi plăceau. A mulţumit. Dar nu zâmbea.

Şmecheria cu MacDou era să te uiţi la chipul lui. Avea fruntea înaltă, pometii netezi, pielea mai deschisă pe obraji, ochii aurii. Posomorât, era ca o statuie. Vesel, se transforma în clovn. Rose Bonbon îl ghida în viaţă, îl ţinea în picioare făcându-i cea mai bună cafea din lume. Ea îl făcuse să renunţe la baruri şi la prafurile boliviene. Îi dăduse în schimb, la purtător, dragostea şi licorile de inimă albastră. Bistroul din Strada Myrha mergea şi viaţa se scurgea în tuşe pastelate, de rentier. Cel puţin aşa credeam.

Am rămas în linişte, o clipă. Cutia de conserve, sticla de jumaçon şi ceaiul dispăruseră. Nu mai erau decât firimituri verzi şi un mic dromader de ceară. MacDou mă privi.

— O să mergi la marele concert de la Château-Rouge? Te duci în fiecare an, cu Juan. Ai zice că sunteţi abonaţi, voi doi. Ai zice...

— Nu ştiu, Mac. Nu ştiu. Parcă tot cartierul stă să se facă scrum. Deci, gata cu marele concert. Gata cu cele patru suflători de aramă, gata cu cei trei toboşari, totul, s-a dus.

— Ar fi păcat.

— Da. Ştii ceva, Mac? Mă întreb dacă toate incendiile sunt într-adevăr spontane. Mă întreb, înţelegi, dacă asta nu pică bine pentru cineva.

— Asta se întâmplă întotdeauna.. Întotdeauna. Dar cine e? Aş fi preferat să nu-mi dea foc la maşină.. Mă întreb cine..

— Nimeni, desigur. Nişte manifestanţi, ştii tu.. Trec, pun foc, şi gata.. Îi amuză.. Nimeni.

Evident, MacDou făcea un efort să-şi gâtuie curiozitatea. Se gândea la Gavian. Am lăsat să se scurgă un minut. Apoi am abordat subiectul în plin:

— Veştile despre Gavian nu sunt bune.

— Hm?

— M-am întâlnit cu Langrand, ştii, tipul de la Zepler. Mi-a povestit că acest Gavian, în anii '90, lua taxe de protecţie de la bistrourile de lângă depozitul de vinuri. Aparent, lucra pentru altcineva. Un fel de executant, înţelegi? Dar unul eficace. Nu a lăsat amintiri prea frumoase, cam ăsta e genul. În plus, se pare că are şi un cadavru pe undeva prin CV.

— A omorât pe cineva?

— Aşa se pare, Mac.

— La dracu'. Şi acum, ce face, Gavian?

— Am o idee despre asta.

— La ce te gândeşti, Max?

— La Oamenii Oamenilor.

— Ţi-a spus el?

— Nu. Dar ce se întâmplă îmi spune destule. Eu doar completez.

— Ce putem face?

— Şi despre asta am o mică idee. Deocamdată stai ascuns. Odihneşte-te. Mă ocup eu.

Mă privi ciudat, Mac. Chipul i se făcu palid. Se aplecă deasupra paharului. N-am mai spus nimic Departe, în cartier, se auzeau sirenele. Când am plecat, Mac avea ochii închişi. Părea că doarme.

18.

La ora aceea ştiam că îl voi găsi pe Aubelin Rector aproape de scuar. Însă, de data asta derogase de la obiceiurile lui: burniţa îl alungase, deopotrivă cu prietenii lui, spre un bistrou antilez. Acolo îşi relua rolul de om de veghe. Cândva portar la CRS, fusese omul de la ecluză în faţa unei lumi pe care o vedea trecând. Astăzi era tot un fel de spectator. În fiecare zi, de zece ani, venea în scuar, ca să joace domino şi să-şi scoată din minţi prietenii – Marcel Canozzi, fost acordeonist; Gérard Quilici, fost strungar; Patoum Roblès, preot răspopit – cu noi reţete de bucătărie. Aubelin îşi pierduse soţia cu mulţi ani în urmă. Într-o zi, ea dispăruse pur şi simplu, luând cu ea câteva inele şi o geantă de voiaj. Lăsase în urmă un adolescent neliniştit, pe Julien. Niciodată nu a mai aflat ce se întâmplase cu ea. După ce a depăşit durerea iniţială, el şi-a reinventat viaţa: gătind pentru fiul său. Aubelin îşi descoperise gustul pentru îmbinarea savorilor, a sosurilor parfumate, pentru bucătăria simandicoasă. Julien crescuse într-o relativă nepăsare, mereu la limita sărăciei, liber ca pasărea cerului. Când a intrat în poliţie, tatăl său a dat un chef. Când plecam să ne plimbăm cu bicicletele, Aubelin ne aştepta, duminica la prânz, cu coşuri de răchită pline de pâinici, cu saramuri somptuoase şi bame fine. De-a lungul anilor, el

devenise pentru mine un fel de unchi îndepărtat, pe care îl vizitezi o dată pe an: prezenţa sa amicală şi maliţioasă era liniştitoare.

Când mă văzu, îmi făcu semn cu bărbia. Acordeonistul hirsut şi burtos se ridică şi se mută la altă masă. M-am aşezat în faţa lui Aubelin. Îmi zâmbi.

— Mă bucur, Max. A trecut ceva vreme.

— Da. Ştii cum stau lucrurile.

— Ştiu. Vrei să mănânci ceva?

Fără să-mi aştepte răspunsul, ridică mâna şi patronul ne aduse o farfurie de caltaboş feliat.

— Eu l-am făcut, Max. Sper că o să-ţi placă.

Boudin avea o aromă de mirodenii, caldă şi delicioasă. Se regăseau aici un iz de şofran, de ceapă roşie, de piper şi de ierburi aromatice.

— Deci?

— Deci e, al naibii de bun, Aubelin.

Am început să schimbăm noutăţi şi să depănăm amintiri. Ca noutăţi: lui Patoum Roblès i se născuse cel de-al treilea nepot şi în colţ se instalase o pictoriţă. Dădea cursuri de desen puştilor din zonă. Apoi Aubelin evocă vara în care noi plecaserăm, cu Julien, pe malurile Loirei şi dormiserăm în şanţuri, cu bicicletele lângă noi. Cu Aubelin uitai dintr-o dată lumea şi cursul său. Depăna poveşti cu lacuri, râuri, cântece.

— Apa şi dragostea sunt legate, susţinea el.

Trase o duşcă de rom vechi şi îşi reluă divagaţiile. Era un jucător poetic de domino şi un bucătar solemn. Uneori cita din filosofi, convins că era necesar să „îţi aerezi glanda pineală[33]".

[33] Epifiza, este o glanda minusculă din creier, aflată sub partea din spate a corpului calos, între cele două emisfere cerebrale. Glanda pineală face parte din sistemul endocrin şi secretă unul dintre cei mai importanţi hormoni din

— Mai întâi trebuie să citeşti Hegel. Apoi trebuie să dai focul mai mic. Întotdeauna.

Nu prea ştiai în ce disciplină evolua. Continuă:

— Max, mi-a ajuns la urechi că ai fost pus de poliţişti să te interesezi de soarta a doi sau trei nefericiţi care au rămas fără mâini?

— Cine ţi-a spus asta, Aubelin?

— Ei, ştii tu. Când joc domino, prietenul *Danone* vine uneori să se uite. Îi place dominoul.

— Ce ai mai aflat?

— Aaa, mi s-a mai spus că cerul galez stă să ne cadă în cap. Dar, eu nu sunt galez, poftim.. Dar mi s-a mai spus şi că unul dintre morţi – pace sufletului său până la cea de-a şaptea generaţie – a fost doborât de un glonţ special.

— Julien ţi-a spus asta?

— Nu, nu. Ştii că fiul meu nu-mi spune nimic. Eu ghicesc. Îl privesc şi e ca o carte deschisă pentru mine.

Fruntea i se umbri o clipă. Avea Julien necazuri? L-am lăsat să îşi urmeze firul gândurilor. Îşi netezi mustaţa albă.

— Sper să mă ierţi că ţi-am trimis vorbă să vii. Îl rugasem pe Salivă.. Nu voiam să fim văzu ţi împreună. Ceea ce o să-ţi spun e confidenţial. Cafeaua asta e ca sfânta împărtăşanie.

— Spune. Te ascult.

— Ştii, uneori afli lucruri pe căi ocolite. Viaţa e o într-o continuă derivă. Te iubesc ca pe copilul meu, Max. Am inventat şi o reţetă pentru tine..

— Cârnatul cu moşmoane, îmi amintesc.

— Da.

---

organism: *melatonina*. Practic, prin secretarea melatoninei, sarcina principală a glandei pineale este de a menţine ritmul circadian de somn – veghe.

Pe deasupra mesei, îmi cuprinse încheieturile cu degetele lui fine.

— Max, cine are arme aşa de teribile? De unde sunt? Kevlar? Nici măcar nu ştiu ce e. Dar ştiu altceva: e unul care a fost sergent la armurărie, la Vincennes, acum cincisprezece ani. Era specialist în noi tehnologii, explozivi, chestii de genul ăsta. Ştiu asta pentru că şef îi era vărul meu. Lumea e aşa de mică, Max..

— Cine e?

Se uită la farfuria plină de caltaboşi, mă privi cu ochii săi gri şi-mi spuse în şoaptă:

— Christophe Sétubal.

— Comisarul?

— În armată era la arsenal. Trăgător de elită şi paraşutist.. Sergentul Sétubal, da.

Era timpul să recapitulez: în timp ce cartierul era pradă unor incendii criminale, comisarul, prevăzând o serie de neplăceri dacă ar fi comis o greşeală, îmi cerea să îl ajut în investigarea unei crime. Pe ascuns, o societate imobiliară făcea jocuri murdare pentru a pune mâna pe terenuri. Prietenul meu, MacDou intrase într-o chestie dubioasă. Pe scurt, hora necazurilor era în toi. Nu mai aveam mult timp la dispoziţie.

După-amiaza era pe sfârşite. Cu capul vâjâindu-mi un pic după confidenţele lui Aubelin, am urcat la mine ca să-mi fac un duş. Basca lui Troţki, lăsată pe televizor, era şifonată. Eu la fel. Mi-am schimbat hainele şi am urcat la mansardă. Uşa cămăruţei era întredeschisă. Cratiţa era pe masă. Patul nu fusese desfăcut MacDou nu era acolo. Cineva călcase pe micul dromader. Părea o baltă de ceară.

19.

— Eşti sigur de povestea asta cu dilatarea? Îţi baţi joc de mine cu hălcile tale de gelatină?

Julien Rector era un incredul înnăscut. Mă privea de parcă eram nebun şi îşi rodea unghiile. Pe fereastra bistroului se vedeau şinele şi dimineaţa brumoasă. Smain, vânzătorul de şireturi mi-a făcut cu mâna.

— Nu, te asigur, Julien. Trag în coapse de gel. Pe bune. Am văzut cu ochii mei. E impresionant.

— Tipul din Strada Myrha ar fi fost deci ucis de suflul glonţului, zici tu? Forţă de oprire? Dar unde se găsesc gloanţele Kevlar? Unde?

— În niciun caz la Solo Prix.

În spatele tejghelei, Amar şi-a ridicat meşa de pe frunte, şi-a şters mâinile cu cârpa şi a venit spre noi să ne servească o cafea neagră cărbune. Doi chinezi tineri, cu unghii lungi la degetele mici, zgâlţâiau flipper-ul şi schimbau replici obscene, speram eu. Ceva plutea în privirea lui Rector, ceva ce instala o jenă vagă între noi, un fel de ecran de gaze. Poate fiecare dintre noi căuta altceva.. Am hotărât să nu îi spun că mă întâlnisem cu tatăl său fără ştirea lui. Ar fi interpretat greşit. Aşadar, îmi era imposibil să

îi comunic informaţia despre Sétubal. Brusc, între noi se interpunea distanţa. Julien îi mulţumi lui Aman

— Amar, deci îţi deschizi o dată, restaurantul?

Amar a râs şi ne-a întins ziarul. Raffarin avea necazuri. Marie Le Pen se pregătea să îi succeadă tatălui său. Burghezia mucegăită manifesta în Haiti, cerând plecarea preşedintelui Aristide, ales totuşi democratic. În Irak, muzeul antichităţilor fusese jefuit. Şi, desigur, gaura din stratul de ozon se mărise.

MacDou dispăruse, dar nimeni nu vorbea despre asta în *Paris-Jour.*

Rector şi-a căutat cuvintele:

— Pe deasupra mai e şi incendiatorul.

— Iar?

— Profită de tulburări ca să pună foc la anumite clădiri. Le alege, dar nu ştim cum. Asta ne mai lipsea. Comisarul îmi toacă nervii.

— Şi asta nu e tot, Julien. Mai e ceva.

— La halul în care suntem, hai, spune.

— MacDou a dispărut. Nu ştiu dacă a plecat doar să dea o raită sau e altceva la mijloc.

— La ce te gândeşti?

— E altceva.

— OK, Max. Dacă aud ceva, te anunţ. Să ai mobilul cu tine.

— Rămâne aşa. Mulţumesc.

Tare aş fi vrut să beau un *cosmo calva.* Era vremea să mă văd cu Juan Lorca, sprijinul meu anti alcool.

— Dacă pun mâna pe el, pe nenorocitul care dă foc.. îl fac eu să-i treacă pofta de grătare, jur, Max. Am plecat. Nu-ţi fă griji în privinţa lui MacDou, dacă aşa stau lucrurile, pur şi simplu are necazuri.

— Cred că ai dreptate, Julien. Pe curând.

— La dracu'. Coapse de gelatină.. Pe curând.

Aruncă o monedă pe masă, se uită la cei doi chinezi şi plecă.

M-am întors spre bar, unde Amar îşi ştergea paharele cu foc, dând de înţeles că nu trăgea cu urechea.

— Amar, unde e Djondjon, fiul tău numărul unu?

Un cap ciufulit îşi făcu apariţia prin uşa de la bucătărie.

— Vrei pâine cu mac, Max?

Am spus că da. Apoi:

— Vreau să te întreb ceva, Djondjon. Hai să stăm puţin în spate.

Ne-am aşezat sub fotografia de la Val-d'Isère, din 1936, sub florile de colţ. Seminţele de mac cădeau în ceaşca mea, pluteau o clipă înainte de a se lăsa la fund cu zahărul.

— Djondjon, ia explică-mi un pic. Ce e cu povestea cu şobolanii?

— Povestea cu şobolanii? Ce poveste, Max?

— Mi-ai spus că ţi-i cumpără un tip. Mi-ai spus poveşti?

— Nu, nu, jur. Doi euro şobolanul. Nu e vina mea..

— Doi euro? E ieftin, Djondjon.

— Na, la câţi şobolani sunt, pică o grămadă de euro. Am o cuşcă.

Pentru doi euro, am avut parte de o vizită ghidată. Am plecat spre Goutte-d'Or.

Insula Islettes dădea, de o parte, spre metroul de suprafaţă de la Barbès-Rochechouart. Sus, se deschidea spre Goutte-d'Or: un scrib cu turban scria scrisori de dragoste, aşezat pe un coş de alimente. Mahmud era scriitor public de la vârsta de cincisprezece ani. Când m-a văzut că trec, doar a ridicat din

sprâncene. Era ocupat. M-am făcut că nu îl cunosc. Mi-ar fi făcut semn dacă ar fi vrut să vorbim.

Djondjon împinse o poartă grea din lemn, în fundul curţii. Ceva vâscos se lipea de tălpi. Cărămizile erau acoperite de licheni. Dalele, roase de şiroaie ani de-a rândul, erau negre de funingine. Câteva pietre de moară, într-un colţ, vorbeau despre existenţa unei locuinţe mai decente, în acest loc, undeva prin secolul al XIX-lea. Poate era chiar un canal, jgheab, unde spălătoresele veneau să albească rufele clienţilor, iar sacagii să îşi umple găleţile. Era un loc de o tristeţe copleşitoare. Aşternuturi murdare, atârnau la ferestre, fluturau uşor sub o ploaie gri. Cojile de portocale, răspândite prin curte, dădeau o notă veselă acestui peisaj întunecat. Era o curte unde oamenii veneau să moară de frig, de băutură de viaţă grea. Nu era nimic aici. Erai la capătul lumii.

Djondjon mă privea neliniştit.

— Vrei să vezi? Vrei să vezi? Nu o să te superi, Max, nu-i aşa? N-am făcut nimic rău.. Eu n-am făcut nimic.

— Nu, Djondjon. Arată-mi şi hai să mergem.

După ce am trecut de cotitura unui culoar întunecat, băiatul a ridicat o cârpă. Printre câteva coşuri adunate de pe trotuarele de la Barbès, era o cuşcă de un metru. Avea gratii de fier ruginit, iar cadrul era de lemn. Se auzeau zgârieturi continue, ceva foia, ceva colcăia fără oprire. Djondjon aprinse o brichetă. Din întuneric ţâşni o masă informă, gri, puturoasă, punctată cu roşu. Înăuntru dans, muşcături, omoruri, salturi. Djondjon îmi arăta comoara lui demnă de coşmar.

— Vezi şobolanii, Max, ia zi, îi vezi?

În fund, aproape de un perete, nişte şobolani mâncau cu frenezie o bucată de carne alterată. Flacăra începu să tremure. Era un om.

Bricheta se stinse. Eram în întuneric şi era mai bine.

„Bună ziua, domnule Mpétigo", m-a salutat portarul. Eu n-am spus nimic. Aveam nevoie să mă gândesc. Am intrat în curtea spitalului, am luat un scaun pliant, din faţa celor trei platani. Un nebun desena volute pe zidul din fund. Un altul baleta pe o arie de operă pe care nimeni nu o auzise niciodată. M-am gândit la Corallien Juste. Unde era el acum? În care cer? În care infern? În faţa mea era farfuria cu piure, jambon şi sardine în ulei.

Pentru fiecare şobolan capturat, Djondjon îşi primea plata. Apoi şobolanii se îndopau cu ce primeau: mâini, rotule, măruntaie. Un bărbat bronzat, „un tip ca oricare altul, înţelegi" îi cumpăra animalele. Uneori îl însoţea un negru mare „cu dinţi negri, scârboşi".

O pală de vânt scutură deodată pomii. Orologiul Napoleon III sună. Trecu medicul şef Toscano şi îmi dădu bună ziua. Orele se scurgeau. Ai fi zis că e o zi de duminică.

Dar unde era MacDou? Am închis ochii.

20.

Lucrurile mici sunt importante. Diavolul, ştiu bine, se ascunde în lucrurile mărunte, în cuvinte spuse pe jumătate, în crăpături, în praf, în griuri, firimituri, electroni, atomi de carbon. Dumnezeu, la fel. Dar El se află mai ales în firimiturile verzi. Oamenii se omoară unii pe alţii pentru o silabă ştearsă, un sfert de gest cum nu trebuie, o privire prost interpretată, un punct şi o virgulă. Imperiile cad pentru că oamenii vor maşini de tuns gazonul, jante de aluminiu, cămăşi sintetice, sau refuză anumite fonturi. Iuda, imbecilul, se vânduse pe treizeci de arginţi. Iar Goldsinger mă avertizase: „*Lucrurile nu sunt ceea ce par a fi*.”

În faţa primăriei, era o mulţime. La Jules-Joffrin era ceva obişnuit. Bizara clădire părea o dantelărie nebunească. Clopotniţele corespundeau turelelor, arcuri vag Renaissance treceau pe deasupra serviciului de paşapoarte, iar imitaţiile de vitralii ţineau până la ghişeele de permise de şedere. Ai fi zis că eşti la un Châtelet în miniatură, în filmul „*Fantoma de la Operă*”. În hol, prizonieră într-o cutie de plexiglas acoperită de urme de degete, o funcţionară cu părul gras lătra informaţii. Prin faţa ei defila o întreagă populaţie de culi, de meteci, de tipi fără acte. O mamă algeriană cerea cu ochii în lacrimi un permis de conducere pentru fiul ei, care nu voia să dea examenul auto. Făcând un

tărăboi infernal, ea îşi cerea dreptatea de la Republică, de la Franţa, de la Europa, de la lumea întreagă. O scară dublă de marmură pornea spre etajele superioare, unde podelele murdare răsunau de paşii grăbiţi ai secretarilor administrativi. În faţa ghişeelor de permise de şedere oamenii aşteptau. Berberi răbdători, turci prost bărbieriţi cu bonete brodate pe cap, pakistanezi încrezuţi în cămăşi albe, ucraineni mâncând seminţe de floarea soarelui, ganezi cu feţe de sacrificaţi, haitieni indisciplinaţi.. Erau numai săraci.

Înjuraţi, împinşi, loviţi, ei ajungeau la ghişee cu hainele scămoşate, cu mirosurile lor de tocană şi de benzină, cu bomboanele lor de cachou şi cu mâinile bătătorite, pentru a auzi, la nesfârşit, că nu aveau la ei tocmai hârtia cea mai importantă. Vor trebui să meargă să caute hârtia la ajutorul social din arondismentul 20, la biroul imigranţilor de la Palais de Justice, la primăria din Bastignolles, la Mines, pe strada Buenos-Aires, la Biroul de sănătate din Midi, la proprietarul lor invizibil sau la vameşii reticenţi. Puţin mai lipsea să li se ceară să-şi timbreze cererea la Cap Canaveral. Plecau iar, umiliţi, să caute hârtia, cerând azil, fugind de poliţie, scrâşnind din dinţi, cu capul plecat. Înşişi politicienii de stânga îi îmbarcau în avioane cu plasturi pe gură, pentru a-i trimite cu cătuşe la mâini în ţări care nu îi mai voiau înapoi.

Fugeau de mizerie şi ajungeau în rahat. Schimbul era corect, după Nicolas Sarkozy, Ministrul de Interne.

La primul etaj, se înşirau birouri cu geam. Am bătut. O blondă scundă şi plinuţă mi-a deschis. Mirosea a căpşuni. Îi plăcea Flaubert şi săpunul natural şi am vorbit îndelung despre asta la Café du Cadran, în colţul pieţei, unde făceam o anchetă despre poluarea cu plumb pentru micul meu ziar. Nathalie Bauer supravieţuise unui cancer la uter, unui divorţ brutal şi trăia cu

cel de-al doilea soţ, un idiot care îi cerea jumătate din salariu şi care le întorsese împotriva ei pe cele două fete. Nathalie Bauer strângea din dinţi, îşi înghiţea lacrimile şi continua. Empatizaserăm la un ceai de mango. Ea muncea la cadastru. Şi nu lătra.

— Max, să ştii că m-am mai îngrăşat. Nu te uita la mine.

Râdea ascunsă de palmele împreunate în faţa gurii. Chiar dacă ar fi fost la fel de grasă ca Arcul de Triumf, tot ne-am fi înţeles. Avea suflet, femeia asta.

— Am nevoie de tine, Nathalie. Caut ceva.

Am privit piaţa pe fereastră. Fire de fum se ridicau, în nord. Biserica Clignancourt, plată şi banală, oprea vântul. Mai departe era periferia. Dincolo, era Amérique.

În apropiere de Amérique îl văzusem pe inspectorul Galichat. Imens, galben la faţă, cu o *gauloise* în gură, cu degetele maronii de la nicotină. Aşadar îl interesau plimbările mele? Valetul lui Sétubal era pe urmele mele?

Primăria din 18 a fost construită pe ruinele vechii clădiri incendiate de comunarzi. În apropiere, Bonnot perfecţionase printre primii, jafurile din maşină, alături de anarhiştii săi furioşi. La subsol, în beciuri de neimaginat, te-ai fi crezut în Biblioteca Naţională. Picturi de genul: Libertatea şi Justiţia ghidând ştiinţa, Progresul şi Istoria mână în mână, Bunătatea străluceşte deasupra Umanităţii împodobeau, în stilul specific gărilor, rarele porţiuni de pereţi disponibili. Tavanele, care trebuiau să susţină greutatea marmorii de deasupra, aveau doi metri grosime. Jgheaburi de aramă roşie, luxoase, alergau între etajere, unde mâinile se afundau într-o pudră gri.

Îmi plăcea praful acesta. Era o ploaie fină de praf vechi, de hârtii îngălbenite, de ziare descompuse, de cuvinte sfărâmate. Aproape că simţeai pe limbă gustul trecutului. O brumă de hârtie

uscată, pulverizată cădea peste mâinile mele. Ele se făceau galbene, ca tot ceea ce mă înconjura. Îi auzeam pe bătrânii cartierului, în acest beci. Auzeam vocile dispărute, pe pantofarul din colţ de la Abbesses care fusese ucis de versaillezi, pe rotarul din Scuarul Léon-Serpollet, spintecat cu o lovitură de baionetă, pe negustorul de vinuri, mort în zonă din cauza gerului. O lume măruntă, chipuri negre, mâini murdare, gulere ridicate şi fulare roşii, îmi vorbea. Ei erau morţi. Istoria înţepenise, sub felinare.

Un tip scund, ursuz, mă instală sub fotografia primarului Berduis: mesele de lectură erau din lemn masiv, impozante, încât băieţii din cartier ar fi putut face skating pe ele. Dosarele semănau cu mapele studenţilor la pictură: erau din carton sau din pânză neagră, legate cu panglici. Întregul 18 era repertoriat, măsurat, cântărit, parcelă cu parcelă, casă cu casă, grădiniţă cu grădiniţă. Aici aflasem eu, aplecat peste schemele topografice, că Strada Doudeauville avea în 1828 o singură clădire, iar în 1901 primele autobuze făcuseră să răsune pavelele de lemn ale străzii Jean-Robert. Aici se putea citi despre alunecări de teren, coborârea nivelului Străzii Polonceau, unde bârne imense de lemn susţineau casele, de o parte şi de alta a străzii. Se circula pe sub un imens angrenaj.

Am răsfoit îndelung absorbit de culori, de griuri, de viile dispărute, de movilele tasate, de numerele bifate cu pana. Din aceste planuri se degaja o poezie a mizeriei: forări şi distrugeri compuneau istoria lui 18. Nimeni nu iubea aceste case piezişe, aceste obloane tăiate prost, aceste străzi obositoare. Montmartre atrăgea toate privirile. Degajarea străzii Junot, la sfârşitul secolului al XIX-lea, alungase toţi pripăşiţii, vagabonzii, toţi căutătorii de cârpe, toţi indigenii din dărăpănături. Pictorii plecaseră la Montparnasse. La poalele Movilei se afla astăzi o

întreagă populaţie de umiliţi, de capete plecate, de uitaţi care trăiau cu şobolanii.

În sfârşit, Nathalie Bauer veni să mă ia.

— Închidem, Max. Ai găsit?

Găsisem. Chiar când să plec, o hărmălaie se iscă în hol. Conversaţiile se întrerupseră, capetele se întoarseră: primarul, înconjurat de o curte de bufoni şi de lingăi, ieşea. Cu părul alb dat pe spate, Berduis, atotputernicul ales peste 18, trăncănea cu adjunctul său, Grizbec Piticul. Acesta din urmă avea reputaţia unei termite: era uns cu toate alifiile. O secundă, privirile noastre se încrucişară. Era glacial. Grizbec ar fi putut ucide cu răceala lui.

Mirosul de căpşuni mă ameţea. Îmi făceam griji pentru MacDou. Am condus-o pe Nathalie la gară.

Trenul spre periferia Saint-Ouen-1'Aumône stătea să plece. Nathalie Bauer mă întrebă:

— Ce se întâmplă, Max?

Fluierul care anunţa plecarea trenului ne vuia în urechi. Sub bolţile mari de sticlă ale Gării de Nord, porumbeii se adunau în conclave, într-o ploaie de găinaţ ce cădea oblic, din cauza vântului. Am urcat pe treapta vagonului ca să o sărut pe obraz şi am spus:

— Nimic. Nu sunt sigur. Ai grijă de tine, Nathalie.

Se întorcea acasă la tăcere, duritate, frig. Cele două fiice nu îi mai vorbeau. Duminica, făcea scufundări în heleşteie pentru a se destinde. Îl descoperise pe Flaubert anul trecut. Trebuia să fi aduc Noiembrie. Pica bine, iarna.

Clădirile aparţineau toate aceleiaşi societăţi: *l'Fiduciara* imobiliară a Nordului. Nu arseseră la întâmplare. Nu aveam prea mult timp. Din cele patruzeci şi opt de ore alocate de Sétubal nu mai rămânea mare lucru. La întoarcere, am trecut prin

faţa atelierului lui Goldsinger. Se pregătea să închidă. Am mers împreună un timp. L-am întrebat dacă ştia ceva despre noile arme, cu gloanţe Kevlar. Mi-a răspuns:

— Sunt din vechea gardă, Max.

Apoi a început să bombăne împotriva dezordinii din cartier. Ar fi trebuit să cureţe oraşul cam „ca Charles Bronson în filme...” Ne-am despărţit. În capătul străzii l-am văzut trecând pe Danone cu Oamenii Sării.

21.

Visează verdeaţă, se visează la ţară. Vede copaci. Apoi noaptea îl cuprinde din nou. Ah! Muşcă! O ură feroce îl cuprinde când i se pune botniţa. Legat, biciuit, stă în patru labe, cu capul într-o parte, pe pământul din Bois de Boulogne. Îşi sprijină fruntea de un muşuroi. Mâinile aduse în spatele genunchilor îl dor teribil, încheieturile i se umflă, şalele i se arcuiesc. În gură are o bilă de bachelit, îngălată de salivă, sub harnaşamentul de piele care îi pecetluieşte buzele. Lângă el, în picioare, stă ea care ţipă: „Cine, cine îl vrea?" şi arată spre victima ei îngenunchiată. El e un pachet. E furios. Nişte bărbaţi se întorc, se uită, apoi dispar. Maşini pe care nu le vede, dau ocol. Uneori, un fascicul de lumină cade pe el. Aude voci. Pământul e rece, obrazul lui e încins. E un nimic, cu pantalonii în vine. Un camionagiu se apropie, el îl vede cu coada ochiului. Camionagiul întreabă cât face, ea răspunde că e gratis. Toată noaptea va fi astfel, aservit, imobilizat, folosit de necunoscuţi. „Gratis, e gratis!", strigă femeia, stăpâna Victoria. Îşi agită cravaşa şi râde. Puţin câte puţin liniştea îl cuprinde pe cel îngenuncheat. Dimineaţa vine, rece. Boulogne se dizolvă în banal. Trec autobuze. Îşi vorbeşte în ciuda bilei de bachelită. După ce i-a fost scoasă, şi-a mişcat cu greu maxilarul. Încearcă să articuleze:

„Sunt o căţea."

Dar cuvintele ies amestecate, păstoase, alunecoase. Mai târziu pleacă spre oraş, spre viaţa sa.

Întors pe stradă, se simte împăcat. Clădirile nu i se mai par la fel de distruse, oamenii mai puţin decăzuţi. Ceva, sub piele devine neted. Merge, priveşte, plânge. Sunt maşini care încă ard. Focul, desigur, purifică totul. Se întâlneşte cu negri cu gingii albastre. Ceva mai încolo, un bărbat cu o vestă de piele şi o cravată şnur priveşte şi apoi pleacă.

Când o sună pe stăpâna sa, ea îl face să aştepte la telefon. Îi spune să stea nemişcat, într-un picior. El spune da. Da, stăpână.

Nemişcarea e o tortură ca şi albastrul. Poartă roşu, îl duce departe, nu şi albastru. Se leapădă de răufăcători şi de impuri prin flăcări. Chiar şi cea mai mică flăcăruie poartă ordinea lucrurilor în ea.

Ajuns la biserica Saint-Bernard, o ia la stânga. Altădată, sub podul care domină calea ferată, erau ruguri, locomotive aprinse de un incendiu roşu, nesfârşit. Focul lor se înşira de la Gara de Nord până în întreaga Europă Centrală. Rugul de la Pacific 231 mergea până la Moscova într-un fum dezlănţuit. Nu mai rămâne decât o lume de şobolani, iar şobolanii vor purifica lumea. Da, stăpână.

Intră la Cei Trei Fraţi. *Se aşază să bea lapte. Grizbec nu a ajuns încă. Acest omuleţ, care se bucura de încrederea primarului, mănâncă uneori aici. Şi îşi împarte instrucţiunile. „Nu degeaba eşti vice la primărie", obişnuieşte el să spună. Lui Grizbec îi place să fie la curent cu incendiile care vor urma..*

Pe stradă trece o femeie. E frumoasă, cu nasul ei drept, cu părul negru, cu ochii limpezi. Dispare. Intră doi bărbaţi şi se aşază în celălalt capăt al sălii, aproape de toalete. Îşi schimbă locurile. Îl recunoaşte pe cel care se ridică.

E cel pe care l-a lovit în clădirea incendiată.

Zâmbeşte:

„Dansez în întunericul cel mai întunecat", murmură el în timp ce Normandie serveşte clienţii.

22.

Am luat o hârtie ca să-mi pun ordine în gânduri. Nu îmi era de mare folos. Aşezat în fundul sălii de la *Cei Trei Fraţi,* am început să înşir întrebările. Erau patru: de unde venea glonţul Kevlar? Unde era MacDou? Cine îl omorâse pe Salivă? Cine avea interes să pună foc? Se formau vagi legături, corespondenţe stranii. Se desena un tablou de ansamblu care nu anunţa nimic bun. Nu aveam destule elemente ca să descriu totul, dar, în acest întuneric, ştiam ce aveam să găsesc. Începeam să înţeleg ce era cu morţii din Strada Myrha. Oamenii Oamenilor aveau tot interesul să-şi marcheze trecerea. Era de ajuns să caut în tabăra lor. Trebuie să fi fost un executant printre ei.. Totul era să aflu ceva înainte ca el să ajungă la mine. În plus, incendiatorul îl făcea pe Arbessier să turbeze. Tocmai mă îndeletniceam să desenez artistic nişte semne de întrebare, când am văzut-o prin geamul din faţă pe Hannah. Îl însoţea pe Juan. Era grăbit. Poalele impermeabilului îi fluturau în mers. Au traversat strada Stephenson, au ocolit o motocicletă Laverda roşu sângeriu şi s-au sărutat în faţa bistroului. Ca de obicei, Normandie îşi sorbea otrava, la celălalt capăt al tejghelei. Era puţină lume: trei sau patru clienţi citeau ziare de hipism; un tip oacheş, cu un aer vag preocupat, privea afară şi bea un pahar de lapte. Un negru mare

studia textura mesei de Formica. Deasupra căii ferate se întindea un cer jos. Samir, haitianul convertit la islam, mi-a făcut un semn discret. Îngeraşii din colţurile tavanului erau îngălbeniţi de la fumul de ţigară. Mă priveau. Juan a intrat. Normandie se uita după Hannah care se îndepărta. Ceaţa o înghiţi. În tot acest gri, Juan părea fratele meu.

— Bună ziua, Normandie.

— Vii la ţanc, Juan Lorca. Ce vrei?

— O apă minerală, orice. Cum adică, pic la ţanc?

— Da. Locatarul de jos aruncă mizerii pe terenul viran, ştii tu, din faţă. Chiar e dezgustător, toate porcăriile astea. Zice că pentru pisici, dar e scârbos..

— În regulă, Normandie, vorbim mai târziu.

— Eşti avocat, nu? O să-l dăm în judecată. Toţi şobolanii vin şi mănâncă acolo..

Juan s-a aşezat în faţa mea. M-a privit

— Deci?

I-am spus că aveam chef să beau. Îmi tremurau mâinile.

— Hai să mâncăm. Care e meniul zilei, Normandie?

— Măruntaie à la Coin.

— Caen.

— Nu, Coin. E Coin-sur-Lorette, la mine, în Calvados. Poate: ştii, Juan Lorca, Coin-sur-Lorette. Tu ce vrei, Max Mpétigo?

— Nimic. Nu vreau nimic.

Juan s-a întors cu spatele la sală unde pariorii îşi începuseră; jocurile, iar tipul oacheş sorbea din paharul cu lapte. Mi se părea că mă aflu la capătul lumii. Am spus:

— Cred că într-o zi o să fac un nenorocit de articol, într-o zi, despre afacerile dubioase cu imobile.

— Ai grijă, totuşi

— Am grijă, stai liniştit Când îl văd pe Galichat schimb trotuarul.

— Chiar e periculos, tipul.

— Iartă-mă că te-am trezit la trei dimineaţa, acum două zile. Dar tipul de la Zepler, Langrand, a insistat

— Stai liniştit Nu dormeam, oricum. Ţi-a spus chestii interesante?

— Da. Mi-a spus că Gavian e un mizerabil şi e mai bine să-l evit.

— Cu siguranţă are complici. Galichat e implicat sunt sigur. Şi cred că se merge şi mai sus. Adesea e pomenit numele lui Grizbec dar cum poţi afla?

— Tocmai, Juan. Am auzit numele lui Sétubal în legătură cu o chestie grea. Nu ştiu cum să fac.

— Aşteaptă. Lasă-mă să mă gândesc.

Juan Lorca contempla măruntaiele à la Coin, pe care Normandie i le pusese în faţă. Ai fi zis că e o furtună într-un paté de campagne. Erau vârfuri, abisuri, creste, adâncimi nebănuite.

— Am chef să beau, Juan. Rău.

— Rezistă. Fiecare oră contează. Ştii asta. Şi fiecare minut Dacă ai nevoie de mine, aici sunt. Nu-ţi mai stoarce creierii. Aici sunt, prietene.

M-a privit în ochi. Şi-a pus mâinile pe braţele mele. Timpul s-a oprit.

— Uneori diavolul se ascunde în secunde. Rezistă, Max. De băut, nu te opreşti pentru toată viaţa. Te opreşti pentru o zi. Apoi pentru o altă zi. Ştii asta.

Negrul cel mare din fundul sălii s-a ridicat şi s-a întors cu spatele. Avea capul ras, tenul albăstrui, mâinile puternice. Cu un aer iritat, Normandie ştergea barul. Mi-am amintit:

— Şi pisica ta? Tot în cutie e?

— Alias? Da. Am avut treburi pe la Palatul de justiţie. Un tip a comandat un dulap Ikea şi i s-au livrat două. I-a dat în judecată, şi.. Hei, vrei să ne schimbăm locurile? Ştii, e curent..

Simţeam şi eu. Juan şi-a împins farfuria spre mine. M-am ridicat să merg la toaletă. Între timp, Juan ocolea masa ca să ajungă la locul meu. Impermeabilul mi s-a agăţat de masă. Lorca m-a privit zâmbind. Avea privirea unui om îndrăgostit şi l-am invidiat. De pe scaun, mi-a prins încheietura mâinii şi mi-a spus:

— Nu. Nu-l văd pe Sétubal în asta. Am avut de a face cu el. E ambiţios, dar nu şi corupt. Totul e posibil, evident, dar la asta nu mă pot aştepta. Cred că e o glumă informaţia ta. Cel puţin asta e părerea mea.

Poate avea dreptate. Mă dureau tâmplele.

Mă pregăteam să dau drumul la apă ca să mă spăl pe mâini, când am auzit un pocnet surd. Când am intrat în sală, negrul cel mare m-a privit de parcă ar fi văzut o fantomă. A ridicat mâna. Avea un Beretta nichelat. Mă ţintea. Apoi a coborât braţul şi a zâmbit. Gingiile îi erau albastre. Ţeasta plată îi sclipea sub lumina neoanelor. S-a întors şi a ieşit. A încălecat pe Laverda roşie şi a dispărut în ceaţă. Pariorii dispăruseră. La fel ceilalţi clienţi. Paharul de lapte era pe jumătate băut.

Juan Lorca era mort cu capul pe masă. Îi cursese sânge în farfurie.

M-am aşezat şi am plâns.

23.

Sétubal mă privea de parcă aş fi puţit. Galichat şi Frémiet mă invitaseră insistent să iau loc. În picioare, aproape de birou, comisarul, cu mâinile la spate, avea aerul unui om care se resemnează să condamne un om la moarte. Pe fereastra cu grilaj se vedea o bucată de perete din moloni albi pe care ploaia îl degradase de-a lungul anilor. Mortarul făcut în grabă se dezagrega. O funingine neagră umplea cele mai mici crăpături. Era fără îndoială o clădire din anii 1830, una dintre primele de pe stradă. Mă agăţam de reflexele mele profesionale, de darul meu de a observa. Moartea lui Juan ştersese totul. Nu mai ştiam dacă sunt trist, furios sau pur şi simplu distrus.

Sétubal începu să contemple cu o atenţie forţată fotografiile cu autograf şi diplomele de pe perete. Era el cu primarul Parisului, Jean Tibéri, pe cale să decoreze un tânăr poliţist. Apoi, cu prefectul Marchiani, omul de bază al lui Pasqua, în faţa Palatului de Justiţie. Într-o ramă se vedea un certificat ştampilat, care confirma că titularul trecuse cu succes examenele de comisar. O fotografie îl înfăţişa pe Sétubal, cu o cameră în mână, în faţa fortului Vincennes. Îşi netezi cravata cu grijă şi îşi verifică luciul pantofilor.

— E o nebunie, cât de repede se rezolvă anumite treburi.

Vorbea cu o furie stăpânită. Aproape că şuiera ca un şarpe. Se aplecă în faţă, sprijinit de birou.

— Domnule Mpétigo, vorbiţi-mi despre moartea prietenului dumneavoastră, avocatul Lorca. Acces de nebunie? Gelozie? Crimă pasională? Ce credeţi că s-ar potrivi mai bine? Ce am putea să vă punem în cârcă?

Îmi apăru dinaintea ochilor capul lui Juan, pe masă. Cu gâtul ca într-o menghină, am lăsat liniştea să mă cuprindă. Dacă nu ne-am fi schimbat locurile la *Cei Trei Fraţi,* prietenul meu ar fi încă în viaţă. Galichat, în spatele meu îmi dădu un ghiont.

— Răspunde Pétigo, când ţi se vorbeşte.

Am dat să mă ridic. Galichat mă forţă să mă aşez. Nu aveam chef să lupt. Galichat repetă, într-un val de fum:

— Răspunde.

Se făceau două ore de când eram în acest birou, sub supravegherea jandarmilor. Încercam să revăd scena. Umbra negrului celui mare se închega în capul meu.. Aşadar Oamenii Oamenilor încercaseră să mă ucidă? Îmi aminteam avertismentul lui Aubelin Rector. Urgenţa era să ies de aici. Atâta vreme cât rămâneam în acest birou, nu puteam să ripostez. O furie densă îmi urca în obraji.

Comisarul spuse:

— Deci, Mpétigo, ceva amintiri?

— Nimic.

Galichat lătră:

— Nimic, domnule comisar!

Sétubal luă un scaun şi se aşeză în faţa mea, cu spătarul între noi. Se sprijini în coate şi reluă pe un ton calm, dar exasperat.

— Mă plictisiţi Mpétigo. Nu numai că nu am putut să vă suport niciodată dar, pe deasupra, când vă încredinţez o anchetă, o sabotaţi! Am o răzmeriţă pe cap. Găsim trei cadavre, vă cer să

vă informaţi cu discreţie, fără valuri, şi dumneavoastră îmi veniţi cu doi morţi, Saliverro şi Lorca. Nu am nevoie de aşa ceva. Primarul îmi va cere socoteală, iar eu i-o voi da. Adjunctul său, Grizbec, e deja pe drum. Mă urmăriţi?

— Eşti atent, Pétigo?

Galichat îmi sufla bronhiile lui putrede în nas.

— Deci, pe scurt, Mpétigo. Din punctul meu de vedere, de comisar, e simplu. Există un factor de dezordine şi acesta sunteţi dumneavoastră. Cum vă faceţi apariţia, cum oamenii încep să cadă ca muştele. Nu pun la îndoială că sunt indivizi dubioşi în cartier. Dar mi-a imposibil să fac tot: ancheta incendiilor, supravegherea conflictului dintre dealeri, găsirea criminalilor. Am deci o soluţie de-a gata: să vă închid. De altfel, nici nu e atât de imposibil să nu fiţi vinovat. Doar dacă..

Fără să spună nimic de data asta, Galichat mă împinse.

— Doar dacă ar fi mort, domnule comisar.

— Doar dacă ar fi mort. Ceea ce ar fi foarte practic. Fără cheltuieli de judecată, cu dosar închis perfect. Dar nu ar fi decât încă un deces, în momentul ăsta.. O să vă dau drumul, Mpétigo. Încercaţi să fiţi omorât cât mai repede, da? Mi-ar face plăcere. Pentru bunul mers al administraţiei, înţelegeţi?

Nu aveau nimic cu mine, ştiam. Sétubal îşi făcea jocul, nimic neobişnuit. Galichat, în spatele meu aruncă:

— Cât de repede, negroteiule.

Galichat se trezi cu creştetul meu în faţă. Poate că îşi înghiţi şi chiştocul. Sângele începu să îi curgă în firicele băloase pe haină. Comisarul se ridică şi îl reţinu pe Frémiet, care îşi scosese pistolul. O ură nestingherită se citea în ochii inspectorului. Un fel de fărâmă de umanitate alunecă pe chipul lui Sétubal, care murmură:

— Ieşiţi.

Galichat, cu gura plină de sânge, se ştergea. Ajuns în prag, comisarul, redevenit glacial, îmi aruncă din urmă:

— Şi grăbiţi-vă.

Ajuns în comisariat, am dat telefonul la care aveam dreptul. Iuri Părosul venise şi făcea în sala de aşteptare un scandal monstru, ameninţând toţi poliţiştii din lume cu plângeri pe lângă curtea de justiţie, reclamaţii la *Amnesty International.* Nu era avocat, dar poseda reflexele vechii sale vieţi din URSS: cu cât urlai mai tare, cu atât mai sigur ajungeai la un rezultat.

Era devreme. Iuri mă luă de braţ ca pe o bătrână. M-am sprijinit de el şi am simţit cum mă împingea spre maşină cu burta sa mare. Deschise portiera Peugeut-ului său 504 şi mă ajută să mă aşez. Apoi înconjură maşina, se aşeză la volan. Văzându-mi furia şi tristeţea îmi spuse:

— Nu-ţi fă griji, Max, sunt aici.

— Ştiu, Iuri. Hai să mergem. Trebuie să trec mai întâi pe acasă.

Iuri Simonievici Bendel era prieten cu Juan şi Hannah. Juan îi dăduse lui Iuri cursuri de drept, îi împrumutase manuale pe care acesta le devora cu fervoare. Uneori, Iuri era confidentul lui Juan: îi explica teoriile sale, bănuielile sale, iar Părosul replica. Astăzi, Iuri şi cu mine împărtăşeam furia, o furie nebună. O furie de aruncat totul în aer. Prietenul nostru Juan era mort, iar noi aveam să aruncăm totul în aer.

Iuri mă lăsă la mine. Înainte să cobor din maşină l-am întrebat:

— Ajută-mă. Nu putem lăsa lucrurile aşa cum sunt.

— Bineînţeles, Max. O să ne ocupăm de mizerabilul care l-a omorât pe Juan.

— Mai întâi trebuie să îl găsim pe nenorocit.

— Ai vreo idee?

— Mii, Iuri. Dar deocamdată nu ştiu dacă sunt bune. Am nevoie să mă gândesc. Vezi dacă poţi afla ceva.

— S-a făcut. Max, tu ştii că am traversat marea înot ca să scap de KGB, nu ştiu dacă ţi-am povestit..

— Nu acum, Iuri. Te sun mai târziu.

A plecat în Peugeot-ul lui şubred. O zi murdară otrăvea strada murdară şi ea.

Nu se zărea nici măcar Sacré-Cœur, sufocată într-o bucată de cer pământiu. Zidul împuşcaţilor, zidul care îmi dădea o strângere de inimă ori de câte ori treceam prin faţa lui, plonja într-o beznă polară. În faţa clădirii mele, lucrările avansau: terenul viran începea să fie excavat într-un ritm susţinut. Macaralele şi excavatoarele lucraseră bine. Nu ştiu de ce, dar vederea acestor muncitori cu cizme de cauciuc care coborau în gropi, în acest noroi galben, îmi provocă un acces de melancolie. Cartierul era sfărâmat, oamenii minaţi, iar prietenul meu era mort. Camioanele cărau pietriş, metri cubi de pământ şi îmi duceau cu ele sufletul. Parisul era dezmembrat. Gaura de aici părea un mormânt de un hectar, adânc de cincisprezece metri şi care se umplea încet, încet cu apă de ploaie. Micile clădiri din Strada Ordener crăpau. Gravitatea îşi făcea treaba: punea la pământ casele de chirpici. În curând, nu avea să mai rămână nimic. Aş fi vrut să le sparg dinţii agenţilor imobiliari, să dau foc răufăcătorilor. Prea mulţi morţi, prea multă sărăcie, prea mult ghinion. Îmi venea să omor pe cineva.

Eram acolo, la un pas de casă, terminat de ură şi de somn, când trecu un tip. Avea mustăţi mari şi un început de burtă. Ochii îi erau surâzători, dar nu şi gura. Încălţămintea îi era deformată de bătături şi monturi. Purta o cămaşă albă şi o cravată neagră, mică.

— Pe pariu că vor să facă o piscină, acolo.

L-am privit.

— Olimpică, având în vedere mărimea.

Părea obosit. Nu ştiam de unde să-l iau. Necazul cu băieţii de cafenea e că ai impresia că îi cunoşti, dar îndată ce îi întâlneşti pe stradă, fără haină, fără prosop şi fără platou, ei devin la fel de străini şi de îndepărtaţi ca verii din provincie.

— Mă recunoaşteţi? Sunt la Zepler, Jean-Claude. V-am servit stridii acum două zile. Aţi vorbit cu Langrand, patronul meu. La dracu', ce mă dor picioarele. E mai rea decât durerea de dinţi, asta de picioare. Cu dinţii, poţi merge la dentist. Dar pentru picioare unde să mergi? La muncă, acolo mergi.

L-am lăsat să sporovăie. Era ca radioul. A continuat

— Bine, trebuie să plec. Încep lucrul la şapte. Cele treizeci şi cinci de ore, la noi sunt ca durerile de picioare, nu se tratează, nu există.

Şi-a scos pachetul de *Gitane*, ţigări de care fuma şi tatăl meu. Astăzi toată lumea fumează americane, în cutii frumos colorate şi cu afişe cu cowboy. Am privit cum cădea ploaia mărunţă, din ce în ce mai rece. Crăciunul venea cu apă. Jean-Claude a scuturat scrumul şi mi-a zis:

— Mongo Impala. Tipul pe care îl căutaţi se numeşte Mongo Impala. Un negru înalt, ras în cap. Are un motor italian, o Laverda. Când eşti chelner vezi şi auzi chestii. Dacă eşti crâşmar sau taximetrist, ai şi licenţă de turnător. De asta nu voi fi niciodată patron de bistrou, niciodată. Sunt chestii care nu se fac Dacă eşti chelner auzi şi uiţi. În general, uiţi. Ăsta e un cadou. Mongo Impala, ca să vă spun aşa, e omul bun la toate al indivizilor ăstora, Oamenii Oamenilor, curului meu. E bătăuşul lor. Un animal. Gata, am spus-o. Dar nu v-am spus-o, da?

Am întrebat:

— Care e legătura? Alaltăieri seară, la Zepler, mă interesa Gavian. Deci?

— Atunci e simplu, la naiba. Într-o dimineaţă, l-am văzut pe Gavian cu tipul ăsta, Impala. Nu ştiu ce uneltesc împreună. Poate că Impala se alege şi el cu ceva lucrând pentru Gavian. Pare logic. Un bacşiş, cum s-ar spune.

Părea plauzibil. Oamenii Oamenilor să muncească pentru Gavian? De ce nu? Era o alianţă bună pentru a curăţa locul. L-am privit pe Jean-Claude în ochi. Ne înţelegeam, noi doi.

A continuat:

— Nu m-aş mira dacă s-ar întâmpla şi altele. Cred că la primărie sunt unii care îşi trag bucăţi grase.. Gavian are prieteni.

— Aveţi vreo idee?

— Despre asta nu. Dar e treabă serioasă cu Mongo Impala.

Am întrebat:

— De ce faceţi asta?

— Eh, dacă nimeni nu face nimic..

Şi-a aruncat chiştocul în gaura imensă. Apoi a plecat. Mergea şchiopătând prin burniţa roşcată. Îl dureau picioarele pe Jean-Claude. Chiar în dreptul farmaciei, sub neonul verde care clipea, mi-a făcut cu mâna.

Apoi a dispărut după semafor.

Oamenii Oamenilor aveau textele lor. Ei spuneau: „Orice lună, orice an, orice vânt cutreieră la nesfârşit, apoi ajunge. Orice sânge ajunge la locul liniştii sale, aşa cum ajunge la măreţia tronului său. Demult, Timpul era alb şi negru şi lăuda măreţia domnitorului Oamenilor. Timpul era măsurat, cu razele Soarelui. Timpul era măsurat cu sita stelelor. Dumnezeul Oamenilor Oamenilor privea şi sângele a înecat stelele. Dumnezeii Celor ai Sării, necinstiţii, au adus păcatul care dormea pe Fundul mării.

Soarele fu muşcat, iar Oamenii Oamenilor porniră la război.” Mongo Impala îl doborâse pe prietenul meu Juan.

L-am sunat pe Iuri. I-am dat instrucţiuni. Aveam nevoie de ajutor: marele Danone nu aştepta decât un semn. Iuri avea să i-l dea.

24.

În acea dimineaţă de duminică, un vânt grăbit scutura pomii. Nu uitasem de întâlnirea cu Julien. Poate că o plimbare mi-ar fi limpezit gândurile, mi-ar fi alungat pofta de a ucide.

Am început să pedalez susţinut spre pădurea Meudon. Era frig şi puţinele maşini mergeau cu încetineală. Ajuns la panta de la ieşirea din Clamart, am simţit un junghi în piept. Rector mă aştepta, aşezat pe trotuar, uitându-se la pedala semicursierei sale. M-a văzut, a încălecat pe bicicletă şi am intrat în pădurea de castani.

Am pedalat repede timp de un sfert de oră, dar gândurile ne erau în altă parte. Rector s-a întors spre mine, cu faţa întunecată.

— Merge tătăiţă?

Am dat din cap că da.

A continuat:

— Cum te simţi?

— Păi..

— Da, ştiu. Coborâm spre Chaville, drumul e mai nou.

Alţi sportivi de duminică ne depăşeau. Purtau tricouri colorate, geci de marcă, caschete profesionale. Cu puloverele noastre şi bicicletele din alte vremi, păream scoşi din Muzeul de istorie naturală. În sfârşit, am poposit la Échale. M-am aşezat în

iarba umedă. Mă gândeam la ce îmi spusese Aubelin. Aveam chef să îi vorbesc lui Julien despre asta, dar nu ştiu de ce simţeam că era mai bine să aştept.

— Julien, de câtă vreme eşti tu la sticleţi?

— De multă vreme, de al dracu' de multă vreme.

— Şi nu ţi-e silă?

— Ba da, în fiecare zi. Îmi fiecare zi îmi vine să dau o lovitură şi să dispar cu seiful.

— Şi de ce nu ai făcut-o?

— Habar n-am. Familia, poate. Ideea că puştiul meu mă va privi.. ştiu eu. Şi mai e şi taică-meu.

— Alaltăieri, când l-ai caftit pe CRS..

— Nu vreau să vorbesc despre asta.

Liniştea s-a lăsat din nou. A început să-şi roadă unghia degetului mic de la mâna stângă.

— Max, ai aflat ceva despre MacDou?

— Nu, nimic. Soţia lui începe să se îngrijoreze.

— A plecat fără bagaje?

— Da, da.

— Vreo valiză, vreo sacoşă?

— Nu, nimic.

— Nu avea vreo cutie, ceva, vreo cutie de pantofi?

— Nu din câte ştiu eu, Julien. Care e faza cu cutia asta de pantofi?

— Glumeam, Max. Nu mai lua totul în serios. La dracu', sunt castani peste tot M-am mai gândit la faza cu Kevlarul. E o chestie militară. Presupune nişte contacte.

— Asta mi-a zis Gorasson. Vezi la armată, Julien.

— E clar. Nada. Nimic. Într-o zi o să mă sui pe bicicletă şi o să plec spre Mediterana.

— Dar unde se fabrică, gloanţele astea de elită?

— Mister. În uzine de armament secrete. Nu avem acces, noi poliţiştii de rând. Suntem prea mici. Se pare că un fost ambasador israelian s-a reorientat spre astfel de trucuri. Are o uzină la Comores.

— La Comores?

— La Comores sau la Tombuctou pentru mine e acelaşi lucru. Nada. De altfel, na, mi se rupe. Mergem?

Printre copaci se vedea Montmartre, Sacré-Cœur. O ceaţă portocalie ascundea malurile Senei. Am urcat iar pe biciclete şi în timp ce coboram spre fortul Aisance, am primit o rază de soare. Era bonusul zilei. Sau al săptămânii.

Ceva nu îmi dădea pace şi nu ştiam ce anume. Era ceea ce îmi spusese Goldsinger? Sau Aubelin Rector?

Titlurile ziarelor de duminică anunţau că primarul Berduis ţinuse o conferinţă de presă despre „toleranţa zero". Adjunctul său Grizbec a întărit anunţând operaţiuni în forţă şi susţinuse că lipsa de acţiune era intolerabilă. Cuvinte goale, limbă de lemn, cuvinte de praf.. Furia m-a izbit în cap ca o bilă de foc. Uram lumea întreagă. Aş fi transformat Parisul într-un rug. I-aş fi decupat eu însumi rotulele lui Mongo Impala. Telefonul pe care Iuri i l-a dat lui Danone avusese efectul scontat: câinii erau dezlegaţi. Un val de plâns mi-a urcat în gât

Mâine aveam să îl îngropăm pe Juan.

25.

Amar spăla pahare. Întorcea un spate obtuz agitaţiei lumii. Bătrânii, în fund, lăsaseră manila şi piesele de domino pe masă şi dispăruseră. *Idéal Bar* mirosea a tutun rece, a bere caldă şi a zaţ de cafea. Florile de colţ, de pe fotografia mare din fund, îngălbeneau încet. De cealaltă a străzii, şantierul era pustiu. Ploaia umplea încet, încet excavaţia. Macaraua avea deja picioarele în apă. Arbessier se trezise şi voia rezultatele expertizei asupra imobilelor incendiate, iar eu trebuia să aflu ceva despre Fiduciara de Nord. Djondjon, cu un aer preocupat, îşi pregătea lucrurile pentru şcoală. Un miros persistent de ars îmbâcsea cartierul. Ministrul de Interne era emoţionat, ceea ce le era indiferent, tuturor celor din 18: toanele lui Sarkozy erau de faţadă.

Amar s-a întors, şi-a ridicat şuviţa care îi cădea peste fruntea pleşuvă şi s-a aplecat peste cafeaua mea:

— Max..

— Da?

— Max.. Ţineam mult la Juan. Îmi pare rău pentru tine. Mă întristează. E îngrozitor.

— Mulţumesc, Amar.

Ne-am strâns mâinile peste tejghea. S-a lăsat liniştea. Filtrul de cafea şuiera, jgheabul şiroia peste carcasa maşinii. Cel puţin vremea mai potolea incendiile.

Djondjon, cu ghiozdanul gata, alunecă pe lângă mine. Îmi zâmbi cu un surâs cald şi bun. Înainte de a deschide uşa, aşteptă ca tatăl său să fie ocupat pentru a-mi şopti:

— Mergi pe la Gold, Max, mi-a spus că te aşteaptă.

Mergând de-a lungul străzii Jean-Robert, am privit apa. Avea dreptate omul cu monturi, Jean-Claude: era o piscină olimpică. Din înălţimea lui Montmartre, de-a lungul Străzii Doudeville şi pe Strada Ordener, apa curgea în pârâiaşe pământii. Dădea peste rigole, stingea tăciunii, purta şobolani morţi şi sfârşea aici, în această cloacă. Încă două zile şi gaura va fi umplută, iar apa se va revărsa pe trotuar. Am avea un bazin privat de un hectar, o premieră în cartier. Amar ar închiria bărci, gondole. Am vâsli ca să ajungem la poştă. Pescarii se vor instala cu undiţele lor pentru a tachina ciprinide bolnave şi şobolani morţi. Am planta sălcii plângătoare care chiar ar plânge, de mizerie.

M-am gândit la Juan şi am lăsat capul în jos.

Goldsinger era în fundul croitoriei. Îşi pieptănase cu grijă părul pe spate, cârpea ceva, iar pe mese, un puzzle de haine aşteptau cusătura finală. La ora asta muncitorii lui coreeni nu ajunseseră încă. În cei câţiva metri pătraţi ai atelierului, mici cercuri luminoase presărau masa de croitorie care părea că prelungeşte Strada Marcadet. Uneori, cu prieteni la fel de bătrâni ca şi el, Gold vorbea poloneză sau idiş. Dar prietenii erau tot mai rari: mureau. Se spunea că Goldsinger doarme pe o comoară.

Se ridică.

Fără să spună un cuvânt, traversă buticul şi deschise un dulap. Scoase de acolo o vestă albă. Mi-o întinse:

— Poftim, Max.

Am cercetat obiectul: era o cămaşă antiglonţ, de ultima generaţie cu 380 de grame de fibre de mare densitate, lucrată în patru iţe, în patruzeci de straturi, şase puncte de fixare, rabatabilă pe laturi şi cu apărătoare până sub bărbie. Fină, foarte fină. Nici chiar poliţiştii nu aveau aşa ceva. Am îngăimat:

— Gold, dar..

Îmi făcu semn să tac. Apoi, scoase din dulap un revolver Smith&Wesson. O armă impresionantă, albăstruie, clasică. Nu era un pistol de rapper de tras pe sub mână, niciun obuzier de cowboy justiţiar. O şmecherie cu putere netă care stopa instantaneu. Super instantaneu, cum spunea Gorasson.

— O amintire de la Irgun.

Aşadar, această armă călătorise în Palestina sub mandat britanic? Iar Goldsinger, bătrânul croitor Goldsinger luptase cot la cot cu luptătorii evrei din 1945? Numai că la vremea aceea, vestele antiglonţ erau un concept SF.

Am ezitat în privinţa revolverului. Nu trăsesem în viaţa mea vreun foc de armă şi nu eram sigur că pot să o fac ori că aş avea chef vreodată. Dar mă stăpânea un amestec de furie, de ură, de vinovăţie şi de ruşine. Dar mai ales de furie. Goldsinger mi-a dat vesta. Am refuzat. Nu aveam nevoie, aveam la mine basca lui Troţki. Acest talisman îmi era de ajuns. El îmi strecură pur şi simplul pistolul în buzunar.

Apoi mă privi:

— Max, vezi să supravieţuieşti.

Da, aveam să supravieţuiesc.

Îmi bâzâia mobilul. Era Nathalie Bauer, care făcuse nişte investigaţii la rugămintea mea. Fiduciara de Nord deţinea într-adevăr zeci de imobile. Pe planul cadastral reperasem clădirile

vizate: erau presărate de la Montmartre până la Villette, fără ordine, fără un plan anume. Societatea îşi avea sediul la Lille şi îşi gestiona parcul imobiliar de la distanţă. Arbessier trepida: era sigur că incendiile erau provocate. „Nu e vorba aici de hazard", îmi spusese el. Hazardul nu există la cei săraci. Nu e decât ghinionul.

La numărul 25, pe Strada Doudeauville, la numărul 7, pe Strada Stephenson, colţul Străzii Richomme, numărul trei din pasajul la Chapelle.. Ghinionul îi scuipase afară pe aciuaţii fără acte, care locuiau în imobilele Fiduciarei. Acest ghinion transformase în scrum pereţii, acoperişurile, scările. Pentru a evita restaurarea, renovarea, taxele, sechestrele, administraţia, cineva găsise de cuviinţă să transforme casele în scrum. Lista era probabil mai lungă. Cine era în spatele Fiduciarei de Nord? Nathalie Bauer nu ştia. Pistolul lui Goldsinger îmi lovea picioarele, pierdut pe undeva prin impermeabil. Nu era o armă pentru mine, era doar o greutate în plus. Mă apropiam de ţintă, simţeam asta.

Trebuia să caut, să caut prin drojdia societăţii, unde domneşte negura absolută.

Trebuia să cobor în întunericul cel mai întunecat.

M-am întors acasă, mi-am pus costumul închis la culoare şi m-am îndreptat spre cimitir. Era timpul.

26.

După înmormântare aveam un gust ca de cenuşă în gură.

Cimitirul Montmartre şerpuieşte. Pleacă de la Terrass Hotel, apoi coboară spre Pigalle şi Piaţa Clichy. Sus, aproape de clădirile Hipodromului e liniştea. Jos e zgomotul cu maşinile şi amatorii de sex. Hipodromul a fost demolat acum mult timp şi chiar şi Gaumont-Palace, construit după aceea, a fost ras. Garajul este încă acolo dar nimeni nu ştie că a fost acolo un hipodrom şi curse de care à la Ben Hur, pe care puştii le priveau bătând din palme. Marcel Carné îşi amintea că se mâncau portocale şi toată sala era plină de parfumul lor. Îmi spusese asta iar eu publicasem totul în *Trezirea lui 18.* Juan Lorca era înmormântat la unghiul Străzii Joseph-de-Maistre, în faţa Străzii Tourlaque. Mormântul era adânc. În adâncul lui era rece.

Nu am văzut bine ceremonia. Din cauza lacrimilor, fără îndoială. Tatăl şi mama lui Juan, demni şi îmbrăcaţi bine, aruncaseră pământ şi apoi flori în groapă. Domnul Lorca, cu părul complet alb, înaintase, îşi desfăcuse fularul roşu, un fular decolorat de soare şi de la vreme, fularul revoluţionarilor spanioli, îl împăturise şi îl lăsase să cadă pe pământ, fără o lacrimă. Chipul îi era ca de ceară. Prietenul meu era culcat între un profesor de muzică şi un revoluţionar creol. De-a lungul

aleilor treceau şi apoi dispăreau în linişte vizitatori cu chipuri reculese. În depărtare se auzea o orgă mecanică. La ora asta, fetele de la Moulin-Rouge făceau cumpărături pentru cină, în Strada Lepic. După comisarul Sétubal, povestea îşi urma cursul. La fel şi Sena.

Mai târziu, am colindat îndelung. Djondjon mă ţinuse de mână. În faţa tutungeriei Caulaincourt, m-am oprit. Lăsasem în urmă cimitirul cu florile sale de marmură, cu florile sale colorate, cu regretele în floare. Am lăsat mâna copilului. El m-a privit şi a plecat.

Am intrat. Fumul era dens, vâscos. Un juke-box cânta o melodie la modă, ceva despre „Capătul scenei/ Ieşirea artiştilor". M-am aşezat în fund, pe un taburet. Rumeguşul de pe jos îndulcea zgomotele. Am comandat un Perrier pe care nu l-am băut. Mă uitam la cercurile umede de pe tejghea. Mă gândeam la plimbarea cu bicicleta. O amintire vagă, o părere: ce spusese Rector? Era ca o enervare îndepărtată. Aş fi putut vorbi despre asta cu Juan. Dar el plecase pentru totdeauna.

Izul alcoolului îmi dădea târcoale, tremurăturile mâinilor de asemenea. Am strâns pumnii. Altădată, când beam, mă înveseleam. Apoi mă întristam. Traversasem luni, ani într-o ceaţă: nu ştiam cine sunt. Dominican din Santo-Domingo, evreu din Istanbul cu tată african.. Max Mpétigo nu era nimeni. El bea şi asta era tot.

Noaptea se revărsa peste bar. Figurile se succedau, paharele se goleau, barmanul fusese înlocuit cu altul. Juan spusese: „Diavolul se ascunde în secunde." Dar când fiecare secundă durează o eternitate, infernul nu e departe. Corallien Juste, bunicul, îmi lăsase moştenire nostalgia devorantă a unei alte vieţi. Sub domurile Istanbulului el întâlnise luptătorii Armatei

Roşii, se lansase în lumea cafelei şi a fotografiei, apoi dispăruse undeva în Asia Centrală. Îl vedeam, cu pălărie de panama, în faţa unui vapor cu aburi în Bosfor. Avea chipul lui Juan Lorca. Acolo departe, stelele erau înecate în sânge.

Amar se apropiase şi aruncase un trandafir. Djondjon se apropiase şi aruncase un trandafir. Apoi Iuri Preţ Special, Bellochio, Normandie, paznicul de la spital, medicul şef Toscano, Smaih, vânzătorul de şireturi, David Boutboul, de la şcoala de şoferi. Nathalie Bauer, palidă, îşi adusese la gură colţurile şalului, aproape de Rector. Erau unii pe care nu îi ştiam. Poate că Éliphas Levi, rabinul din Varşovia, venise dintre morţi pentru a asista la înmormântarea lui Juan Lorca.

La sfârşit a plecat toată lumea. Hannah, aşezată pe un scaun pliant care se afunda în noroi, s-a ridicat. Dincolo de groapă, am deschis sacul de plastic *Tati* pe care îl adusesem. Hannah m-a privit şi capul îmi vâjâia. Zeii răi îl omorâseră pe prietenul meu, îi frânseseră iubirea. Am băgat mâna în sac, iar Hannah, cu o mică înclinare a capului, mi-a făcut semn să continui. Am răsturnat cenuşa lui Alias, pisica, în mormânt. Hannah a plecat. Cât timp s-a scurs? Când Djondjon a venit după mine începusem să mă gândesc la rugăciunea Oamenilor Oamenilor: „Şi Răul a apărut şi s-a văzut în ochii oamenilor.”

Acum ştiam cine sunt şi ce sunt. Max Mpétigo. Cel pierdut.

Când noaptea devine densă şi se îndreaptă spre dimineaţă, tentaţia e imensă. Există măreţia gestului, a acestui prim pahar de bere, cu pereţii perlaţi, e prospeţimea lichidului în gât. Există unduirea limbii, la cel de-al doilea pahar de vin roşu, burtos şi bine aşezat în căuşul palmei. Limba plescăie, există focul din gâtlej, la al treilea pahar de whisky, lung şi tubular. Vedeam sângele în farfurie, la *Cei Trei Fraţi.* Aş fi preferat ca Mongo

Impala să nu se fi înşelat, să îl fi ucis pe Max Mpétigo, fratele celui alb, distrusul.

Mâinile îmi tremurau din ce în ce mai tare. Un chip apărut din neant îmi vorbea. „Am mizat pe Toupadic, al treilea, înţelegi.. Am mizat...” Apoi un alt chip l-a înlocuit pe primul: „Şi i-am spus: nu e un ventricul, e o plafonieră, ha, ha..” Noaptea se fărâmiţa.

I-am făcut semn chelnerului. Am comandat o jumătate de bere şi un pahar de Vat 69. Cercurile umede de pe bar dansau. Obrajii îmi ardeau ca focul, iar gura îmi umplea gura. Ca să câştig timp, m-am ridicat să pun o piesă la juke-box. O melodie băloasă a umplut Tabac Caulaincourt. Mesele din pal se clătinau. Taburetul la fel. Mă prăbuşeam din nou.

Am ridicat paharul de whisky, privind la jocul luminii în lichidul idiot. Jocurile erau făcute: am simţit mirosul agresiv al alcoolului, în acelaşi timp liniştitor şi brutal. Nu băusem de zece ani, zi după zi, minut după minut, secundă după secundă. Recompensa era acolo. Buzele mele au atins paharul.

Muzica era atroce. „Am pariat pe Palissien şi pe Vagadac..” Fumul de ţigară blondă îmi ardea plămânii. „I-am spus: sora ta..” Zgomotul pe care îl făceau picioarele scaunelor era atenuat de rumeguş. „Şi acolo deasupra am înfiletat iar becul şi fu lumină, ha, ha, ha!” Mâinile îmi erau moi.

Am dat capul pe spate şi am băut. La început nu am simţit nimic. Apoi ceva ca o bombă atomică mi-a explodat în stomac. Am alunecat de pe taburet, în timp ce o femeie încerca să mă susţină. Am mai apucat să îi văd poalele mantoului lung şi m-am prăbuşit spre centrul Pământului.

Când m-am trezit eram în pat. Calculatorul scârţâia, basca lui Troţki, de pe televizor risca să cadă, iar şobolanii, fără îndoială,

dansau. Ştiam asta, simţeam asta. Rânjeau, îşi făceau de cap, se îndopau cu peretele. Veioza de la capul patului, aprinsă, lumina teancurile de cărţi, de ziare, şi de hârtii cu date statistice. Îmi simţeam gura pungă.

— Cum vă simţiţi?

Ea mi-a zâmbit şi m-am gândit că poate eu eram în groapă. Că se înşelaseră şi că dreptatea exista.

Hannah mi-a întins un pahar de ceai.

— Max, vă reveniţi, da?

Mi-am revenit. M-am aşezat pe pat. Impermeabilul meu era agăţat cu grijă în cuier, aproape de intrare. Într-o cratiţă fierbea apă. Mă durea capul, mă dureau mâinile, spatele. Mă întorceam din război. Afară era Uralul. Afară era Marele Nimic.

Hannah s-a aşezat lângă mine. Mi-a luat mâinile care tremurau într-ale ei. M-a sărutat îndelung, încet, pe buze, înainte de a se dezbrăca. Am făcut dragoste cu delicateţe. A trecut o noapte de catifea. Cred că am fost fericit. Apoi ea s-a ridicat, mi-a mângâiat obrajii cu dosul palmei, şi-a pus paltonul şi a plecat. Nu am mai văzut-o niciodată.

Nu peste multă vreme a venit Danone. A spus: „Am primit mesajul lui Iuri. Mongo Impala nu e departe. Apoi vom merge să-l căutăm pe MacDou. Tu eşti prietenul meu şi e prietenul tău. Hai.”

27.

— Vino, Max!

Danone mă aştepta pe trotuar. Am pornit însoţiţi de o duzină de războinici, împrăştiaţi în mici grupuri de o parte şi de alta a drumului. Erau cei mai buni dintre Oamenii Sării, gărzile de corp ale marelui Danone, preşedintele măcelarilor şi al taximetriştilor. Tăcuţi, bărbaţii ăştia negri alunecau pe urmele noastre. Priveau în toate părţile. Mâinile li se mişcau pe lângă corp: niciunul nu avea vreo ţigară între degete sau mâinile în buzunare. Aveau mâinile libere, semnul profesioniştilor adevăraţi. Moartea putea veni dinspre o uşă mucegăită sau dintr-o maşină oprită. Totul era suspect pentru ei. Erau experţi în supravieţuire.

— Vino cu mine, Max. Nu spune nimic.

Nu ziceam nimic. Danone cu djellaba sa galbenă peste haina de piele, înainta repede. Caroserii calcinate de maşini umpleau şoseaua. Comisariatul părea părăsit. Comisarul Sétubal era probabil în misiune. În ce misiune? În misiunea de a-i sâcâi pe hoţii de buzunare şi pe traficanţii de Camel cu filtru. Rarii trecători se grăbeau să o şteargă. Ultimele băcănii arabe începeau să-şi închidă obloanele: era dimineaţă. Tipii ăştia vindeau Cola-Houlou şi seminţe de floarea soarelui noaptea. Ziua, toată lumea mergea la Solo Prix, care era mai ieftin, cu riscul de a primi o dală

de piatră în cap. Cheng, chinezul de la curăţătoria de haine, veşnic curbat sub un imens balot de haine murdare, îmi zâmbi. Hannah plecase. Zâmbetul mă ajută o nanosecundă.

Ajunşi pe Strada Poissonniers, am tăiat-o spre nord, până la colţul Străzii Oran. Drogaţi închipuiţi, gunoieri care despachetau câte un sendviş, negrese umblau de colo colo fără ocupaţie. Spionii Oamenilor Sării. Nimeni nu putea trece pe acolo fără să fie scanat, radiografiat, cântărit, puricat, examinat. Un politician inconştient îşi deschisese un birou electoral, „Antena UPM", câţiva metri mai încolo. Nimeni nu venea la el şi nu înţelegea de ce.

Am intrat într-un restaurant cu pereţi scorojiţi, Tombuctu Mâncare de calitate. La Tombuctu erau sosuri roşii de la care îţi dădeau lacrimile, vinuri necunoscute care îţi făceau părul să crească, deserturi prea dulci care îţi încleiau gura, cafea care găurea mesele. Clienţii erau aşezaţi la mese obosite, chelnerii îmbrăcaţi în haine de tweed sau în sacouri din piele de căprioară aduceau preparate fierbinţi zornăindu-şi brăţările şi dezvelindu-şi dinţii de aur. Unii purtau decoraţii mici: drapele smălţuite cu profilul lui Lenin, medalii incrustate cu gheparzi pătaţi, coroane sclipitoare din nichel argintiu brăzdate de puşti aliniate. Nimeni nu călcase vreodată în bucătăria de la Tombuctu. Mâncare de calitate. Inspectorul de la Igienă, cel adevărat ar fi leşinat. Sau poate ar fi cerut un plic mai gras. Venisem adesea aici cu MacDou să mâncăm ied copt în frunze de palmier.

Danone îi făcu semn Soniei, patroana, o femeie obeză ale cărei mâini deformate de artrită semănau cu nişte gheare. Ea zgârie aerul arătând spre o draperie din spate.

Am intrat şi mirosea a peşte cu picant. Gărzile de corp au rămas pe băncile de la Tombuctu, cu mâinile pe genunchi.

Danone mă duse printr-o curticică, o cabină de portar, o magazie, un depozit de pubele, prin veceuri turceşti. Apoi împinse o poartă şubredă. Dincolo era Strălucitorul, cu dinţii săi de tunete şi ochii lui de sare, cel care trimite cai de foc împotriva zeilor răuvoitori.

Trebuie să ai încredere în poliţie. Trebuie să ai încredere în oameni precum Galichat ori Sétubal. Poliţia nu vede cariile din clădirea Gaz de France care se va prăbuşi, nici capsulele roşii de drog vândute de Oamenii Oamenilor. Ea nu ştie că un uscător de păr poate deveni o armă mortală. Ea nu înţelege că nişte omuleţi, pot rezista, de unii singuri o viaţă. Ea ştie, în schimb, să provoace incendii. Mă întrebam cum putea Rector să suporte toate astea. O idee vagă a început să se ridice la suprafaţă, ca o amintire îndepărtată. Era ceva legat de Sétubal. Ce cuvinte folosise în birou? Refăceam puzzle-ul.

Afară era insurecţie. Samir murise azi-noapte în celula comisariatului. Sudanezi, hutu, zuluşi, fugari de la Capul Verde arseseră Renault-uri, Peugeot-uri şi câteva Toyote. Transformaseră în jăratec un grup de case dinspre Saint-Bernard. Tinerii ghanezi îşi dezlănţuiau furia aprinzând chibrituri şi turnând bidoane de benzină. Samir, visătorul haitian convertit la islam, nu se gândea decât să islamizeze planeta întreagă, inclusiv pe dansatorii pakistanezi şi pe vagabonzii jamaicani.

Făcuse un ocol prin drog şi se întorsese religios. Debutase în Voodoo şi sfârşea cu Coranul în braţe. Nu îl chema Samir Islaam, ci Taylor Jolicoeur, însă noua religie îi impunea această schimbare de identitate. Samir Islaam nu dădea mâna cu femeile: ele erau impure. Dacă erau haitiene, era şi mai rău: puteau fi contaminate de vrăjitorie. Trebuia să rămână neatins, pur precum vântul deşertului. Samir era inofensiv, umbla prin cartier de colo colo cu vocaţia sa de prozelit „O să vin la tine ca să te fac

să înţelegi că Allah e Profetul, spunea el pe stradă în timp ce îşi încălţa pantofii la ieşirea din moscheea Jean-Robert.

Frémiet îl încarcerase pe Samir Purul ieri seară, ca să dea un exemplu. Exemplul era prost ales. Îl lăsaseră pe Samir cu un vas de apă şi fasole. Mâncase. Frémiet, rânjind, îi dăduse reţeta mâncării: orez, fasole, carne de porc. Samir încercase să vomite. Apoi se spânzurase cu şalul lui răsucit de trei ori în jurul gâtului.

O oră mai târziu, vestea ajunsese pe stradă.

Două ore după aceea, cartierul era în flăcări din nou. De data asta de o mie de ori mai mari. Furia se întorcea cu forţa unui vulcan furios.

Danone a ridicat o pânză egipteană de bumbac. Un altar iluminat de lumânări roşii a fost dezvelit. Pe pământul tasat de pe jos, Danone a păşit desculţ pentru a fi în contact cu spiritele Solului care erau prezente, când Oceanul acoperea tot Pământul şi urca spre lumea aeriană. M-am descălţat şi eu. Apoi el s-a lăsat pe vine ascultând tamburile care băteau în întuneric. Am închis ochii.

— Tată, care sunt tristele găuri prin care ţipă coralii?

— Găurile de harpoane.

— Tată care sunt apele profunde în care se ascund zeii Sării?

— Apele adoratorilor.

— Tată, care sunt creaturile care trec prin paradisul pierdut al Sării?

— Peştii cu şapte înotătoare şi cu ochi de om.

— Tată, cine sunt tinerele care alunecă printre curenţi?

— Fecioarele din apa adoratorilor.

— Tată, cine a venit din ţeastă ca să dea sare?

— Eu, Strălucitorul, care ţin caracatiţa, rechinul şi sângele în mâinile mele de tunet.

— Tată, cine dansează în Oceanul infinit care poartă Pământul şi respiră tocmai în Cer?

— Eu, Strălucitorul, născut din mine însumi, care v-a dat mirodeniile şi degetele de la picioare.

— Tată, ajută-mă. Tată, ajută-l pe fratele meu Max.

— Eu, Strălucitorul, te voi ajuta, prin Crabul de Sare. Prin Marele Adevăratul Bărbat. Te voi ajuta.

Tambururile băteau mai tare. În liniştea altarului, o voce cânta. Tămâia şi sarea ardeau, un bol a fost aşezat pe un taburet. Mă durea capul şi tavanul parcă îmi apăsa tâmplele. Cu picioarele reci, cu inima grea, l-am privit pe preşedintele Danone efectuându-şi libaţiile înainte de a pleca la război. Avea să devină rechinul, locuitorul adâncurilor, fiul Sării. Orele au trecut. Apoi, noaptea, Danone s-a ridicat. Îmi ajungea până la bărbie, dar puterea Strălucitorului era în el. Şi-a ridicat djellaba, şi-a acoperit umerii cu ea. Dedesubt cravata părea deranjată, iar haina de piele îi atârna peste şolduri. Din buzunare a scos ofrande, pe care le-a aşezat cu grijă pe taburet.

Erau degete şi un pumn de rotule. Sângele picura pe pământul bătut.

Afară, toată Strada Goutte-d'Or era în flăcări. Clădirile moderne care dominau de câţiva ani casele Eugène Pottier, ardeau ca nişte torţe. Pereţii se prăbuşeau în arcuiri brutale, trosnind de nefericire. Uşi de sticlă afumate, în spatele cărora apartamentele goale aşteptau familiile, plesneau. Focul, ca un arc deasupra şoselei, ardea cele două librării islamice, în care cărţile cu litere aurii le propuneau clienţilor Înţelepciunea şi Viaţa. Capete de oaie scorojite se răsuceau sub căldura halucinantă. Panaşe de fum negru înecau maşinile pompierilor hărţuiţi de tinerii ghanezi care lansau sticle incendiare: „Foc! Foc! Răzbunare

pentru Samir!" De la ferestre, cădeau rufe arse, într-o ploaie de coşmar, iar peticele cămăşilor sintetice se lipeau de chipurile fugarilor şi le sfârâiau pe piele. În lumina incendiului, Sacré-Cœur dansa pe Movilă. Focul pornise să asalteze Montmartre. Îi era de ajuns să traverseze Bulevardul Barbès, unde escadroane de bărbaţi cu căşti argintii cărau furtunuri de apă. Ploaia şi apa pompierilor se amestecau într-un noroi lichid, gras care era împroşcat de paşii locuitorilor speriaţi. Fostele bordeluri de la colţul Străzii Carbonnière cu Bulevardul la Chapelle, începeau să se înnegrească. Cabuşoane de ipsos, capete basorelief cădeau de la etaje. Vedeam avansul incendiului după liniile umede şi după curenţii de aer. Materialele ghidau şi ele flăcările. Construcţiile cele mai recente plecau primele: izolaţia era de calitate proastă şi flăcările urmau largile jgheaburi de cablaje electrice. În loc să se consume uşor, stratul izolant făcea flamă. Meşterii angajaţi de Zena aveau ceva explicaţii de dat justiţiei. Dacă avea să fie vreo justiţie.

Focul avea să înghită tot cartierul.

Marele Danone vorbi:

— Oamenii Oamenilor ni-l vor da pe MacDou, prietenul tău. Nu e al meu. Nu mai e al meu. Dar o voi face pentru tine. Şi îţi voi rămâne dator. Danone îţi va rămâne dator şi, sper, prieten.

Mi-am plecat capul. Cuvintele nu mai aveau putere. Noaptea pecetluia străzile, iar fumul smolea totul. Izvoare de apă înghiţeau trotuarele şi îndepărtau resturile de peşte şi de legume din piaţa Dejean. Strigătele acompaniau exploziile, mai jos. Preşedintele Danone şi-a lăsat djellaba peste haină şi şi-a urmat soldaţii. A dispărut în direcţia Străzii Polonceau, cruţată de flăcări.

El se îndrepta spre pământurile Oamenilor Oamenilor şi spre stelele lor de sânge.

Un acoperiş de zinc s-a răsucit, s-a îndoit şi s-a prăbuşit. Casa era goală. Am remarcat scara de la intrare, mai joasă decât trotuarul: era fără îndoială o fermă, mai veche desigur decât Comuna, mai veche decât Rimbaud. Afară oamenii strigau, se chemau, căutau Dumnezeu ştie ce. Un chioşc de ziare zbârâia acoperit de mici reclame la *Trezirea lui 18.* Lui Galichat i-ar fi plăcut spectacolul, dar nu era acolo. O negresă, cu pielea albită de paste cu plumb, a trecut urlând cu părul în flăcări. „Foc! Foc! Samir Răzbunare!" se auzea pe fondul unor sirene înnebunite. Un depozit de lemne ardea într-o învârtejire de scântei. Am ridicat braţul şi am întors capul ca să mă apăr. Şi l-am văzut.

L-am văzut.

Era pe partea cealaltă a străzii, în faţa pensiunii Duroux. Avea chipul dur, pometii înalţi, buzele subţiri şi sângerii. Cu mâinile în şolduri, în hanorac kaki, stătea nemişcat. Mă privea. Timp de un minut privirile noastre s-au înfruntat. Apoi a ridicat mâna, m-a ţintit cu două degete, ca şi cum ar fi vrut să mă împuşte. Fără sunet, gura lui a rostit: „Pac".

Nu-l văzusem niciodată, dar ştiam că e el. Era balega.

Era Gavian.

M-am lipit cu spatele de un perete, ca să mă feresc din calea unei pale de fum care s-a repezit pe stradă. Depozitul de pneuri de pe strada Riquet tocmai luase foc. Oamenii fugeau spre la Chapelle. Gavian, nemişcat, m-a privit prin perdeaua de flăcărui. Un bărbat se împiedică de o pubelă răsturnată, se ridică, îşi reluă cursa. O bârnă incandescentă se prăbuşi într-o efervescenţă de tăciuni şi îmi pârli poalele impermeabilului. M-am aplecat să sting focul cu palmele. Când m-am ridicat, Gavian dispăruse.

Brusc, un detaliu care nu-mi dăduse pace îmi reveni în minte. Era în biroul lui Sétubal. Proba unei minciuni fusese sub ochii

mei în tot timpul ăsta. Dar nu dorisem să o văd. Pentru că avea legătură cu un prieten.

28.

Mongo Impala mergea ferit pe Strada Islettes. Când Oamenii Sării l-au înconjurat a încercat să fugă. Degeaba: marele Danone şi războinicii săi îi ţineau calea. Încolţit, Mongo încercă să îşi ducă mâna la buzunar, dar lovitura de crosă care îi izbi tâmpla, îl făcu incapabil să mai reacţioneze. Cei ai Sării l-au luat. M-am întors spre Danone:

— E al meu.

Dorinţa de răzbunare mă sufoca. Aş fi vrut să îl toc pe nemernic, să-l fac să plătească însutit moartea lui Juan. Ştiam că nu voi putea şi că, mai devreme sau mai târziu, în ciuda urii mele aveam să îl duc în faţa justiţiei. O furie turbată mă orbea, îmi paraliza gesturile. Danone clarifică lucrurile:

— Nu, e al meu.

Nu mai era nimic de spus. Danone mă ajuta, fără îndoială, dar el rămânea incontestabilul preşedinte al Sării. Am luat-o în sus pe Strada Islettes, apoi, după o oră, am ajuns la un garaj, aproape de canal. Luptătorii o luaseră înainte.

Mongo Impala era aşezat pe un fotoliu vechi de cinema. Îi decupaseră rotulele cu un fierăstrău electric. O baltă mare de sânge se întindea la picioarele lui şi creştea încet. Un miros dulceag invada garajul strâmt, unde marele Danone îşi adunase

oamenii. În întunericul acela plutea o muzică a durerii. Craniul lui Mongo Impala sclipea de sudoare. Haina sa pătată de sânge era sfâşiată.

Cruzimea e o şcoală, da. Iar Oamenii Sării o frecventaseră. Războiul lor, dus în numele Strălucitorului, purifica străzile. Ei alungau oamenii şi şobolanii, zeii răuvoitori. În fiecare măcelărie, în fiecare taxi, ei hăituiau Răul. Vindeau droguri, suferinţă, putere. Apoi mureau în curţi dosnice, murdare, în ruine calcinate, în beciuri puturoase după ce îşi ciopârţiseră inamicii. Humerus, radius, peroneu, femur, tibia, coloană vertebrală, maxilar. Fii şi nepoţi de măcelari, Oamenii Sării puteau decupa din carne un omoplat şi să-l lase în viaţă pe mutilat. Erau experţi. Lucrau în roşu. Erau artizanii scheletului.

Mongo Impala gemea, cu mâinile legate la spate.

Încet, încet Danone îmi spunea totul. La ordinul lui Gavian, Mongo îl sechestrase pe MacDou. Nu îl omorâseră: aveau nevoie de el, nevoie să afle ce ştia. MacDou trebuia să-şi plătească trădarea, care trebuia mai întâi măsurată. Aşadar trebuia să aşteptăm. Să aşteptăm ca Mongo Impala să ne spună unde era prietenul meu. Nimeni nu rezistă celor mai mari dureri.

Sub lampa industrială de oţel, chipul marelui Danone se pietrifica. Puţin câte puţin se osifica, se mumifica. Nu mai era nimic în spatele acestor ochi, poate doar golul. Timpul era solid. Am alunecat spre rugăciunile din copilăria mea, pe vremea când mergeam la marea sinagogă. Păsări se înălţau spre seară, cuvinte urcau sper cer. Vântul Orientului mătura acoperişurile şi domurile de aur. Oraşul visurilor mele devenea o cetate de legendă, cu cocoşaţi surâzători pe sub porticuri, pitici grăbiţi pe străzi, saltimbanci în pieţe. Domnea o pace venită de pe mare.

Unul dintre gardienii Oamenilor de Sare s-a aplecat la urechea lui Danone. Acesta a încuviinţat din cap. Mongo vorbise.

— Max?

Mâinile îmi tremurau.

L-am privit pe Danone, preşedintele Danone, patronul măcelarilor şi al taximetriştilor, venerabilul Oamenilor Sării. Mi-a spus cu blândeţe:

— Să mergem după MacDou.

La plecare, am mai privit o dată spre Mongo Impala.

Oamenii de Sare tocmai îi decupaseră maxilarul inferior. Cerul gurii, vizibil acum, strălucea în spatele dinţilor perfecţi, negri. Esofagul şi glota, expuse, pulsau în lumina neonului. Limba, mânjită de lungi cheaguri de sânge, atârna peste mărul lui Adam. Mongo Impala părea că zâmbeşte cu un zâmbet imens şi vesel.

— Va mai trăi trei zile, spuse Danone.

29.

Danone a traversat Bulevardul Ney, mai încolo de stadionul Fillettes. Am mers de-a lungul şoselei unde vechi antrepozite adăposteau containere de mărfuri furate. Sute. Remorcile se opreau acolo, pe furiş, descărcau prada lor, schimbau câteva bancnote cu prostituatele cu ochi încercănaţi şi porneau spre alt loc sinistru. Altădată, micuţul tren de Évangile trecea pe acolo: se vedeau încă traversele sub şinele ruginite. Cartierul Évangile fusese distrus, gazometrele doborâte şi nu mai rămânea decât poarta de lemn a unei curăţătorii. Pe poartă patronul scrisese: „După patruzeci de ani de funcţionare, ne informăm clientela că ne mutăm." Nu spusese unde. Plecase, pur şi simplu. Uşa rămăsese în picioare, fără ziduri.

Spre nord era zona cu pricina. Marile clădiri de cărămidă de pe Strada Émile-Bollaert fuseseră distruse: grămezi de dărâmături din care ieşeau schelete de fier marcau un peisaj dezolant, care dădea spre Aubervilliers. Pe jos zăceau seringi, pe sub mari platani centenari care nu peste mult timp aveau să fie tăiaţi. Treceau maşini grăbite, apoi dispăreau spre Pantin unde Marile Mori continuau să macine făină pentru barjele care treceau pe fluviu. O iarbă rară, îngălbenită de iarnă, creştea printre dalele uzate. Altădată muncitorii veneau aici şi se

lungeau duminica, cu un fir de iarbă atârnat între dinţi, ca să fluiere după fete şi să scuipe pe zidurile fortificaţiilor. Apoi beau un vin violet, puneau la cale înlăturarea burgheziei putrede şi se băteau pentru câte o femeie, înainte de a se întoarce în atelierele de la Clignancourt. Erau femei uşoare, adunătoare de cârpe avare, beţive dubioase. Femei în vârstă îşi etalau fustele şi vindeau mărfuri mizerabile: pinioane de bicicletă, cârlige de rufe, furculiţe din cositor. Tiribombele se învârteau, spre marea bucurie a ţâncilor. Toată lumea se întorcea acasă duminică seara, cu ochii cârpiţi de somn, cu hotărârea de a merge săptămâna următoare şi mai departe, spre câmpie.

Astăzi, nu mai era decât praf. În depărtare, dacă te întorceai, puteai să vezi Goutte-d'Or arzând. Sacré-Cœur era mascat de eşarfe de fum negru. Era frig.

Când am ajuns la canalul Saint-Denis, sub Bulevardul MacDonald, Danone a făcut semn oamenilor săi. Aceştia, tot cu mâinile libere, s-au împrăştiat în evantai. Am coborât pe cheiul Girondei. Pavele late, uzate, formau o alee inegală. Balustradele de fier mâncate de rugină se depărtau din loc în loc pentru a lăsa turmele să debarce spre abatoarele de la Villette. Într-un miros acru de baligă şi de carne caldă, vitele se împingeau, alunecau, cădeau şi mergeau mai departe spre heleşteiele de sânge. Strigătele văcarilor le împungeau, sulițele geambaşilor le jupuiau coastele. Înaintau spre bazine de măruntaie, grămezi de capete, canale de pişat. În căldura animalică, oameni roşii mânuiau ciocane de lemn şi sârme, cu picioarele înfipte în măruntaie.

De o parte şi de alta a canalului, pereţi înalţi, din piatră de moară, lăsau să se vadă portaluri semicirculare, de unde plecau culoare subterane ce duceau către abatoare. Apa de ploaie curgea prin aceste meandre, spăla pământul bătut, alunga cerşetorii şi aurolacii care îşi găseau refugiul aici. Un întreg popor al umbrei

trăia acolo şi ieşea în zilele frumoase dispersându-se spre ecluzele de la Villette. Cutii de bere pluteau în apele murdare, ambalaje de detergent, oase putrezite, şobolani morţi, baghete de pâine descompuse, capete de păpuşi, bandaje însângerate formau o mâzgă gălbuie. Erau peşti de nămol pe care rarii pescari îi aruncau înapoi în apă. Mai departe erau Canalul Ourcq şi Canalul Saint-Martin, care se cufundau sub străzile Parisului. Sub ecluze, o magmă de resturi fierbea. Oraşul vărsa aici un mucus infect.

Danone, cu djellaba sa galbenă, dădea o notă sălbatică acestui peisaj dezolant.

— Aici este.

Am intrat sub pământ.

Am intrat în labirintul lipicios. Deschideri la nivelul solului lăsau să intre o lumină gri, vagă. Closoane fragmentau spaţiul cu bare, pentru a adăposti vitele în grupuri de câte zece. Pavajul răsuna sub paşii noştri. Se auzeau foşnete, strigăte ascuţite:

— Şobolanii, spuse Danone.

Preşedintele măcelarilor era aici la el acasă. Plutea în aer o vibraţie grea de moarte violentă. Vitele, venite de la Charlois sau de la Morvan, fuseseră masacrate cu zecile de mii. Marele Danone absorbea aceste fantome de carne, aceste gemete de animale cu fruntea străpunsă, aceste carcase calde care lăsaseră o amprentă în întuneric, o pulsaţie crudă şi umană. Avansa prin acest dedal fără ezitare: inele de fier atârnau de pereţi, vagabonzi în zdrenţe se ascundeau, alcoolici veneau să-şi bea poşirca. Cândva poate că aş fi eşuat aici, în frigul ăsta, în acest depozit pentru excluşi, cu sticla în mâna ce nu se putea opri din tremurat. Aici era capătul nopţii. Chiar şi stelele văzute prin răsuflători erau sângerii.

În jurul unui butoi cu foc, sărăntocii îşi încălzeau mâinile, în mijlocul unui rondou pe care mica boltă din cărămidă de sticlă de deasupra îl scălda într-un crepuscul verde. Când ne văzură veniră spre noi. Câteva lame sclipiră. Eram aici pe trotuarul coşmarurilor. Cei uitaţi aveau să ne rupă oasele. Danone vorbi:

— Am venit să căutăm pe cineva. Se numeşte MacDou. E aici. După aia plecăm.

Lamele se apropiau de noi. Marele Danone îşi ridică djellaba. Îşi băgă mâinile în haina de piele şi aruncă pe jos ceva roşu.

În liniştea labirintului cu vite, îi auzirăm vocea:

— O amintire de la Mongo Impala.

Era un maxilar însângerat.

Cercul se deschise. În spate, culoarul se înfigea în neant.

Mă întorsesem în şobolănie.

30.

Se apropie de el, ştie, simte. Merge pe străzi negre, de cărbune, şi ştie că sunt acolo, că îl adulmecă, îl hăituiesc. E un animal vânat, străbate o pădure cu câini băloşi pe urmele lui. Se refugiază în biroul lui cu facturi, conturi, calcule, procente şi un pahar de lapte.

De când a văzut un asasinat, în cafeneaua unde se oprise, a înţeles că orele îi erau numărate. Negrul cel mare s-a apropiat, a scos un Beretta nichelat, a tras. Bărbatul în impermeabil a căzut peste propria farfurie. Sângele a curs. Sângele va curge mereu. E suficient să fii un martor tăcut şi să ştergi sângele altora cu propriul sânge, ca altădată, când era adolescent, în Spania.

Un foc îl locuieşte. Se priveşte în oglinzi, vede un chip devorat de gânduri teribile, ochi locuiţi de o viaţă lipsită de graţie. Străbate tenebrele prin clădiri incendiate. L-a doborât pe bărbatul care cotrobăia în hârtiile de pe Strada Émile-Duployé, şi care era în cafenea când fusese asasinatul, şi care risca să descopere antetul scrisorilor adresate anumitor locatari. Dar el a luat hârtiile din buzunarul lui. Nu mai era însă decât o chestiune de timp: îl vor prinde. Şi-l vor închide într-o gaură de şobolani. Îşi va zdreli unghiile de pereţi, va striga cu pumnii strânşi pe gratii dar nu va schimba nimic. Temniţa cu şobolani va rămâne închisă ca o cursă. Va fi infernul.

Cutreieră străzile ca un om în suferinţă. Se întoarce din Bois de Boulogne mulţumit de toate abuzurile la care l-a supus stăpâna Victoria, bucuros aproape. Ea îl dresează, ea îi dă o ordine, un sens în viaţa sa subterană, ordine pe care nu ar accepta-o niciodată în viaţa de zi ai zi. Se simte încorsetat de edictele pe care le dă această femeie. O venerează. Apoi, după ce se scurg câteva zile, când orele s-au terminat, când stăpâna nu mai e acolo, bucuria sa scade. Întunericul îl cuprinde, îl invadează lent, îi îngheaţă mâinile, îi degeră fruntea, îi face inima de sticlă.

Trebuie să aprindă un foc.

Descinde din sclavi. Are tenul mat. Strămoşii săi spanioli trăiau sub loviturile nobilelor madres, ale căror încheieturi erau împodobite cu dantele fine. Au fost obligaţi să renege credinţa strămoşilor lor, altădată, s-au ascuns pentru a ruga un zeu care le era interzis. Au făcut din ipocrizie regula lor de supravieţuire. Când vorbeşte limba sa natală, accentul nu e madrilez, e bogat, consoanele sunt înghiţite, cuvintele ies ca nişte pietre moi care se rostogolesc. A câştigat bani, a cumpărat, e aproape bogat. Dar cu cât câştiga mai mult cu atât lupii lui interiori se dezlănţuiau. Era în acelaşi timp mai liber şi mai captiv.

În sfârşit, cu măruntaiele devorate de fiara dinăuntru, s-a aplecat. S-a supus. Femeia i-a pus botniţa, l-a dat pe mâna camionagiilor, l-a făcut sclav. Bucuria se macină. Durerea la fel.

Sunt pe urmele lui.

Se vede în vise: se târăşte spre pereţi străpunşi de mii de culoare obscure. Ca un şobolan, pătrunde prin aceste jgheaburi care se ramifică. Urcă spre acoperişuri, trece prin faţa ferestrelor, traversează tuburi electrice, ocoleşte canalizări de plumb se cuibăreşte în pătura izolatoare. Construieşte un cuib. Apoi totul izbucneşte în flăcări.

Simte flăcările sub blană, sub pielea sa. Îi ling epiderma, fac să răsară mii de picături imediat evaporate, porii se dilată, o căldură teribilă îi intră în corp provocându-i o durere sfâşietoare. Părul i se aprinde.

Strigă, dar o bilă de bachelit îl împiedică să ţipe. Pielea i se umflă, un lichid incolor creează o bulă în jurul lui se tot umflă şi apoi crapă. El începe să ardă. Coapsele, mâinile, spatele ard. La apogeul unei suferinţe nemaipomenite, în nadirul unei încordări totale a tuturor nervilor săi, se scufundă în el însuşi pentru a atinge fiara, încovrigată acolo, în stomacul său. Ea îl aşteaptă. Se bucură. Moare. Visează.

Stă cu ochii deschişi, în întuneric, deasupra facturilor şi notelor de plată. Stă nemişcat, a încetat să mai gestioneze parcul său imobiliar cu care nu mai are ce să facă. Societatea sa are sediul la Lille dar el, patronul, e acolo, în 18, în regatul său. Îi place numele anonim şi banal pe care Grizbec l-a găsit pentru societate: Fiduciara de Nord.

Sună neutru. Dar tot îl vor găsi.

Îşi aminteşte dar nu vrea asta. Imaginile însă se întorc: e legat, gol, în fundul unui beci. Cel mai bun prieten al său, Felipe, e mort. Cei ce voiau să se răzbune i-au legat spate în spate, aşezaţi pe jos. L-au abandonat acoperiţi de sânge. Orele trec. Şobolanii se învârt în jurul celor doi puşti de paisprezece ani. Uniforma de la „Falanxa" e sfâşiată în bucăţi, în faţa lor. Oroarea se instalează în obscuritatea acestui subsol. Umbra şireangurilor pluteşte peste ei, Marea Spanie a lui Franco îi zdrobeşte. Plânge. Hohoteşte. Corpul prietenului său devine rigid. Urlă, dar nimeni nu îl aude. Răzbunătorii au spus: „Muerte" şi au plecat. Puţin câte puţin se pierde în noapte.

Trece o zi şi el o vede prin răsuflătoare. Apoi vine o altă zi. Gura lui e deschisă, dar niciun sunet nu iese prin ea. Felipe e rece, rece. E rece ca moartea, un şobolan se apropie. Cade într-o parte cu Felipe. Tâmpla i s-a lipit de sol, ca şi cum ar asculta pământul.

Deodată oroarea îi devine prietenă. A trecut de partea cealaltă. Nimic nu i se mai poate întâmpla. Zâmbeşte, pe jos, vede sângele, simte frigul. Felipe e lipit de el pentru totdeauna. Nu mai are corp, membre, e infinit.

Femeia care a venit să-l elibereze a văzut că era în erecţie.

De atunci îi e ruşine.

31.

Iuri şi-a scos de la gheaţă o sticlă de vodcă. Pentru mine a făcut ceai. Un ceai negru ca inima mea, care zgâria gâtul şi strângea stomacul. Aveam nevoie de acest dizolvant pentru a spăla sângele care mă orbea. Trei zile pentru Mongo, spusese Danone. Trei zile ca să rânjească sub neoane.

Prin vitrină se vedeau flăcări spre fostele *Grand Magasins Dufayel.* Ele erau imense, bătute de vânt, lipăiau norii.

Sfârşitul timpului era poate acolo. Venise pentru 18.

— Iuri, am nevoie de sfatul tău.

— No problemo, Max.

— E dur, pentru mine.

— Ştiu. Sunt aici, Max, sunt aici.

I-am povestit despre expediţia la Oamenii de Sare pentru a-l descoperi pe MacDou. Acesta, epuizat, s-a prăbuşit în braţele lui Rose Bonbon.

Iuri mă asculta dând din cap. Din când în când, se ridica pentru a servi un client care dorea să închirieze o casetă cu jalnicele scălămbăieli ale unei jalnice actriţe goale, cu coapsele pătate de vânătăi şi cu burta tăiată de vergeturi. Unii voiau să discute, să ştie, Iuri bea un pahar de vodcă chinezească cu

gheaţă, îşi mângâia burdihanul păros care se ridica pe sub cămaşa sa întredeschisă, dădea răspunsurile aşteptate, cu un puternic accent rusesc: „Foarte frumos, drăguţ tare, preţ special”, spunea el vizitatorului pakistanez, turc sau berber care pleca cu promisiunea paradisului.

Puţin câte puţin puzzle-ul se aduna. Iuri, din timp în timp, potrivea piesele. Cu el, lucrurile deveneau mai simple: avea darul ingenuităţii.

— Nu îl ştii pe Aubelin, Iuri. Joacă domino în scuar. E un tip bine.

— Câştigă, Max.

— Da, câştigă. Îl cunosc de multă vreme. L-a crescut singur pe Julien. Era portar la o cazarmă, nu era uşor. Când Julien s-a făcut poliţist, pentru bătrân a fost împlinirea unui vis. Îi asigura viitorul, de partea bună a baricadei. Ziua în care Julien a avut diploma, taică-său a dat un banchet teribil. Mâncăruri cărora le trebuise ore întregi ca să fiarbă. Ne-am înfruptat cu ceilalţi bătrânei. A fost formidabil.

— Şi nu mai e?

— Nu, Iuri. Nu mai e de câteva zile. Când ai venit să mă iei de la comisariat, tocmai petrecusem două ore în biroul lui Sétubal. Aubelin îmi atrăsese atenţia asupra comisarului: după el, era singurul care putea să facă rost de arme speciale, gloanţe Kevlar şi chestii de genul ăsta. Pentru că îşi făcuse serviciul militar ca sergent la arsenal, unde se specializase în muniţii şi tehnici noi. În plus era paramilitar şi trăgător de elită, zicea bătrânul.

— Pare logic.

— Da. O vreme am văzut ca prin ceaţă. Am crezut că Sétubal le dăduse mână liberă pentru curăţarea cartierului. M-am înşelat. La el în birou am văzut o fotografie cu Sétubal militar. Pe moment nu i-am dat atenţie. Dar mai târziu...

— Şi..?

— Şi era în serviciul cinema al armatei Nu era trăgător de elită. Aubelin m-a minţit.

Afară ploaia culca flăcările. Grupuri de tineri treceau în goană pe stradă, urmăriţi de poliţişti. Aceştia erau urmaţi de cameramani de la televiziuni Magazinele îşi lăsaseră obloanele, dar pentru unii era prea târziu. Bucăţi mari de ţesături multicolore zăceau pe stradă îmbibate de noroi. Zgura forma izvoare negricioase. În depărtare se auzeau ţipete. Era atmosfera unui război civil în faşă. Fiecare intersecţie putea lua foc, oamenii se adunau pentru a lupta cu CRS, cu bare, ciocane, cartofi cu lame în mâini. Nathalie Bauer îmi telefonase de la primărie ca să-mi spună că se forma o celulă de criză. Iar o anchetă urma să se deruleze cu privire la cele două morţi de la comisariat: metisul şi Samir. Ancheta avea să aibă acelaşi rezultat ca întotdeauna: poliţia fusese în legitimă apărare, evident. Frémiet fusese ameninţat, iată ce avea să dezvăluie ancheta. În 18, justiţia era cataleptică. Eu observam că bârna de fier de la clădirea lui Iuri avea să cedeze într-o zi. Dar speram că va mai rezista mult, mult timp.

El a continuat:

— Şi care ar fi interesul lui Aubelin să-ţi spună poveşti?

— Ca să deturneze bănuielile. Ca să mă lanseze pe o pistă falsă. Protejează pe cineva.

— Pe cine?

— Nu există decât o singură fiinţă pe care o are la inimă. Fiul său.

Se lăsă liniştea din nou. Iuri bău câteva pahare de vodcă unul după altul. Apoi închise ochii. Când îi deschise, începurăm să vorbim despre altceva ca să camuflăm noutatea mizerabilă.

Reviste de drept zăceau peste tot. „Într-o zi o să-mi iau licenţa în drept. Voi fi avocat!" spunea Iuri. Din partea unui tip care citea codul pentru a se destinde, seara, în patul lui, nimic nu mă putea surprinde. Până una alta am vorbit despre viaţă, despre moarte, mai ales despre moarte, despre şobolani, despre cântece vechi, despre cartier şi despre femeile ucrainience despre care nu ştiam nimic. I-am povestit despre vizita mea la clădirile incendiate, bănuielile mele legate de Fiduciara de Nord, ideile mele. Picotea. Îmi aminteam de prima mea întâlnire cu Juan.

Timpul trecea. Între două sticle de vodcă cu gheaţă, Iuri fluiera melodii ţigăneşti ca să mă facă să râd. Niciodată melodiile ţigăneşti nu m-au făcut să râd. Mai degrabă să plâng. A închis magazinul, s-a aşezat pe o cutie de casete piratate şi a aranjat un vas de flori, de gladiole pe biroul său. Flori la Iuri? „Da. Ca şi cum aş avea o soţie îndrăgostită." mi-a spus el. Era genul de bărbat care scrie scrisori de dragoste pentru a le expedia la poşta din Marx-Dormoy, cu buze rujate imprimate pe ele.

M-am ridicat să plec. Pistolul Smith&Wesson, inutil, mă lovea peste picioare. Iuri se îmbătase şi saliva îi curgea pe cămaşă. A întredeschis un ochi, când m-a văzut că am deschis uşa şi eram deja cu un picior în stradă.

— Ştiu cine e, Fiduciara de Nord, a spus el netezindu-şi mustaţa bogată.

Am rămas.

Cândva, Iuri Simonievici Bendel îşi rădea tot părul de pe corp, înotător olimpic, el participase la J.O. de la Los Angeles, plin de amfetamine şi de produse dopante. Atunci nu visa decât un lucru: să devină un star rock în America. În URSS rock-ul era aproape interzis.

— Ne spuneau că era muzica capitalismului decadent. De-cadent. Noi ne doream un pic de decadenţă. Chiar şi un pic de putreziciune. Dar degeaba. Am plecat.

Cu ocazia unei vizite oficiale în Cuba, Iuri luase hotărârea: va sări. Vreme de săptămâni se antrenase, pusese deoparte vaselină pentru a se proteja de frig, furase ochelari pentru scufundări şi o mică busolă.

— Observasem că rezistam mai mult când înotam cu burta goală. Chiar înainte să plec trebuia să postesc..

Data următoare, el cercetase hărţile, curenţii şi vânturile. Apoi, după cum hotărâse, se aruncase cât mai departe pentru a evita elicea vasului. Avea o punguţă de apă pentru a supravieţui şi câteva bucăţele de zahăr învelite în plastic. Ştia că spre vest ar nimeri pe una dintre insulele din Caraibe, eventual în Golful Guantanamo. Exista pericolul crampelor, al rechinilor, al oboselii, al furtunilor, al insolaţiei. Iuri Simonievici înotase vreme de trei zile. Apoi, inconştient se prăbuşise pe o plajă de pe insula Broaştei Ţestoase, unde odinioară piraţii îşi împărţeau prada iar astăzi, câţiva pescari trăiau în mizerie.

— Insula Broaştei Ţestoase, îţi dai seama? Nicio maşină!

Pescarii îl spălaseră, vaselina i se lipise de corp. Iuri se trezise dezertor. Părul îi crescuse din nou. Marea îl aruncase în arondismentul 18, la Paris. Nu devenise rocker. Va fi poate avocat.. Zidul Berlinului se prăbuşise, URSS se topise în apa caldă, Internaţionala nu mai era decât un cântec.

— Fiduciara de Nord e a lui Carlos Campionul, mă înţelegi? Cel mai mare proprietar din cartier. El închiriază toate clădirile imigranţilor clandestini.. Voia să îmi cumpere buticul şi aşa am aflat eu.. Chiar şi pensiunea Durouxe a lui, da, da.. Spre norocul meu, buticul meu aparţine serviciilor de ajutor social, nu ştiu cum şi de ce. Nu, n-aş putea spune. Cea mai mare parte a

cartierului e a lui. Am verificat la primărie. Societatea îi aparţine lui Campion şi lui Grizbec.

— Adjunctul primarului? Piticul?

— Aşa se pare. Fiduciara e puşculiţa lui Campion şi a lui Grizbec, da.

Se freca pe burtă. Nările sale largi palpitau deasupra mustăţii.

— Carlos Campionul. Proprietarul meu.

În fond, de ce nu? De jur împrejur putregaiul creştea. Furia mea creştea şi ea. Iuri ronţăia arahide.

— Julien Rector.. Totuşi, n-aş fi putut crede aşa ceva, Max.

— Nici eu, nici eu, Iuri.

Niciodată nu observasem că jupânul Iuri Preţ Special, viitor avocat în baroul parizian, avea ochii atât de limpezi.

32.

Biserica Saint-Bernard părea mişcată din loc. Cele două turele octogonale păreau castele butaforice. Fleşa de fontă era uşor înclinată. Macadamul, de o parte şi de alta a bisericii, era fisurat. Solul ceda.

Am intrat. Nu era nimeni, Dumnezeu nu-mi mai vorbise de multă vreme. Voiam să verific dacă El mai locuia încă în Cer. Era acelaşi întuneric ca în sinagoga din copilăria mea: un amestec de frig, de tămâie şi de frică. În cartier, oamenii se rugau la Allah, la zeul sării, la Rama, Baron, Samedi, Ganesh, Iehova, la funcţionarii acri din primărie sau la sfântul Tiercé. Iisus nu prea mai avea loc. După părerea mea, el trecuse prin 18 şi o luase la fugă de frică şi de disperare.

M-am aşezat pe un scaun de răchită, iar pistolul lui Goldsinger mi-a lovit gamba. S-a auzit un ecou trist. O lumină roşie, micuţă pâlpâia la altar. Imigranţii ilegali se întâlniseră aici acum patru ani, vara, timp de trei săptămâni, iar poliţia forţase poarta. Care se fisurase. Agitaţia fusese mare. Mai ales pentru menajerele algeriene cărora le luase o săptămână să cureţe dejecţiile ocupanţilor: sacristia fusese transformată în WC. Apoi, toată lumea plecase cu certitudinea unor zile mai bune. În ciuda

promisiunilor, oamenii fără hârtii în regulă, rămăseseră fără hârtii, fără viitor, fără nimic.

În liniştea de gheaţă se auzeau porumbeii, pe sus. Şcoala primară din spatele bisericii era închisă. Cărăuşii arabi traversau piaţa încărca ţi de salată verde. Chiar în faţă se afla biroul lui Juan. Neputând să vorbesc cu Dumnezeu, am vorbit cu Juan Lorca. I-am spus să nu se supere, pentru că eram următorul pe listă. El a înţeles.

Când m-am ridicat, scârţâitul picioarelor scaunului a răsunat îndelung în întuneric. Amvonul se înălţa ca o fantomă. Aproape de uşa bisericii erau câteva cărţi de rugăciune şi reviste catolice. Erau lumânări de vânzare. Am pus doi euro în cutie şi am aprins o lumânare. Flacăra a dansat câteva secunde, galbenă şi albastră înainte să se alungească. O idee năstruşnică să aprinzi o lumânare într-un cartier în flăcări. Chiar înainte să ies m-am uitat la cruce, în spate, pe care era răstignit un bărbat slab. Avea obrajii supţi, iar pletele îi curgeau pe umeri. Nu avea impermeabil, dar îmi semăna.

Dumnezeu nu era acolo. În orice caz, nu plăteşti pentru păcatele tale în faţa mollahului, a părintelui sau a şamanului. Plăteşti pentru păcatele tale pe stradă.

Pe masă, Rose Bonbon scosese macaroane. Cu cafea erau delicioase. Le ronţăiam cu plăcere. Vântul de iarnă intra pe sub uşă. Crăciunul nu era departe. Încercam să îi descifrez chipul frumos, de negresă. Era sfâşiată: uşurată că şi-a găsit bărbatul, întins în camera de sus, cu un glonţ în coaste. Îngrijorată în faţa viitorului, în faţa mlaştinii în care se vârâse, îngrijorată din cauza rănii. Clienţii dispăruseră. Pe Strada Myrha nu prea mai era lume: incendiile îi speriaseră pe obişnuiţii localului.

Când îl găsiserăm pe MacDou în adâncul subteranei de la Villette, el zăcea rănit, într-una dintre celulele pentru vite unde Mongo Impala îl închisese. Mai multe taxiuri îl aşteptau pe Danone şi pe oamenii săi: MacDou părea la limită. Convoiul o luase pe lângă liniile de cale ferată şi se oprise pe Strada Myrha. Îl adusesem pe MacDou acasă, unde Rose îl aştepta. Apoi preşedintele Oamenilor Sării plecase.

— Cred că doarme. Aşteaptă. Merg să văd.

Rose Bonbon se ridică şi dispăru în spatele draperiei de la bucătărie. Acolo îşi amesteca ea prafurile, invoca spiritele, îşi umplea fiolele minuscule cu o pudră aurie care provoca dragostea sau moartea. La încheietura mâinii, dragostea. La încheietura piciorului, moartea. Tutuia spiritele măcinând cafea, bătea în frigider rugându-se pentru bărbatul ei. Recita poeme epice amestecând genţiana, pili-pili şi pasta de bambus. Ascundea actele în oale, banii în gamele, secretele în crătiţi. Bucătăria era biroul ei, casa şi templul ei. Dumnezeu sigur nu era în biserica Saint-Bernard, dar era poate în crătiţile lui Rose Bonbon.

Se întoarse: „Doarme." Am mai fărâmiţat o macaroană verde. Am văzut-o pe Hannah în firmituri. Era vremea ca Rose Bonbon să îmi explice.

A început prin a-şi pune turbanul portocaliu. În urechi îi atârnau doi cercei mari. O furie tristă îi umbrea privirea. N-am spus nimic.

— Max.

Burniţa, pe vitrină şi pe uşa de sticlă, filtra lumina străzii. Rarii trecători de pe Strada Myrha păreau că se mişcă într-un acvariu. Înotau spre viitor. Apa le dilua chipurile, le făcea obraji fantomatici. Corallien Juste privea pe fereastră. Iisus o ştersese

odată cu rândunicile prin terenurile pustii, în nordul clădirilor de la Évangile.

— Ştiam că se întâmplă ceva, Max. Nu spuneam nimic, dar ştiam. Când l-am văzut pe bărbatul ăsta, pe Gavian, cum se înrăia pe zi ce trece, am ştiut. Avea un zâmbet urât. Urât. La plecare, MacDou era liniştit. Când ne-am instalat, Max, îţi aminteşti? Strada era liniştită, ai fi crezut că eşti în provincie, da, în provincie. Era mai bine decât prin baruri. Ne-am spus că ar merge să vindem ceva de mâncare.. Mama m-a învăţat să gătesc şi să fac prafuri. Şi prafuri, Max. Ca să rămâi pe stradă, trebuia să îi respecţi pe Oamenii Sării. Veneau pe la noi, beau cafea, era bine. Lui Danone îi plăcea dulce, cafeaua. Era prietenul nostru.. Când ne-am întâlnit, cu MacDou, eram aşa de.. Eram aşa de fericită. Am gătit ceva.. Apoi, acum un an, a venit omul ăsta. La început bea un pic de bere şi nu zicea nimic Gavian ăsta tăcea. Mai spunea că munceşte pentru Igienă. Igiena, îţi dai seama, Max? Pe Strada Myrha? Igiena? Era altceva la mijloc, cu siguranţă. Altceva..

Ploaia fină, îngheţată, de afară, ne tulbura amintirile. Televizorul din colţ bâzâia şi transmitea imagini cu incendii. Hala Saint-Pierre era ameninţată. Stocurile de ţesături riscau să ia foc. Percal, mătase, organza, panglici, guleraşe şi dantelă de Calais, totul risca să se transforme în scrum. Pe peluzele Scuarului Villette, mai jos de Sacré-Cœur, gură-cască se adunau în grupuri pentru a vedea flăcările gigantice. Luminile de Crăciun din bulevardul Barbès, atârnau, becurile erau sparte. Rose Bonbon avea lacrimi doar în inimă, nu şi în ochi.

— Apoi, într-o zi, el a vorbit. Dacă MacDou nu voia să închidem buticul, trebuia să coopereze. *Să coopereze*, aşa a spus Gavian. Fără să le spună Oamenilor Sării, era secret, înţelegi? Eu

nu trebuia să ştiu nimic. Dar eu ştiu să îl citesc pe bărbatul meu. Ştiu să citesc în ochii lui. Atunci, Gavian a început să lase pachete, cum sunt cele de ceai, înţelegi? Unul pe săptămână, sau două. Un tip venea să le ia. Nu spuneam nimic. A durat ceva vreme. Era rău, desigur, dar..

Pe Strada Myrha, s-a văzut şi mai rău. M-am gândit că va pleca într-o bună zi. Că va pleca aşa cum a venit. Dar era rău.

O macaroană i se fărâmiţă între degete într-o ploaie verde.

Spuse din nou:

— Era rău, cu siguranţă. Apoi a fost şi mai rău, Max. Şi mai rău.

Vorbea cu greutate.

— Erau droguri, evident. Oamenii Sării controlau zona, iar Gavian voia şi el să facă nişte bani. Se folosea de restaurantul lui MacDou ca de un depozit. Au început problemele. Ne-a cerut bani. Altfel ar fi închis cafeneaua. Ar fi spus totul poliţiei. Bărbatul meu i-a dat bani. Dar Gavian s-a întors. Voia bani şi iar bani. Mac nu mai ştia ce să facă. Nu mi-a spus nimic. Dar eu ştiu ce a făcut.. A aşteptat un pachet mare şi l-a furat. L-a pus în portbagaj şi a încercat să-l vândă. Altora. Oamenilor Oamenilor.

Vedeam tot: indecizia lui Mac, mizeria lui Gavian, şobolănia din Île de la Cité, anii scurşi. Vedeam cum faţa prietenului meu se subţia, cum Răul se instala. Trecutul era în flăcări, asemeni cartierului. Când MacDou încercase să vândă din nou cele două kilograme de heroină pură Oamenilor Oamenilor, îşi dăduse seama de greşeala sa. Nu îl putea înşela pe Gavian. Pentru că Gavian lucra deja pentru Oamenii Oamenilor. Gavian lucra cu Mongo Impala.

În plus, MacDou făcuse din Danone duşmanul său.

— Şi pe urmă, a ars maşina. Drogul trebuia plătit. Totul era scrum. Era imposibil.. L-au răpit pe Mac, l-au bătut, l-au ameninţat cu moartea dacă nu plătea. Nu avea nimic. Au ameninţat şi mai rău. Au văzut că tu începusei să cauţi şi au hotărât că Mongo trebuia să te omoare.. Îţi vârai nasul peste tot, spuneau ei.. Nu se putea face nimic. Maşina arsese..

Rose Bonbon a făcut un gest de disperare. Nu mai ştia ce să facă. Din prietenie, preşedintele Danone mă ajutase. Din onoare, pentru o datorie mai veche. Dar în ceea ce-l privea pe MacDou, echilibrul de pe stradă era acum în defavoarea lui. Strada Myrha devenise o linie de front. MacDou era de-acum înainte singur.

Am privit-o pe Rose Bonbon. Îşi privea fix ceaşca de cafea. Amară. Mi-am scos impermeabilul şi l-am aruncat pe un scaun. Pistolul lui Goldsinger făcea o umflătură. Am urcat la etaj, în capătul unui culoar cu tapet înflorat era camera. Un miros ciudat de eter şi de şofran umplea aerul. Am împins uşa încet şi am băgat capul pe uşă.

MacDou, prietenul meu dintotdeauna, era întins. Pe lenjeria albă, chipul lui negru părea împăcat. Dormea. Un bandaj curat îi strângea pieptul, o pată de sânge se mărea pe o parte. Pe noptieră, un baton de tămâie ardea sub efigia unui zeu uitat. Un dromader de ceară orna o scrumieră. Îmi doream să îi iau mâna, să îi spun că totul avea să fie bine, că era bătălia finală, că nu vor mai fi şobolănii şi că zilele de mâine roşii, zilele de mâine din tinereţea noastră vor cânta. Dar nu credeam o iotă. Dumnezeu şi Troţki erau în afara ariei de acoperire. Săracii vor rămâne săraci, morţii vor rămâne morţi şi toate stelele din cer vor rămâne magnifice şi inaccesibile. Rataserăm visul de a deveni nişte ciudaţi formidabili, străbătând drumurile lumii, uitându-ne la Ursa Mare de pe munţii Samariei. Ar fi trebuit să fim poeţi vagabonzi, pe latitudini neştiute, în peisaje sălbatice şi uluitoare,

cu pălării de piele de tigru. Am fi ascultat cântăreţe cu ciorapi plasă prin cabarete în care femei uşoare, sentimentale, ne-ar fi acoperit de sărutări, la hotarele Saharei. Toate drumurile ne-ar fi dus spre Karakorum, unde am fi bălmăjit despre corpuri astrale şi am fi râs cu divinităţi chineze. Seri nesfârşite ne-ar fi aşteptat într-un Ninive fastuos.

MacDou a deschis ochii şi cu un zâmbet bun a murmurat: „Mulţumesc, frate."

Am rămas multă vreme în cadrul uşii. Apoi am închis-o încet, încet şi am coborât.

Când am dat la o parte perdeaua de la bucătărie, am văzut-o pe Rose Bonbon. Privirea îi era dură. În faţa ei, în picioare, cu un Walther PPK în mână, era un bărbat în hanorac kaki.

Avea gura unui călău.

33.

După slujbă a intrat în pensiunea Duroux. E clădirea lui, din inima cartierului. O clădire veche, fisurată, peticită, scorojită. Acolo, imigranţii recent sosiţi vin, se cazează câteva nopţi, câteva săptămâni, înainte de a pleca. Locul miroase a grăsime arsă, a fum de iarbă, a sudoare şi a piper roşu. Altădată acolo era o mănăstire. Ferestrele toate sunt identice, la fel şi uşile, culoare taie etajele şi tristeţea a fost prevăzută, planificată de arhitecţi, amestecată cu tencuiala. În curte, o fântână secată e înconjurată de plante galbene. Vara e şi un pic de verde.

Carlos Campionul îşi joacă ultimele cărţi. Viitor nu va mai fi pentru el. În salon, somalezii, cei de pe Coasta de Azur, sudanezii pregătesc o fiertură cu mazăre. Râsete puternice, frânturi de idei, bongo, alcool de manioc. Carlos cercetează pereţii cu inscripţii, unde se poate citi „Zulu Christ", „Dog Power", „Carmela, întoarce-te" şi „Fuck the police". Alţi necunoscuţi au mâzgălit fresce cu demoni, patinatori, tamburini, vânzători de cafea. E o atmosferă de după carnaval, cu aceeaşi amărăciune şi acelaşi rest de bucurie răsuflată.

Pensiunea Duroux e o râie imobiliară: cum i-a explicat Grizbec la ultima masă luată împreună, ea împiedică societatea mixtă Zena să se extindă către Strada Doudeauville şi nu poate fi doborâtă pentru că e o clădire de interes colectiv. Familii întregi locuiesc aici, ţâncii joacă

fotbal în subsoluri. Altădată, surorile mergeau spre biserica Saint-Bernard numărând mătănii. Astăzi, din Biserica Saint-Bernard se revarsă imigranţii ilegali. În zilele frumoase sunt adesea petreceri. Oamenii umblă de colo colo. Poartă djellaba albe, verzi, mov. Unii au galoane aurii. Negresele îşi poartă copii în batice, peste burtă sau în spinare, uneori câte doi o dată. Fiecare ciupeşte câţiva bănuţi, vocile sunt ridicate, muzica în surdină.

Inspectorii de la Ville de Paris au recomandat lucrări de reconstrucţie, de mai multe ori. Ţevile sunt depăşite de multă vreme. Apa, în bălţi largi a invadat podeaua, iar ciupercile albe cresc pe tavan. Toaletele se revarsă frecvent. Zugrăveala este în plumb, dar nu a mai rămas din ea mare lucru. Căldură se dă când şi când. În lunile grele de iarnă locuitorii acestei gropi reuşesc să se descurce, improvizează sisteme de încălzire. Evident, toată clădirea ar putea arde şi iar arde. Grizbec a insistat mult asupra acestui punct.

Clădirea va arde.

Carlos Campionul şi-a pregătit armele în încăperea care îi serveşte drept birou, la parter şi pe care o foloseşte de ani buni pentru a-şi face socotelile şi pentru a-şi bea laptele. Tot acolo păstrează garderoba sclavului din pădurea Bois de Boulogne. Mingea de bachelită. Hamul de piele. Nuielele. Botniţa. Şireturile. Cravaşele. Cătuşele. Lumânările. Se priveşte într-o oglindă, simte cum îl cuprinde o bucurie fierbinte. E finalul. Clipa de graţie.

A pregătit bidoane de benzină. Cartierul e în flăcări, dar incendierea pensiunii Duroux va fi spectaculoasă. Nici chiar Max Mpétigo nu va putea să înţeleagă cum de s-a declanşat în toate aceste locuri deodată: în sudul şi în nordul clădirii, în est şi în vest, în centru. Experţii vor vedea doar foc şi pară. Râde singur de jocul lui de cuvinte.

Apoi se dezbracă. Îşi îmbracă haina neagră, din latex, foarte strâmtă, cumpărată dintr-un magazin de la Pigalle, Intrarea artiştilor. Deasupra

îşi ia o cămaşă de mătase albă, cu mâneci largi, care îi dă un aer de hidalgo. Îi place comparaţia asta. Apoi o haină de piele neagră nou-nouţă. Se încalţă cu nişte pantofi noi, negri, de lac. Doar durerea mai lipseşte. Ia un ac de fonograf, unul dintre acelea vechi, destul de groase care scârţâiau pe discurile de bachelită ale anilor 20. Se găsesc în piaţa de vechituri cutii noi, la câţiva cenţi. Stăpâna Victoria i-a dat ordine pentru această seară. Ştie ce are de făcut. Nu va mai fi altă noapte.

Visează la o femeie. E întinsă pe un strat de muşchi, stă în capul oaselor într-un sarcofag de fontă. Are pielea albă, apoi neagră. E culcată într-un hamac legănat uşor de briza serii. E în picioare în faţa lui, cu biciul în mână, lătrând ordine în vântul de nord. E mângâietoare. E crudă. E infirmieră. E călău. E tot, da, tot.

Sângele celorlalţi e spălat de sângele tău, îşi spune.

Îşi deschide şliţul. Cu un gest lent îşi înfundă acul în meat, aşa cum îi cere stăpâna Victoria. Apasă. Durerea e roşie. Cad câteva picături de sânge. Ia un al doilea ac şi începe din nou. Apoi un al treilea. Sunt douăzeci în cutie. Ultimele zece îi vor servi să-şi străpungă glandul. Durerea e albastră. Îşi pierde cunoştinţa. Îşi revine. Începe iar. Va fi gata în curând.

Ultima oară, la Bois de Boulogne a îndurat mângâierile atroce ale unui cocoşat cu mâini umede. Nu putea ţipa, bila de bachelită îl împiedica. Dar când s-a întors, a incendiat o casă pe strada Laghouat. Focul purifică totul.

Se pregăteşte şi pe măsură ce noaptea se lasă, o suferinţă de crucificat îl mână. Când merge, ochii i se holbează. Sângele îi curge pe coapse. Se uită la cuşca mare cu şobolani pe care a adus-o. E în mijlocul camerei, şobolanii dansează. Guiţăie. Au ochii roşii. Văd noaptea. Străpung obscuritatea.

Dansează în întunericul cel mai întunecat.

Carlos Campionul aprinde lumânările, îşi pune mănuşile de dresor de şoimi şi îşi începe munca, bucuria şi moartea sa. Adio, Felipe.

Carlos Campionul crede în Rău.

34.

Gavian ţintea spre televizor. Mi-a făcut semn. Am dat drumul draperiei de la bucătărie şi am făcut trei paşi până la masa lui Rose Bonbon. M-am aşezat. O linişte de plumb s-a lăsat peste bistrou. La televizor, incendiile erau violent de decorative.

În hanoracul său kaki, cu picioarele depărtate, Gavian părea personajul cel rău de la balurile mascate. Dar ochii lui nu zâmbeau. Inspectorul Gavian de la Igienă nu venise să numere gândacii de bucătărie, nici şobolanii din curtea din spate.

— Unde e?

Tonul era jos, de rău augur.

Cu ochii rătăciţi, încruntată, Rose Bonbon părea împietrită de spaimă. O ştiam, nu avea să se dea bătută atât de uşor. Mâinile nu îi tremurau. Sub înfăţişarea de nevestică pitorească se afla o femeie de fier. Rose era o războinică, cu toate prafurile şi magiile ei. Ar fi putut să îl facă pe Ginghis Han să danseze, să stingă vulcani, să îndulcească Gorgona. Pentru bărbatul ei ar fi putut inventa zei noi, bărboşi şi milostivi. Spuse:

— E.. sus. E rănit.. nu..

Gavian se strecură printre mese. Sirena pompierilor sfâşie liniştea apoi se destramă în depărtare. Gavian îmi răsturnă cu

dosul palmei ceaşca de cafea. Firimiturile verzi se risipiră de parcă ar fi fost viaţa mea.

— Iar tu nu mişca.

Nu m-am mişcat.

— Te-am ratat alaltăieri, dar mai pot să corectez greşeala.

— Pentru că era să vă arunc în aer traficul?

— Pentru că îţi băgai nasul unde nu îţi fierbe oala. Omul meu îşi voia partea, fără ca tu să te bagi aiurea. Îi cerusem celuilalt cretin, Impala, să-ţi zboare creierii, dar a dat-o în bară.

— De asta a murit Juan? Cine e omul tău?

— Gura, idiotule.

Avea să intre în bucătărie, să urce scara, să traverseze culoarul care mirosea a şofran şi a eter şi să îl omoare pe MacDou.

A dat draperia la o parte dezvăluind un steag, cu paiete, care avea imprimată imaginea unui schelet în haine de gală. Era Baronul Sâmbătă, baronul voodoo rânjind şi distructiv. Poate reuşea el să conjure blestemul firimiturilor verzi. Poate.

În urma lui Gavian, perdeaua se legăna molatic. Vântul de pe Strada Myrha şfichiuia ferestrele. Oamenii Sării, calmi, îşi vor continua cucerirea: până atunci, strada servise de reper, cu crăpăturile ei, cu trotuarele sparte, cu măcelăriile musulmane şi cu dughene murdare. De la trădarea lui MacDou, echilibrul fusese rupt, acest echilibru fragil care menţinea Pământul, Cerul şi Sarea. Dacă o săgeată ar fi legată de un fir de mătase infinit, iar săgeata ar fi trasă spre Soare, ea ar trebui să plece cu forţă şi delicateţe pentru ca firul să lege Înaltul şi Adâncul, Sarea şi Mierea, Pământul de apă şi Pământul de pământ. Dacă ar fi prea slab, firul de mătase ar cădea. Şi atunci Pământul, Cerul, Sarea s-ar despărţi.

În 18, armonia fusese ruptă. Pierduserăm legătura cu lumea.

Gavian îşi agită arma, gata să urce.

Rose Bonbon se uită la impermeabilul meu de pe scaun, apoi, se întoarse spre Gavian, plină de o ură nedisimulată:

— Am ce îţi trebuie.

Rose Bonbon se ridică. Intră în bucătărie. După câteva minute ieşi de acolo cu o cutie de pantofi Salamander.

— Uite, e acolo.

Gavian privi cutia. Eu o fixam pe Rose.

— Da, Max. Am fost să caut cutia. Am ascuns-o în congelator. Când am văzut că arde maşina, mi-am spus că nimeni nu va şti nimic. Că vor credea că a ars şi cutia. O dată, am fi avut şi noi noroc.. Am greşit.

Privirea îi era de gheaţă. Aşează cutia pe masă. Înăuntru erau două kilograme de heroină pură.

— Na. Şi acum cară-te. Cară-te.

Gavian luă cutia Salamander şi ieşi. La televizor dădeau un nou incendiu.

MacDou, dezbrăcat de până la brâu, apăru de după draperie. Era gri şi avea bandajul îmbibat de sânge. Mă privi. Avea în mână o armă. Ieşi, cocoşat, în stradă. Un val de fum îl înghiţi.

În spatele lui, un bărbat o luă la goană. Am simţit un miros de sudoare. Julien Rector era cu arma de serviciu în mână. Deodată am înţeles ce nu îmi dădea pace de vreo două zile. Când fuseserăm la Meudon, cu bicicletele, Rector întrebase dacă MacDou plecase cu o cutie.. Cum de ştia asta? Partenerul lui Gavian, omul lui, era al meu: Julien Rector. Am simţit un bloc de gheaţă în inimă.

35.

Era în aerul saturat de ploaie, în lumini, în zgomotul maşinilor, în noaptea grăbită: era Crăciunul. Vitrinele magazinelor deja erau împodobite cu betelă argintie, zăpada artificială acoperea cochiliile stridiilor de decor la intrarea în Solo Prix. La Regele Cafelei, la ieşirea din metroul Marx-Dormoy, domnea o veselie cam forţată: într-un fum gros de ţigară, croaţii, chinezii, turcii depănau poveşti de prin părţile lor râzând zgomotos. Pardesiile erau umede, un miros de câine plouat persista în fundul sălii. Cu pielea urâtă, chipul obosit, mâinile murdare, fiecare spera să se întoarcă în Ankara, la Belgrad, la Saint-Malo de sărbători. Vântul îi biciuia pe trecătorii care priveau neliniştiţi spre haloul incendiului de la Château-Rouge. Ziarele deschise pe mese lăsau să se vadă titluri stacojii, în alfabete ciudate. Unii clienţi beau vin fiert ieftin, alţii preferau pentru încălzire whisky industrial. Câţiva drogaţi, jigăriţi şi cocârjaţi, priveau pe fereastră aşezaţi la căldură. Elex, poetul irlandez, veşnic îmbrăcat în velur negru, îşi aştepta doza ca să se întoarcă la vasta lui saga în alexandrini, despre Irlanda. Îşi mai pierduse un dinte. Recita:

— Vrei să îţi povestesc? Urmarea? Ai un ban pentru mine?

Era simpatic, dar nu era momentul.

— Am plecat din Irlanda, ştii, fiindcă eram într-o relaţie delicată. Ceva cu poliţia. *Delicată*, îmi place mult cum sună.

Era slab, fără vârstă, funcţiona pe bază de heroină şi îi plăcea să îşi compună o figură de revoluţionar hăituit. Era un romantic. De Crăciun, în câteva zile, îşi va face cadou câteva sticle de Jameson.

Îl căutam pe MacDou cu pistolul pe fundul buzunarului Era târziu, noaptea era ritmată de trecerea autopompelor. În faţa Crédit Lyonnais era obişnuitul bal al drogaţilor, cei mai distruşi, cei care îl căutau mereu din ochi pe dealerul de crack. Avea să treacă, avea să treacă, Moş Crăciun cu sacul plin de biluţe şi de paradisuri artificiale. Sub camerele de supraveghere ale băncii, ţopăiau de pe un picior pe altul, în frig. O femeie cu ochii mari, cu părul despletit, cu aerul sumbru, se strecura printre ei, cu un chip cadaveric. Era de-a casei: Marcella. Încerca să se prostitueze, dar avea un aer prea bolnăvicios.

În faţa pizzeriei era bicicleta lui Yann, originalul cartierului. Bătrân inofensiv, nu ieşea decât cu pălărie neagră de fetru, cu o cămaşă albă bufantă, cu eşarfă roşie şi cu saboţi de lemn. De departe ar fi putut fi Aristide Bruant[34], ale cărui cântece le ştia în totalitate, ca şi glumele şi toate poveştile de la *Chat Noir*. Fuma o pipă curbată care îi dădea un aer de înţelept. Nu-l văzuse pe MacDou.

L-am întrebat pe Gustin, băiatul de cafenea care semăna cu Bourvil:

— MacDou a trecut pe aici?

Gustin dădu din cap, aruncă o privire spre Colosse, câinele negru care dormea în spatele tejghelei şi, ştergând paharul de

[34] Aristide Bruant (1851-1925) – Cântăreţ de cabaret, comedian şi propritar de club de noapte.

burta lui grasă, mi-a explicat că îşi luase un avans pentru sărbători. Cu o seară înainte se îmbătase cu nişte prieteni. Pe urmă adormise pe nevastă-sa, spusese el râzând zgomotos. „Pe nevastă-mea! Îţi dai seama! Nu trebuie să ajungi să te deshidratezi, hm! Nu, nu, pe MacDou nu l-am văzut!”

M-am uitat spre strada Riquet, spre depoul SNCF. Riquet e tipul care a pus să se sape canalul de la Midi, în secolul al XVII-lea. De ce are dreptul doar la cea mai puţin ospitalieră stradă din Paris, nu pot să-mi explic.

MacDou era invizibil. Am pornit din nou pe străzile şfichiuite de vânt.

În faţă la *Cei Trei Fraţi* erau adunaţi oameni. Câteva grupuri de tineri nervoşi aruncau cu pietre, cărămizi, coşuri de gunoi în CRS. Comisarul Sétubal, în mijlocul scuarului, părea depăşit de situaţie. Asalturi neaşteptate se succedau urletelor, izbucneau insulte, cartofi cu lame loveau scuturile forţelor aşa-zise de ordine. Un Renault bătrân era în flăcări. Scântei venite dinspre Barbès cădeau pe gudron. Tufişurile din scuar arseseră. Rămurelele păreau chibrituri înnegrite. Toboganul nu mai era decât o armătură torsionată. Pe Biserica Saint-Bernard flamura atârna lamentabil: „Crăciunul, sărbătoarea tuturor”, se mai putea citi. Da, *sărbătoarea tuturor*. Dacă flăcările aveau să atingă contraforţii bisericii, ea avea să se prăbuşească spre nord, pe axa cea mai slabă. Poliţiştii tropăiau pe loc, nerăbdători să spargă câteva capete. Aparent, comandantul ezita. Liceeni pe scutere aruncau cocktail-uri Molotov, apoi fugeau într-un zgomot de eşapamente de contrabandă. Unii alergau. În spatele obloanelor trase, cartierul stătea la pândă. Valuri de aer cald traversau frigul nopţii.

Deodată, o linie albastră de poliţişti s-a repezit înainte. În câteva secunde, Strada Stephenson a fost înecată în albastru. Ploua cu lovituri de bâte. Manifestanţii aruncau cu dale. De pe acoperişuri se împrăştiau bucăţi de ţiglă şi tencuială. A început să curgă sânge. Am intrat la Normandie.

— Ajută-mă să las obloanele, Max Mpétigo!

M-am repezit spre manivelă. Un geam a fost spart înainte să apuc să las în jos tot oblonul de metal. Sticla scrâşnea sub picioarele mele. Nu mai aveam decât să aşteptăm sfârşitul încleştării. În semiîntuneric se adăpostiseră vreo douăzeci de clienţi. Normandie e scos sticlele. Am întrebat-o:

— Normandie, l-ai văzut pe MacDou?

— Doar foc am văzut, Max Mpétigo. Nimic altceva decât foc.

Pe străzi îţi ştergi păcatele, am mai spus-o. Am mers deci pe străzi. Am mers de-a lungul bulevardului Barbès, unde apa împrăştiată de pompieri formase un râu negru pe sub domurile de flăcări, pe sub domurile de aur ale Istanbulului. Am luat-o pe Strada Doudeauville, unde manifestanţii făcuseră prăpăd în comisariat, rupseseră clasoarele, dăduseră foc la dulapuri, împrăştiaseră arhivele. Un tânăr algerian dansa cu o şapcă de poliţist pe cap. Am luat-o apoi pe Marx-Dormoy, de la metroul aerian până la Évangile, unde grupuri grupuri de oameni aşteptau să vadă dacă puteau să se întoarcă acasă. Pe Stephenson am mers printre şirurile de poliţişti care, cu armurile lor albastre, aveau aerul unor cărăbuşi de plastic. Pe Jean-Robert am mers de-a lungul canalului săpat de maşinăriile pentru terasament de acum, apa se revărsa. Milioane de metri cubi de apă murdară umpleau fundaţiile HLM-urilor proiectate de societatea mixtă Zena. Am mers pe Poissonniers, printre carcase de maşini arse. Am mers pe Château-Rouge călcând pe resturi de lampadare de

Crăciun. Am mers pe Polonceau peste mari bârne de susţinere. Acolo am văzut cadavrul lui Mongo Impala, atârnat, spintecat cu o lovitură de cuţit. Intestinele îi atârnau pe trotuar. Un şobolan îi mâncase ficatul.

MacDou, rănit, nu era nicăieri. Se evaporase.

36.

Alerg mai departe. Îl caut pe MacDou mai departe. Străzile sunt negre. Din jgheaburile ciuruite ţâşnesc mici fântâni de apă decorative. Maşinile pompierilor sunt peste tot. Poliţia e peste tot. Focul e peste tot.

MacDou a fost şters de întuneric. Rose Bonbon mi-a spus: „Max, adu-mi-l."

În colţul Străzii Poissonniers se află pensiunea Duroux. Pe acoperiş, manifestanţii demontează ţiglele ca să facă proiectile. La parter, e aprinsă lumina. Privesc. Un bărbat în cămaşă de mătase albă şi cu haină neagră merge încet, ca şi cum ar fi rănit. Pare spaniol. Pe încălţămintea lui neagră, lustruită cu grijă sunt câteva picături de sânge.

Poartă mănuşi. Mănuşi mari de piele care îi urcă până la antebraţe. Sunt elegante. Bărbatul se apleacă deasupra unei cuşti. Prin deschizătură, se vede cum mişună şobolanii.

Bărbatul prinde un şobolan şi îl aruncă într-un bidon cu benzină. Aprinde un chibrit lung. Şobolanul ia foc, o ia la fugă se pierde într-o gaură. Alergând prin pereţi, şobolanul aprinde casa.

Bărbatul face la fel cu alt şobolan, apoi cu al treilea, cu al patrulea, cu al cincilea. Şobolanii se împrăştie spre nord, spre sud, spre est, spre vestul clădirii la fel de repede ca nişte fulgere. Un surâs de bucurie îi iluminează, *da* îi iluminează chipul.

Toţi şobolanii sunt în flăcări.

Pensiunea Duroux e un rug în care bărbatul se pierde. O flacără imensă îl îmbrăţişează.

Simt luat pe sus de un val de oameni care gonesc.

37.

Când am deschis uşa, epuizat, era să mă împiedic de Martemora făcută covrig. Îşi ridică capul, înfofolită în zdrenţele ei, cu rucsacul ei „Save the world".

— Salut, Martemora. Vrei o cafea?

Îşi scutură capul că da. Cu uşa deschisă, am pus apă la încălzit. Martemora nu voia să intre. Mi-am amintit de caseta pe care mi-o dăduse, împreună cu Bellochio. O pusesem pe televizor. În timp ce ieşeam cu cafeaua, am băgat-o în video. Era înregistrată de camera de supraveghere a Crédit Lyonnais, în piaţa Marx-Dormoy. Într-un colţ al imaginii, se citea data şi ora: 6 noiembrie, ora 18 şi 37. Se zăreau trecători anonimi, cupluri grăbite, drogaţi în sevraj. Gura de metrou, din planul secund, servea drept azil de noapte. Oamenii erau într-un du-te-vino necontenit, se ignorau, nici măcar nu se priveau, fiecare prins de propriile gânduri. Apa începu să fiarbă. Distrat, am pus o linguriţă de Nescafe. Deodată am avut senzaţia că văd un chip cunoscut. Apoi un altul. Cei doi oameni nu-şi vorbeau. Ascuns în mulţime, primul îi întindea ceva celui de-al doilea. Apoi s-au despărţit. Am dat caseta înapoi. Cafeaua era gata. I-am întins o ceaşcă Martemorei. O ţinea strâns cu ambele palme ca să le

încălzească. Suflă în ea şi cu un zâmbet frumos pe chip, se aşează pe prima treaptă.

Am dat pauză. Primul bărbat era mic, un pitic ai fi zis. L-am recunoscut pe Grizbec. Cel de-al doilea era Gavian. Nu reuşeam să văd ce îi strecura pe furiş adjunctul primarului lui Gavian. O cutie? De pantofi?

Am făcut un duş şi am sărit peste rucsacul „Save the world". Văzându-mă că plec, Martemora se culcă din nou.

Pe trotuar, o noptieră spartă îşi revărsa conţinutul. Erau scrisori, fotografii. În mica dimineaţă îngheţată, aceste firimituri răzleţe ale unei alte vieţi aveau ceva percutant. M-am aplecat şi am adunat hârtiile înmuiate. Pe prima fotografie, o tânără în pantaloni scurţi juca tenis. Vântul rece mi-a biciuit ceafa. Îngălbenită, poroasă, imaginea arăta o fericire dizolvată. Îmi plăcea. Mi-am potrivit basca lui Troţki pe cap şi am pornit din nou. În spatele meu, o umbră slăbănoagă se pierdu în întunericul unei intrări. O clipă mi-a fost teamă. Obosisem să îl caut pe MacDou.

În dimineaţa timpurie, nimic nu se mişca. Bârnele calcinate, scheletele înnegrite ale camioanelor, pubelele răsturnate presărau Strada Doudeauville. Amar nu deschisese *Idéal Bar.* O linişte ca de după război apăsa cartierul. Nu mai rămăsese nimic din pensiunea Duroux poate doar fundaţia ştirbă, ca un şir de cioturi plantate pe trotuar. Acoperişul spart al unei clădiri atârna lamentabil, atârnat în bande de zinc. Clădirea Gaz de France crăpată, era în picioare încă, ca o sfidare. De o parte a străzii se scosese pavajul, iar noroiul mov emana un miros acru de putregai. Puţin mai departe, brutăria cu cornuri râncede era la locul ei. Iuri Preţ Special dormea, fără îndoială, răsturnat peste

vreo revistă de drept constituţional, plin de vodcă chinezească. Drogaţii, rândunicile dispăruseră. Un uscător de păr, relicva din vreun apartament înnegrit de flăcări zăcea pe trotuar. Pentru o clipă, cartierul cunoştea pacea.

M-am îndreptat spre buticul lui Goldsinger. Marele Danone curăţase oraşul: domnea din nou. Era stăpân. Era regatul Sării aici. Cum urcam strada, am privit întinderea de apă care înlocuia acum şanţul şantierului. Pământie, apa clipocea pe lângă trotuar, acoperind jumătate din macara şi barăcile din prefabricate ale muncitorilor. Începeau să se formeze plăci de gheaţă aproape de strada Marcadet. În depărtare, spre Villette, un zgomot de maşini se ridica dinspre bulevardul de la periferie. De cealaltă parte a apei, un bărbat stătea şi privea. Avea o cutie în mână.

În mijlocul găurii pline de apă, plutea un pachet murdar. Dumnezeule, plutea un pachet murdar.

Am recunoscut bandajul, am recunoscut mâinile, am recunoscut ceafa.

MacDou.

Un val de frig m-a năpădit până la gingii.

Omul acela, care stătea în picioare, era Julien Rector. Avea în braţe o cutie de pantofi.

Furia s-a dus. Brusc, cam ca atunci când trece o furtună care nu mai lasă nimic în urmă. Morţii erau morţi şi gata. Săracii, jegoşii, fugarii, cei zdrobiţi, cei îngenuncheaţi, toţi aveau să-şi ia viaţa de la capăt, a doua zi. Vor aştepta iar hârtia de la primărie pe care nu o aveau, vor căuta iar o nouă pensiune fără canalizare unde să se refugieze, vor scrâşni din dinţi, veşnic umiliţi, ucişi la nesfârşit. Vor da iar foc la case. Apoi vor muri în linişte, fără hârtii, fără ţară şi fără bani. Cenuşa lor va fi aruncată în uitare,

precum cea a lui Alias, pisica. Eşti sărăntoc din tată în fiu, aşa cum eşti notar sau jandarm. Sărăcia e o povară transmisibilă. Negrul moştenit este tot ce au oamenii de aici.

Rector îmi făcu semn să rămân pe loc. O maşină se opri, silenţioasă. La volan, Gavian zâmbea. Avem impresia că îi pot vedea dinţii de la depărtare. Avea o armă. Cu ţeava spre mine. Rector merse spre maşină, o ocoli şi se aşează în dreapta lui Gavian.

Am văzut cu coada ochiului o siluetă neagră lângă mine. Două împuşcători răsunară. Gavian, cu o privire uimită, împuşcă solul apoi se prăbuşi peste volan. Nu mai avea nas, chip. Rector înţepenise. A dat drumul cutiei Salamander şi a încercat să pună mâna pe arma lui de serviciu. Dar am fost mai rapid: Smith & Wensson îmi era la îndemână şi am tras o dată. O singură dată. Totul a încremenit. Rector, aruncat literalmente cât colo, a căzut pe spate ca şi cum ar fi fost izbit de un trailer. Glonţul meu îl izbise din plin în piept. Sângele a ţâşnit în bălţi, s-a amestecat cu cenuşa cartierului. M-am lăsat pe vine lângă Rector. Era mort, iar ochii lui verzi erau deja lăptoşi.

Goldsinger îşi băgă arma sa Sig Sauer în buzunarul impermeabilului şi îşi netezi părul ud.

— M-au ameninţat. Nu-mi place asta. Nu, nu-mi place deloc.

A rămas un timp cu ochii la cele două cadavre. Am verificat arma: mai rămăseseră cinci gloanţe. Goldsinger se ridică:

— Max, ia uită-te mai de aproape.

Nu mai avea tonul obişnuit. Negustorul cam şubred pe care îl cunoşteam, lăsase locul unui luptător. Îmi întinse mâna ca să mă ajute să mă ridic şi i-am apucat-o. Mi-a strecurat un glonţ în palmă. Avea botul negru. Pe el se putea citi: „Kevlar special 38”.

Cutia de pantofi se rostogoli în mlaştină şi dispăru.

O bulă mare se ridică la suprafaţă. Alene, se umflă în apa murdară, apoi explodă cu lentoare. Fu urmată de alta. Noroiul îmi stropi încălţămintea. Am făcut un pas înapoi. Corpul lui MacDou se răsucea. Vedeam cum spatele său îşi schimba poziţia, cum braţele se îndreptau spre centrul mlaştinii. Era la vreo zece metri şi aluneca rapid spre ochiul vârtejului care se răsucea când alene când cu repeziciune. Cercurile apei se ordonară: un titirez lichid se formă. Viteza turbinei lichide creştea, era acum atât de rapidă încât în mijloc apăruse un con. Ai fi zis că e un sifon de evacuare gigantic.

Piscina olimpică se destupase.

Într-un minut, apa a început să se rotească cu o viteză teribilă. MacDou, juca acolo ca înnebunit, cu faţa spre Pământ, cu spatele spre Cer. Firul de mătase se rupsese de-a binelea. Juca şi făcea gesturi de bucurie, tresălta cu veselie, se zgâlţâia de râs. Îl avea pe dracul în el, desigur.

A apărut şantierul. În mijloc am văzut o gaură. Cu un zgomot abject de scurgere apa a fost aspirată. A dispărut totul. Macaraua, cabanele, grămezile de pământ, cazmalele, amintirile, vârtejul de dragoste, totul.

Nu mai rămânea decât o groapă cleioasă, împuţită, care se deschidea într-o şobolănie nesfârşită.

Niciodată nu l-am mai găsit pe Marcel-Étienne Dou. E în centrul Pământului, caraghiosul!

38.

— Vă ameninţa?

— Da.

— Cu ce armă?

Interogatoriul dura de ore întregi. Povesteam acelaşi lucru, iar, cu toate detaliile. Cei doi oameni de la IGS[35], poliţia poliţiei, păreau instalaţi pentru totdeauna în biroul lui Sétubal. Nu mai era niciun martor în afara mea: pe Goldsinger parcă îl înghiţise pământul, iar locuitorii Străzii Jean-Robert aveau şi alte lucruri mai bune de făcut, decât să se amestece într-o istorie murdară.

— Cum de ştiaţi că Rector şi Gavian aveau o legătură?

— Nu ştiam. Dar îmi dădeam seama că inspectorul Rector nu era curat.

— Totuşi, eraţi prieteni.

— Da.

— Şi nu eraţi la curent cu nimic?

— Nu.

Cafeaua era proastă, atmosfera dezagreabilă. Îmi doream să fiu la Istanbul. Îmi era somn.

Interogatoriul începu din nou:

[35] *L'inspection générale de la Police nationale*. (IGPN).

— Cine v-a oferit pista?

— Nimeni anume. Doar am avut noroc.

— De unde aveţi muniţia Kevlar?

— Am cumpărat-o.

— De la cine?

— Nu ştiu.

Stenograful consemna, în colţul său. Din când în când, Galichat băga capul pe uşă cu o privire urâtă. Spre prânz, unul dintre inspectori m-a pus să semnez depoziţia.

— Rămâneţi la dispoziţia noastră, domnule Mpétigo.

M-am ridicat cu greutate. Somnul îmi încleia membrele. Şi tristeţea. Dar am reuşit să nu pomenesc deloc numele lui Goldsinger sau pe cel al marelui Danone. Mici aranjamente cu adevărul: mereu era aşa.

Chiar înainte de a ieşi, Sétubal mă opri. Cu mâinile la spate, se apropie de mine cu un zâmbet de preot mucalit

— Ei bine, iată. Aţi scăpat!

— Aşa s-ar spune.

— S-ar spune şi că afacerea are ramificaţii mai sus.

— La primărie?

— Poate. Dar ştiţi cum e..

Ştiam. Sunt oameni care nu pot fi atinşi Dar Sétubal se înşela: chiar şi invulnerabilii trebuie să plătească uneori. Moartea lui Juan trebuia să fie reglată cu orice preţ.

Sétubal adăugă:

— Am avut dreptate să am încredere fii dumneavoastră. Haideţi, mergeţi acasă.

Poate chiar era uman acest comisar. Mă rog, *aproape*. Cu o mână pe umărul meu îmi deschise uşa. Era frig afară. Adulmecă

o clipă mirosul străzii, apoi îşi coborî bărbia ca să îmi încredinţeze un secret

— Aveţi grijă.

Părea mulţumit de el.

În timp ce mă îndepărtam, îl auzii:

— Mpétigo?

M-am întors. Se apropie de mine şi mă întrebă cu un aer fals încurcat

— Spuneţi-mi, am cam uitat de tipul cu uscătorul de păr din Strada Myrha.

— Aşa?

— A încasat un glonţ Kevlar, dacă nu mă înşel.

— Mmm.

— Nu cumva, din întâmplare, dumneavoastră..

— Nu, clar, nu, comisare.

— Atunci.. Atunci cine? Îmi trebuie totuşi un nume. Pentru raport, mă înţelegeţi?

Înţelegeam. Eram singurul care fusesem descoperit cu gloanţe Kevlar. Îşi frecă bărbia şi mă privi cu un aer sincer amuzat.

— Pentru raport.. Nu pot pune orice.

Nu.

Stăteam acolo, în frigul de decembrie, sub gaura de ozon, departe de stenograf. Atunci el continuă:

— Sunt sigur că asasinul lui Juan Lorca a făcut asta. Acest Mongo Impala, să zicem..

Se întoarse şi se îndreptă spre comisariat Aproape uman. Repetă:

— *Să zicem*.

Iuri mă aştepta. Ajuns la *Idéal Bar,* am cerut o cafea. Amar mi-o oferi fără să spună nimic Iuri bău o votcă, îşi aprinse o ţigară şi

mă bătu pe umeri. Gaura din stratul de ozon se mărea cu siguranţă, având în vedere că Iuri fuma.

— Mulţumesc, Iuri. Mulţumesc pentru tot.

— Pentru puţin, Max Ce-ar fi să mergem să mâncăm castraveciori şi piroşti[36] la mine? E o fată din Tbilisi care găteşte teribil..

— Aveam impresia că îţi plac ucrainencele.

— Da. Dar şi georgiencele, cazăcoaicele, cele din Baltice, fetele din Azerbaidjan..

L-am îmbrăţişat şi l-am lăsat acolo. Am reuşit să scap de pupăturile *à la russe.* Am plecat Mai aveam ceva de făcut.

În buticul lui, picior peste picior, cosea. Uşa făcu clopoţelul să sune şi am văzut că înăuntru nu mai era nimeni altcineva Să nu fi fost acolo lucrătorii asiatici?

— E Crăciunul, Max. E liber.

— Pentru dumneavoastră nu?

— Nu. Nu şi pentru mine. E de lucru. Trebuie să termin de ajustat costumul ăsta pentru astă seară. Un client vrea să meargă la slujba de la miezul nopţii.

— Voiam să vă mulţumesc, domnule Goldsinger.

— Nu aveţi pentru ce, Max. V-am mai spus-o, trebuie să supravieţuieşti.

— V-am urmat sfatul. Am supravieţuit.

— E tot ce contează. Restul..

Îşi ridică pe nas ochelarii lui semi-lună, înfipse acul într-o papiotă şi îşi întinse picioarele lungi. Centimetrul din jurul gâtului său, părea un colier galben şi negru. Într-un colţ al

[36] Piroşti – Colţunaşii sunt un preparat culinar care constă din bucăţi de aluat umplute cu brânză, carne tocată, gem, dulceaţă etc.

magazinului, un samovar fluiera uşor. Goldsinger turnă în două pahare un ceai negru ca turba.

— Un cubuleţ de zahăr?

— Două, Gold, vă rog.

Băurăm în linişte. Afară începea să ningă. Am întrebat:

— De ce, Gold?

— Voiau să facă din magazinul meu depozit pentru droguri. Nu accept aşa ceva.

— Dar dacă nu au căzut toţi vinovăţii? Dacă există invulnerabili?

— Le-ar trebui nişte vacanţe. Unele veşnice, ar fi cel mai bine.

— Şi dacă sunt cu adevărat de neatins?

— Nu există aşa ceva, Max. Toţi sunt vulnerabili. Toţi, crede-mă. Chiar şi invulnerabilii.

Am vorbit de unele şi de altele. Despre bătrâna spălătorie a lui Zola, care arsese, despre Piaţa Olive care dispăruse. Despre Iuri care se pregătea să dea examen la Drept. Despre buticul lui cu conducte de gaz în neregulă. Povesteam. Goldsinger asculta cu atenţie. La sfârşit mă întrebă:

— Am impresia că nu îmi spuneţi totul, Max.

— Aşa e.

— Mai e ceva?

— Lucrurile nu sunt aşa cum par, spunea Éliphas Levi.

Zâmbi amuzat Am lăsat paharul. Apoi am scos din buzunarul impermeabilului meu caseta de la Martemora. Am pus-o pe masă..

— Un cadou pentru dumneavoastră, Goldsinger.

Ne-am privit o clipă. Apoi, aparent fără motiv, ne-am îmbrăţişat. Îmi zgâria obrazul cu barba prost rasă. Fostul luptător a luat caseta.

Am luat-o spre RER. Afişele de la ultimele alegeri erau aproape dezlipite. Grizbec zâmbea. Nu mai avea să zâmbească prea mult. Gold va avea grijă.

— Bună seara, domule Mpétigo!

Portarul îmi făcu un semn discret. Mi-am ridicat basca lui Troţki şi am intrat în curtea gri. Tipul, în geacă albastră, fără nasturi, mergea pe poante după o simfonie tăcută. Dansa stângaci, se apleca, arunca un picior în piruete de carnaval, lua postura unei balerine de operă. În capul lui, îşi crea probabil propria viziune despre *Lacul lebedelor*. Fusese mereu acolo, de când ajunsesem prima dată în acel loc, într-o altă viaţă. Am luat un scaun pliant de sub colonadă, într-un miros de praf de cretă. Un brad scăpăra în fundul curţii cu un aer părăsit.

Rose Bonbon îşi închisese bistroul. Mă întrebase:

— Le-ai zis de MacDoudou, Max?

— Nu. Le-am zis că ajunsese acolo din întâmplare. Se descurcă ei.

O infirmieră a apărut, mi-a adus jambon, piure, un pahar de sifon, o sardină şi o portocală. Am pus pe masă un mic dromader.

În acest spital, rămâneau fantomele: Juan Lorca şi cu mine. M-am gândit la mama, la Martemora şi la copiii ei dispăruţi, apoi la micuţul Salivă. Jambonul avea gust de carton. Omorâsem un prieten şi îmi rămăsese doar tristeţea. „Nu pentru morţi, pentru cei vii”, spusese Rector. Totul se reducea la asta: la teritorii. Era teritoriul lui Danone şi teritoriul poliţiei. Era teritoriul oamenilor şi cel al şobolanilor. Pe strada mea, oamenii erau invitaţi pasageri; şobolanii, seniorii eterni.

Avertisment

Surprinzător, acest roman s-a născut dintr-o remarcă a lui Kiki din Montparnasse care, ajunsă la Paris în timpul războiului din ’14-’18, leşină de foame şi se trezi printre şobolanii care urlau, spune ea, cuprinşi de flăcări. Unele dintre incendiile din Paris, în cartierele de jos, se datorau acestei proceduri, care mi-a fost confirmată de către un locuitor nonagenar de pe Strada Doudeauville. Tehnica este aşadar autentică, la fel cum e şi aceea a coapselor de gelatină. În rest personajele şi situaţiile sunt complet fictive. Aşadar, orice asemănare cu persoanele reale e întâmplătoare. În schimb, orice asemănare cu şobolanii..

Versiune eBook: v1.0 hy_20/02/2011